

การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยวิธีสอน
ตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจกับการสอนตามคู่มือครู

ปริญญานิพนธ์

ของ

ศิวพร เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา

- 6 ส.ค. 2530

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

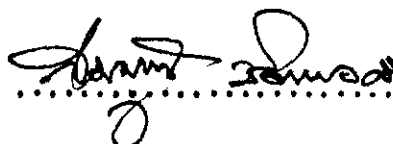
เมษายน 2529

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

161552

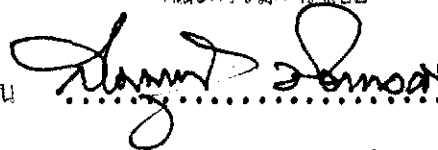
คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำคณิศรและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานพนธ์
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

.....ประธาน

.....รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

.....รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

.....คณบดี.....กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ขอนอบน้อมระลึกถึง พระคุณขององค์ประสัมมาสัมพุทธเจ้า พระธรรม พระอริยสงฆ์
ทั้งหลาย บิคา มารดา คุณยายทวด ครูบาอาจารย์ตลอดจนผู้มีอุปการะคุณทุกคน

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาเป็นอย่างดียิ่งจาก
รองศาสตราจารย์ ดร. สมบูรณ์ ชิตพงศ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ครูเนตร อัสสวัลดี
และ ดร. ชูติมา วัชณะศิริ ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อ
บกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

กราบนมัสการ พระราชวรมุนี (ประยูร ญัตโต) ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร. วิจิตร สินศิริ คุณวีระพงษ์ คุณมณี คุณเกษิณี สัตถวรารักษ์ ที่ได้ให้คำแนะนำในการ
สร้างแผนการสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ และอาจารย์ ดร. เสาวลักษณ์ รัตนวิทย์ ที่
กรุณาแก้ไขบทคัดย่อภาษาอังกฤษ

ขอขอบคุณ คุณจิรวรรณ สิทธิชัย คุณนที ศิริรัมย์ คุณพัชรา บุญลาภ
คุณจรรยาภรณ์ เทียนก้อน ที่ช่วยพิจารณาสถานการณ์ และคัดเลือกในแบบทดสอบวัด
ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

ขอขอบคุณท่านผู้อำนวยการ คณะครูและนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม
โรงเรียนปัญญาวารคุณ โรงเรียนบางแคปานขำ ที่ให้ความสะดวกและร่วมมือในการเก็บ
ข้อมูลเป็นอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-
วิโรฒ ประสานมิตร ปีการศึกษา 2527 ที่ให้กำลังใจและความช่วยเหลือในการทำ
ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณ คุณสุรชัย กุลครอง ที่ได้คำแนะนำ สนับสนุน ช่วยเหลือ และเป็น
กำลังใจอย่างดียิ่งตั้งแต่ต้นจนจบการศึกษา

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์อันเป็นวิทยาทานทางวิชาการ ขอมอบเป็น
เครื่องบูชาพระคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระธรรม พระอริยสงฆ์ และ
พระคุณของคุณยายทวด ซึ่งท่านให้ความอุปการะ ให้กำลังใจ จนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ
ได้โดยเรียบร้อย

ศิวพร เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา

เมษายน 2529

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	10
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการคิดแก้ปัญหา	10
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการคิดแก้ปัญหา	20
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ	28
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ	37
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	38
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	39
	การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	39
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	39
	แบบแผนการทดลอง	47
	วิธีดำเนินการทดลอง	48
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	49
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	53
	การวิเคราะห์ข้อมูล	53

การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาก่อนการทดลอง และหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง	59
การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาก่อนการทดลอง และหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม	60
การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาก่อนการทดลอง และหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	61
การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลองและ หลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	62
การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลองและ หลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	63
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	64
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	64
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	64
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	65
การวิเคราะห์ข้อมูล	67
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	67
อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า	68
ข้อเสนอแนะ	74
บรรณานุกรม	76
ภาคผนวก	83
ก ผลการวิเคราะห์แบบทดสอบและคะแนนจากการทดสอบ	84
ข แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา	92
ค แผนการสอนด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ	112

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงการวิเคราะห์หลักสูตรวิชา ส 204 ตามเนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง	46
2 แบบแผนการทดลอง	47
3 การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา'ก่อนทำการทดลอง ของ'กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	54
4 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์'ทางการเรียน'ก่อนทำการทดลองระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	55
5 การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา'ก่อนการทดลองและ หลังการทดลอง'ของกลุ่มทดลอง	56
6 การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา'ก่อนการทดลองและ หลังการทดลอง'ของกลุ่มควบคุม	57
7 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความสามารถในการคิด แก้ปัญหา'ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม	58
8 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์'ทางการเรียน ของ'กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	59
9 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์'ทางการเรียน ระหว่าง'กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม	60

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญประการหนึ่งสำหรับการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ การจะให้คนมีคุณภาพนั้น จะต้องให้คนมีความรู้ ความคิด และสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล กระทรวงศึกษาธิการได้เห็นถึงความสำคัญดังกล่าวจึงได้กำหนดหลักการและความมุ่งหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2521 ให้สอดคล้อง คือ ต้องการให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีนิสัยใฝ่หาความรู้ ทักษะ รู้จักคิดวิเคราะห์อย่างมีระเบียบวิธีการ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักแก้ปัญหาค้นคว้าด้วยตนเองอย่างมีหลักการและเหตุผล (กระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 2) และยังได้กำหนดจุดประสงค์ของหมวดวิชาสังคมศึกษาไว้อีกด้วย เพื่อต้องการให้นักเรียนมีพื้นฐานในการพัฒนาสร้างสรรค์และแก้ปัญหาในทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีโดยอาศัยคุณธรรมและวิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นปัจจัยสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 63)

แต่ผลการวิจัยเพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้น ม.3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาทั่วประเทศ ในรายวิชาสังคมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบในครั้งนี้เท่ากับ 27.69 (จากคะแนนเต็ม 60 คะแนน) ซึ่งคะแนนเฉลี่ยดังกล่าวต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ถึงครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม และปรากฏว่ามีนักเรียนทำคะแนนต่ำสุดเพียง 8 คะแนน ถึง 9 คน สูงสุด 53 คะแนน เพียง 2 คน (หน่วยศึกษานิเทศก์ 2527 : 79 - 98) การที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในวิชาสังคมศึกษาค่าดังกล่าว อาจเป็นผลมาจากความบกพร่องในการจัดกระบวนการเรียนการสอน เพราะปรากฏให้เห็นมาจากการเรียนการสอนในโรงเรียนมัศึกษามักจะเป็นการบรรยายและให้นักเรียนท่องจำมากกว่าจะให้คิดหาเหตุผลและค้นคว้าด้วยตนเอง

จากการวิจัยของกรมวิชาการ ซึ่งได้วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของครูสังกัดศึกษาพบว่า ครูใช้เวลาพูดร้อยละ 48 ในขณะที่นักเรียนใช้เวลาพูดร้อยละ 19 ของเวลาทั้งหมด วิธีที่ครูนิยมคือการสอนแบบบรรยาย และการเรียนการสอนขาดการส่งเสริมให้ผู้เรียน เรียนด้วยตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ 2518 : 256) ซึ่งงานวิจัยนี้สอดคล้องกับ งานวิจัยของ คงศักดิ์ สังฆมานนท์ (คงศักดิ์ สังฆมานนท์ 2521 : 139 - 162) ซึ่งได้วิเคราะห์พฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ของครูและนักเรียนวิชาสังคมศึกษาตามหลักสูตรใหม่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ในการเรียนการสอน ครูต้องเป็นผู้แสดงพฤติกรรมมากกว่า นักเรียน ครูใช้พฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลทางตรงมากกว่าทางอ้อม กล่าวคือ ครู กระตุ้นให้นักเรียนแสดงออกในขอบเขตที่ครูกำหนดให้ การใช้คำถามในการเรียนการสอน ก่อให้เกิดให้นักเรียนตอบจากเนื้อหาวิชาในแบบเรียนมากกว่าที่จะให้นักเรียนตอบโดยใช้ เหตุผลของตนเองอย่างอิสระ ซึ่งวิธีการดังกล่าวย่อมไม่ส่งผลต่อการบวนการคิดแก้ปัญหา อย่างแน่นอน เพราะการถ่ายทอดความรู้เพียงประการเดียวโดยที่ครูเป็นฝ่ายให้ นักเรียน เป็นฝ่ายรับเป็นการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง เป็นผลให้ความคิดและสติปัญญาของผู้เรียนอยู่ใน วงจำกัด (สุมิตร คุณากร 2518 : 118) และผู้วิจัยเห็นด้วยกับ ประคินันท์ อุปรมัย (ประคินันท์ อุปรมัย 2520 : 53 - 54) ที่ว่า การสอนที่ดีควรเป็นการสอนที่เน้นการ ปลุกฝังให้นักเรียนรู้จักใช้ความคิดมากกว่าการจดจำ เพราะสมองของเด็กกำลังอยู่ ระหว่างเตรียมพร้อมที่จะฝึกความคิด การมีโอกาสดึงดูดหาเหตุผลเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา เสมอ ๆ จะทำให้นักเรียนมีปัญญาเฉียบแหลม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีความ สามารถในการคิดแก้ปัญหาที่สูงขึ้น

ฉะนั้นการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในปัจจุบัน จึงควรมีเป้าหมาย เพื่อฝึกให้นักเรียนเป็นนักแก้ปัญหาที่ดี ซึ่งครูผู้สอนจำเป็นต้องเน้นในด้านการปฏิบัติและ การแก้ปัญหามาตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติค้นคว้าหา ความรู้ด้วยตนเอง จนเกิดความรู้ ความเข้าใจ หาสาเหตุของปัญหาและวิธีการแก้ไข เพื่อจะได้เกิดทักษะในการตัดสินใจ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับการคิดแก้ ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งความประสงค์นี้สอดคล้องกับคำกล่าวของ สาโรช บัวศรี (สาโรช บัวศรี

2518 : 7 - 8) ที่ว่าความสามารถในการแก้ปัญหาควรเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญในการจัดการศึกษา ส่วน มาร์ค (Mark. 1965 : 393) ยังย้ำอีกว่า การเตรียมคนให้สามารถแก้ปัญหของตนได้เป็นสิ่งที่ต้องบรรจุไว้ในหลักสูตรของโรงเรียน และความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นสิ่งสำคัญตั้งคำกล่าวของ แก้วตา คณะวรรณ (แก้วตา คณะวรรณ 2524 : 69) ที่ว่าความสามารถในการแก้ปัญหานั้นมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับทุกคน เพราะจะต้องนำไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวันที่เป็นสถานการณ์จริง ดังนั้นการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาจึงเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้วิธีการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง เหมาะสม รวดเร็ว และชาญฉลาด

นักการศึกษาปัจจุบันมีความเห็นว่า ถ้าฝึกให้นักเรียนเกิดขบวนการคิดแก้ปัญหาอย่างมีหลักเกณฑ์ จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของนักเรียนเมื่อประสบกับสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งหลักเกณฑ์ในการแก้ปัญหาที่เหมาะสมในวิชาสังคมศึกษาที่ จรูญ คุ้มมี (จรูญ คุ้มมี 2520 : 29) ได้เสนอไว้ดังนี้

1. รู้จักแยกแยะและตีความ หรือความมุ่งหมาย
2. รู้จักตั้งสมมติฐานหรือลองหาวิธีการแก้ปัญหหรือทดลองตอบคำถามนั้นเอง
3. ให้รู้จักทดสอบ ทดลอง ปฏิบัติ หาข้อมูลมาสนับสนุนวิธีการแก้ปัญหต่าง ๆ
4. รู้จักสรุปจากสิ่งที่พบเห็น
5. ให้รู้จักนำข้อมูลไปใช้ได้
6. สามารถตั้งกฎเกณฑ์ได้ โดยใช้ผลการแยกแยะปัญหา การรวบรวมข้อมูล

การทดสอบ และการนำไปสร้างกฎเกณฑ์ขึ้นมาใหม่

จากหลักเกณฑ์ในการฝึกให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาคำกล่าวข้างต้นได้สอดคล้องกับวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ ซึ่ง สาโรช บัวศรี (สาโรช บัวศรี 2526 : 5 - 6) ได้ประยุกต์มาจากกิจในอริยสัจสี่ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ทุกข์ (ขั้นกำหนดปัญหา)
2. สมุทัย (ขั้นตั้งสมมติฐาน)
3. นิโรธ (ขั้นการทดลองและเก็บข้อมูล)

4. มรรค (ขั้นวิเคราะห์และสรุปผล)

วิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจนี้ ศุภร ศรีแสน (ศุภร ศรีแสน 2522 : 193 - 194) ได้กล่าวว่า เป็นวิธีการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของคนที่มีการคิดอย่างมีระบบ บุคคลที่คิดอย่างมีระบบจะต้องมีความสามารถ ดังนี้

1. สามารถเห็นและรู้ปัญหา (ทุกข์)
2. สามารถเห็นที่มาของปัญหานั้น ๆ (สมุทัย)
3. สามารถเห็นทางแก้ปัญหา (นิโรธ)
4. สามารถเลือกทางแก้ปัญหาได้ถูกต้องเหมาะสม (มรรค)

และเพิ่มเติมอีกว่า

5. สามารถทำตามที่ได้คิดไว้ได้สำเร็จ
6. ในกรณีที่เกิดอุปสรรคก็สามารถยอมรับความจริงและหาทางอื่นทดแทนหรือปรับปรุงแก้ไขให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้

ส่วน วีระพล สุวรรณอนันต์ (วีระพล สุวรรณอนันต์ 2524 : 7) ได้ให้ความเห็นว่า กระบวนการแก้ปัญหาคควรใช้วิธีการทางศาสนาพุทธ ตามแนวของพระพุทธองค์ ซึ่งคนไทยรู้จักกันดี คือ การแก้ปัญหตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ มีขั้นตอนดังนี้

1. ระบุปัญหา (ทุกข์)
2. ค้นหาสาเหตุของปัญหา (สมุทัย)
3. กำหนดเป้าหมายในการแก้ปัญหา (นิโรธ)
4. กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา (มรรค)

จากความคิดเห็นดังกล่าวแสดงว่า วิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ เป็นวิธีสอนที่มุ่งให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น อย่างมีหลักการและเหตุผล ไม่ใช่การลองผิดลองถูก และเป็นขั้นตอนการแก้ปัญหาที่คล้ายคลึงกับวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งน่าจะเป็นวิธีการที่เหมาะสมในวิชาสังคมศึกษา และส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา

ดังนั้นการสนใจที่จะศึกษาว่า การสอนด้วยวิธีตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ ทำให้ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างจากการสอนตามคู่มือครู

หรือไม่ จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา
ให้บรรลุเป้าหมาย

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในด้านความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
ของนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาค้นคว้าวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ ก่อนการทดลอง
และหลังการทดลอง
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในด้านความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
ของนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาตามคู่มือครู ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง
3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในด้านความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
ระหว่างนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาค้นคว้าวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจกับการสอน
ตามคู่มือครู
4. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างนักเรียนที่เรียนวิชา
สังคมศึกษาค้นคว้าวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจกับการสอนตามคู่มือครู

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับครูในการเลือกใช้วิธีสอนที่
เหมาะสมกับการสอนวิชาสังคมศึกษาต่อไป
2. ผลการศึกษาค้นคว้าจะทำให้ได้ชุดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาซึ่ง
ประกอบด้วยแผนการสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ แบบทดสอบความสามารถในการคิด
แก้ปัญหาและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2528 จำนวน 12 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 500 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2528 โรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำนวน 90 คน โดยแบ่งเป็น

2.1 กลุ่มทดลองจำนวน 45 คน ได้รับการสอนด้วยวิธีตามชั้นทั้งสี่ของ อริยสัจ

2.2 กลุ่มควบคุมจำนวน 45 คน ได้รับการสอนตามคู่มือครู

3. ตัวแปรในการศึกษาค้นคว้า

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีสอน 2 วิธี คือ

3.1.1 วิธีสอนตามชั้นทั้งสี่ของอริยสัจ

3.1.2 วิธีสอนตามคู่มือครู

3.2 ตัวแปรตาม

3.2.1 ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา มี 4 ขั้นตอน

1. ช้้นตั้งปัญหา

2. ช้้นวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา

3. ช้้นเสนอวิธีการแก้ปัญหา

4. ช้้นตรวจสอบผลลัพธ์

3.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4. ระยะเวลาในการทดลอง กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มใช้เวลาทดลอง 20 คาบ คาบละ 50 นาที

5. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองคือ บทบาทและหน้าที่พลเมืองในท้องถิ่น สิทธิ และหน้าที่พลเมืองตามกฎหมาย จริยธรรมของพลเมืองและความมั่นคงของชาติ

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถที่ต้องใช้ ความคิดและประสบการณ์เดิมของบุคคล มาประกอบกัน เพื่อให้คิดแก้ปัญหาตามขั้นตอน 4 ขั้น ดังนี้

- 1.1 ตั้งปัญหา
- 1.2 วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา
- 1.3 เสนอวิธีการแก้ปัญหา
- 1.4 ตรวจสอบผลลัพธ์

ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทั้ง 4 ขั้นนี้ สามารถวัดได้โดยใช้แบบทดสอบ วัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้เกี่ยวกับ เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง ซึ่งพิจารณาได้จากคะแนนที่นักเรียนทำการทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. วิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ หมายถึง วิธีสอนที่จัดกิจกรรมในการเรียน การสอนตามลำดับขั้น ดังนี้

3.1 ขั้นทุกข์ ให้นักเรียนได้พบปัญหาจากสถานการณ์ในสื่อต่าง ๆ เช่น เทปโทรทัศน์ สถานการณ์จำลอง ข่าวจากหนังสือพิมพ์ แล้วพิจารณากำหนดขอบเขตของ ปัญหา

3.2 ขั้นสมุทัย ให้นักเรียนหาสาเหตุของปัญหาจากสถานการณ์ในขั้นทุกข์ แล้ว กำหนดสาเหตุของปัญหาไว้เป็นข้อ ๆ

3.3 ขั้นนิโรธ ให้นักเรียนแก้ปัญหาจากสาเหตุในขั้นสมุทัยที่ได้กำหนดไว้ โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร แบบเรียน จากประสบการณ์ที่ได้ทดลองปฏิบัติมา

จากการแสดงบทบาทสมมติและจากการทดลองปฏิบัติจริง เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาแล้ว
จดบันทึกผลการทดลองไว้เป็นข้อมูลเพื่อใช้พิจารณาในขั้นต่อไป

3.4 ขั้นสรุป ให้นักเรียนคิดวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลทั้งหมด
ได้และจดบันทึกไว้ในชั้นนิโรธ เพื่อหาวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด แล้วสรุปวิธีการแก้ปัญหา
ไว้เป็นข้อปฏิบัติในครั้งต่อไป

4. การสอนตามคู่มือครู หมายถึงการจัดสภาพการเรียนการสอนตามแผน
การสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งสร้างขึ้น
โดยผู้เชี่ยวชาญของกลุ่มโรงเรียนและศึกษานิเทศก์ โดยมีลำดับขั้นดังนี้

4.1 ขั้นสร้างความสนใจ คือการให้นักเรียนเกิดความตั้งใจจดจ่อใน
บทเรียน ในขั้นนี้ครูอาจจะพูดเร้า สนทนา ซักถามหรือใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้
ผู้เรียนเกิดความสนใจ

4.2 ขั้นแจ้งจุดประสงค์ เป็นการให้นักเรียนรับรู้จุดหมายปลายทาง
หรือเป้าหมายของการเรียนการสอนในบทเรียนนี้ว่า นักเรียนจะได้มีกิจกรรมอะไร
เพิ่มพูนขึ้น หรือได้ทราบว่าครูจะสอนเกี่ยวกับเรื่องอะไร

4.3 ขั้นทบทวนความรู้เดิม โดยกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความสามารถ
หรือประสบการณ์พื้นฐานของนักเรียนที่เคยเรียนไปแล้วว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยครู
อาจใช้วิธีการซักถามหรือสนทนา

4.4 ขั้นเสนอบทเรียนใหม่ เป็นการเริ่มกิจกรรมของบทเรียนใหม่
โดยใช้วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการต่าง ๆ ประกอบการเรียนการสอนหรือครูอาจจัดกิจกรรม
ตามจุดประสงค์นำทาง

4.5 ขั้นให้แนวการเรียนรู้ เป็นการแนะแนวทางหรือนำทางให้นักเรียน
สามารถทำกิจกรรมด้วยตนเอง เช่น แนะนำวิธีการร่วมกิจกรรม แนะนำหนังสือหรือ
แหล่งประกอบการค้นคว้า

4.6 ขั้นลงมือปฏิบัติ เป็นการให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง หรือ
แสดงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่ครูตั้งไว้

4.7 **ชั้นแจ้งผลการปฏิบัติหรือการให้ข้อมูลป้อนกลับ** เป็นการแสดงให้เห็นว่า ผลการปฏิบัติหรือพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกนั้นได้ผลเป็นอย่างไร ครูแจ้งผลการปฏิบัติได้โดยให้คำชม คำแนะนำหรือแสดงความยินดีในผลงานหรือการกระทำของนักเรียน

4.8 **ชั้นประเมินผล** เป็นการประเมินพฤติกรรมหรือผลงานที่นักเรียนทำว่าเป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของบทเรียนใหม่หรือไม่ โดยครูสังเกตจากการตรวจรายงาน การอภิปราย การตอบคำถาม และความสนใจของนักเรียน

4.9 **ชั้นส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอนการเรียนรู้** เป็นการสรุปย้ำ ทบทวนการเรียนรู้ที่ผ่านมาให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจที่แม่นยำ โดยครูอาจให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหรือทำรายงานเพิ่มหรือทำการทดสอบหลังการเรียนรู้

5. **เกณฑ์ในการตรวจแบบทดสอบ** หมายถึง เกณฑ์ที่ใช้ในการให้คะแนนแบบทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ซึ่งผู้วิจัยมีหลักในการให้คะแนนดังนี้

1. สามารถตอบได้ว่าในสถานการณ์นั้นอะไรคือปัญหาให้ 1 คะแนน
2. สามารถตอบได้ว่าปัญหานั้นมีสาเหตุมาจากอะไรให้ 1 คะแนน
3. สามารถเสนอวิธีการแก้ปัญหาได้ให้ 1 คะแนน
4. สามารถตอบถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเมื่อใช้วิธีการที่ได้เสนอมาให้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า แบ่งออกเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสาร เกี่ยวกับความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ประกอบด้วย
 - 1.1 ความหมายของความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
 - 1.2 ลักษณะของการแก้ปัญหา
 - 1.3 องค์ประกอบของการแก้ปัญหา
 - 1.4 การเรียนการสอนกับการแก้ปัญหา
 - 1.5 วิธีในการแก้ปัญหา
 - 1.6 ขั้นตอนในขบวนการคิดแก้ปัญหา
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
 - 2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 2.2 งานวิจัยในประเทศ
3. เอกสาร เกี่ยวกับวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ

เอกสารเกี่ยวกับความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

1. ความหมายของความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

มีนักการศึกษาได้เสนอความหมายของความสามารถในการคิดแก้ปัญหาไว้ดังนี้
กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ 2523 : 267) ได้ให้ความหมายของการคิดแก้ปัญหาวา เป็นความสามารถในการใช้ประสบการณ์เดิมจากการเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม มาแก้ปัญหาที่ประสบใหม่

ประสาธ อิศรปริศา (ประสาธ อิศรปริศา 2523 : 185) ได้ให้ความหมายของการคิดแก้ปัญหาว่า เป็นขบวนการที่ต้องอาศัยสติปัญญาและความคิด รวมทั้งรูปแบบพฤติกรรมที่ซับซ้อนต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากพัฒนาการทางสติปัญญา การคิดแก้ปัญหาจะต้องมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสติปัญญา

กาเย (Gagné. 1970 : 63) ได้อธิบายถึงความสามารถในด้านการคิดแก้ปัญหาว่าเป็นรูปของการเรียนรู้อย่างหนึ่งที่ต้องอาศัยการเรียนรู้ประเภทหลักการที่มีความเกี่ยวข้องกันตั้งแต่สองประเภทขึ้นไป และใช้หลักการนั้นประสมประสานกันจนเป็นความสามารถชนิดใหม่ที่เรียกว่า ความสามารถทางด้านการคิดแก้ปัญหา โดยการเรียนรู้ประเภทหลักการนี้ ต้องอาศัยหลักการเรียนรู้ประเภทส่งกับ กาเยได้อธิบายว่าเป็นการเรียนรู้อีกประเภทหนึ่งที่ต้องอาศัยความสามารถในการมองเห็นลักษณะร่วมกันของสิ่งเร้าทั้งหลาย

เปียเจต์ (Piaget. 1962 : 120) ได้อธิบายถึงความสามารถในการคิดแก้ปัญหาตามทฤษฎีทางด้านการพัฒนาการในแง่ที่ว่า ความสามารถทางด้านนี้จะเริ่มพัฒนาการมาตั้งแต่ขั้นที่สาม คือ Stage of Concrete Operations เด็กมีอายุประมาณ 7 - 8 ปี จะเริ่มมีความสามารถในการแก้ปัญหาแบบง่าย ๆ ภายในขอบเขตจำกัดต่อมาถึงระดับการพัฒนาขั้นที่สี่ คือ Stage of Formal Operations เด็กมีอายุประมาณ 11 - 12 ปี เด็กจะมีความสามารถในการคิดหาเหตุผลที่ขึ้น และสามารถคิดแก้ปัญหาแบบซับซ้อนได้ เด็กสามารถเรียนรู้ในสิ่งที่เป็นนามธรรมชนิดซับซ้อนได้

จากแนวคิดของนักการศึกษาดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เป็นพฤติกรรม แบบแผน หรือวิธีการที่สลับซับซ้อน ต้องอาศัยความรู้ ความคิด ประสมการณ์ วิธีการ และขั้นตอนในการศึกษาปัญหาเพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายที่ต้องการ

2. ลักษณะของการแก้ปัญหา

การแก้ปัญหาคือเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนให้หลุดพ้นจากอุปสรรค เพื่อให้บรรลุจุดหมายที่ต้องการ ซึ่งบุญเลี้ยง พลอาวช (บุญเลี้ยง พลอาวช 2511 : 45) ได้กล่าวถึงลักษณะของการแก้ปัญหามีอยู่ 5 ประการ

1. การแก้ปัญหา เป็นการกระทำที่มีจุดหมาย การกระทำที่ขาดจุดหมายไม่ถือว่าเป็นการแก้ปัญหา

2. การแก้ปัญหา คือ การเลือกวิธีที่เหมาะสมกับผู้แก้ ในแต่ละปัญหามีวิธีแก้หลายวิธี ผู้แก้ปัญหาก็ต้องเลือกเอาวิธีการที่เหมาะสมกับความสามารถและความต้องการของตน

3. การแก้ปัญหา ต้องอาศัยความรู้อย่างแท้จริงหรือความหยั่งเห็น (Insight) กล่าวคือ ในการแก้ปัญหานั้นจะต้องศึกษาปัญหาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้เสียก่อนจึงสามารถแก้ปัญหานั้นได้ การที่คนเราเข้าใจปัญหาย่างถ่องแท้และมองเห็นทางแก้ เรียกว่า เกิดความคิดภายในหรือความหยั่งเห็น

4. การแก้ปัญหา เป็นการสร้างสรรค์ (Creative) อย่างหนึ่ง กล่าวคือ เมื่อแก้ปัญหาได้สำเร็จผู้แก้ย่อมมีสติปัญญารุ่งเรืองขึ้น

5. การแก้ปัญหา ย่อมประกอบด้วยการวิพากษ์วิจารณ์ (Critical) จำเป็นต้องวัดผลดูว่า การแก้ปัญหานั้นได้ผลตามความมุ่งหมายอย่างเพียงพอหรือไม่ กิจกรรมที่ไม่ถือว่าเป็นการแก้ปัญหา

1. กิจกรรมที่เราทำอยู่เป็นกิจสันจนเป็นนิสัย

2. กิจกรรมที่เราทำไปโดยไม่มีแบบแผนและนำมาใช้แก้ปัญหานั้นอีกไม่ได้

3. กิจกรรมที่ทำเพื่อจะหลีกเลี่ยงปัญหา

ซึ่งการคิดทั้ง 3 ลักษณะนี้จะไม่เกิดขึ้นมาตามลำดับแต่จะเกิดขึ้นมาพร้อม ๆ

กันทั้ง 3 ลักษณะที่เดียว นอกจากนี้การแก้ปัญหายังต้องอาศัยการสังเกต สมาธิ และความจำอีกด้วย

3. องค์ประกอบของกระบวนการแก้ปัญหา

กรอสนิคเคิล และ บรูคเนอร์ (Grossinickle and Brueckner. 1959 : 310 - 311) กล่าวถึงองค์ประกอบของกระบวนการแก้ปัญหาของเด็กมีดังนี้

1. ปัญหาจะต้องมีความเกี่ยวข้องกับตัวเด็ก
2. เป็นปัญหาที่สามารถทำการแก้ไขได้
3. ปัญหานั้นอยู่ในขอบเขตที่ชัดเจน ที่เด็กแต่ละคนสามารถเข้าใจได้
4. เด็กจะเสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้
5. เด็กได้รับการแนะนำจากครูในการวางแผนการแก้ปัญหา การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดกระทำข้อมูล และการประเมินผล
6. นำวิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
7. เด็กจะนำกระบวนการแก้ปัญหาที่วางแผนไว้แล้วมาใช้ในสถานการณ์ที่เป็นต้นกำเนิดของปัญหาที่เกิดขึ้น

8. สรุปการแก้ปัญหา

ซึ่งองค์ประกอบของการแก้ปัญหาดังกล่าว เป็นข้อที่ควรคำนึงสำหรับการจัดสถานการณ์ที่ต้องการให้เด็กแก้ปัญหา

4. ^{ฝึกฝน} การเรียนการสอนกับการแก้ปัญหา

อาจกล่าวได้ว่า ความสามารถในการแก้ปัญหามิใช่ของคนนั้น จะแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างเช่น สติปัญญา ความรู้ อารมณ์ ประสบการณ์ การสนใจและวิธีการแก้ปัญหาก็ไม่มีขั้นตอนแน่นอนตายตัว การเรียนการสอนเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้การแก้ปัญหาก็ขึ้น

การที่จะแก้ปัญหิต่าง ๆ ได้ ผู้สอนจะต้องจัดสภาพการณ์ภายนอกต่าง ๆ เพื่อยั่วให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการเหล่านั้นแก้ปัญหา เช่น

1. จัดสถานการณ์ที่เป็นสถานการณ์ใหม่ ๆ และมีวิธีแก้ปัญหิต่าง ๆ หลาย ๆ วิธี มาให้ผู้เรียนฝึกฝนในการแก้ปัญหิต่าง ๆ

2. ปัญหาที่ผู้สอนได้หยิบยกมาให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนนั้น นอกจากจะเป็นปัญหาใหม่สำหรับผู้เรียนยังไม่เคยประสบมาก่อนแล้ว ก็ควรเป็นปัญหาที่ไม่พ้นวิสัยของผู้เรียน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ปัญหานั้นต้องอยู่ในกรอบของทักษะทางเชาว์ปัญญาของผู้เรียน

3. การฝึกแก้ปัญหานั้นผู้สอนควรจะได้แนะให้ผู้เรียนได้ตีปัญหาให้แตกก่อนว่าเป็นปัญหาเกี่ยวกับอะไร และถ้าเป็นปัญหาใหญ่ก็แตกออกไปเป็นปัญหาย่อย ๆ แล้วคิดแก้ปัญหาย่อยแต่ละปัญหา และเมื่อแก้ปัญหาย่อยได้หมดทุกข้อก็เท่ากับแก้ปัญหายุ่งใหญ่ได้นั่นเอง

4. จัดบรรยากาศของการเรียนการสอน หรือจัดสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นสภาพภายนอกของผู้เรียนให้เป็นไปในทางเปลี่ยนแปลงได้ ไม่ตายตัว ผู้เรียนก็จะเกิดความรู้สึกว่า เขาสามารถคิดค้นเปลี่ยนแปลงอะไรได้บ้างในบทบาทต่าง ๆ กับตัวอย่าง เช่น การจัดห้องเรียนให้มีสภาพที่เปลี่ยนแปลงได้บ้าง

5. ให้โอกาสผู้เรียนได้คิดอยู่เสมอ

6. การฝึกฝนแก้ปัญหาหรือการแก้ปัญหาคือ ๆ ก็ตาม ผู้สอนไม่ควรจะบอกวิธีแก้ปัญหามาให้ตรง ๆ เพราะถ้าบอกให้แล้วผู้เรียนจะไม่ได้ใช้ยุทธศาสตร์ของการคิด (สรุปความจาก สายหยุด สมประสงค์ 2523 : 67 - 90)

สภาพของการแก้ปัญหา (Conditions for Problem Solving)
ผู้เรียนจะแก้ปัญหาดังต่าง ๆ ได้ต้องมีเงื่อนไขในการแก้ปัญหา คือ

1. สภาพภายใน เป็นลักษณะที่ผู้เรียนมีความฉับไวทางสติปัญญา (Intelligence Fluency) มีความรวดเร็วในการพิจารณาความแตกต่าง มีความรวดเร็วในการตั้งสมมติฐานและมีความสามารถ การระลึกกฎต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้มาแล้ว ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้การแก้ปัญหาง่าย และรวดเร็ว
2. สภาพภายนอก ได้แก่ การสื่อความหมายซึ่งเป็นเงื่อนไขอีกประเภทหนึ่ง ช่วยในการแก้ปัญหของผู้เรียน การสื่อความหมายในที่นี้ คือ การสอน การใช้ภาษา การถามคำถาม สิ่งเหล่านี้จะกระตุ้นให้ผู้เรียนระลึกกฎที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาดังต่าง ๆ

3. พฤติกรรม เป็นลักษณะเฉพาะที่ผู้เรียนสามารถสร้างแนวการใช้กฎเกณฑ์ที่ซับซ้อน เพื่อแก้ปัญหาใหม่ โดยอาศัยการเชื่อมโยงความคิดต่าง ๆ เข้าด้วยกัน แล้วสรุปกฎของการแก้ปัญหาแต่ละครั้งไว้ เพื่อถ่ายโยงการแก้ปัญหาค้างนี้ไปใช้ใหม่ในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน (สรุปจาก อารมย์ สุวรรณपाल 2523 : 55 - 57)

แรทส์ และคนอื่น ๆ (Rath and others. 1967 : 5 - 22) ได้กล่าวว่า การเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ควรเป็นผู้จัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติในชั้นเรียน 14 ประการคือ การเปรียบเทียบ การสรุปเรื่องราว การสังเกต การจัดจำแนกประเภท การตีความหมาย การวิพากษ์วิจารณ์ การค้นหาข้อตกลงเบื้องต้น การให้ใช้จินตนาการ การตั้งสมมติฐาน การประยุกต์หลักการมาใช้กับสถานการณ์ใหม่ การตัดสินใจ การสร้างโครง การหรือวางแผนศึกษาค้นคว้า การรวบรวมและจัดประเภทของข้อมูล การเข้ารหัส วิธีการดังกล่าวนี้เป็นลักษณะของวิธีการแก้ปัญหของคนที่ตัดสินใจอย่างหนึ่งอย่างใดลงไป และแรทส์ได้กล่าวเน้นอีกว่า ถ้าหากนักเรียนได้ทำกิจกรรมดังกล่าวทุก ๆ วัน นักเรียนจะเกิดประสบการณ์ในการคิดเป็น

ส่วนไฮนิก (Heinig. 1981 : 61) มีความเห็นว่า การแก้ปัญหของนักเรียนจะเกิดขึ้นได้โดยครูต้องจัดกิจกรรมให้เด็กทำ กิจกรรมที่ควรจัดเป็นกิจกรรมแบบปลายเปิดนั่นคือ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความคิดเห็นของตน เพื่อสังเคราะห์เรื่องราวเป็นเรื่องใหม่ สิ่งใหม่ สถานการณ์หรือกิจกรรมที่จัดขึ้นสำหรับเด็กควรจะทำให้ นักเรียนได้แก้ปัญหา ซึ่งจะส่งเสริมให้นักเรียนได้คาดคะเน ตั้งสมมติฐาน ทดสอบสมมติฐาน และบางครั้งนักเรียนต้องหาทางเลือก ต้องใช้ความคิดใหม่ ใช้จินตนาการ สังเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ ไฮนิกเน้นกิจกรรมที่ครูจัดขึ้นเป็นประการสำคัญ

และ แชฟเทล (Shaftel. 1982 : 31) ได้ให้ความเห็นว่า การแก้ปัญหาเป็นกระบวนการค้นพบ และตัวปัญหาก็คือสถานการณ์อย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เป็นสถานการณ์ที่เป็นอุปสรรค คนที่จะแก้ปัญหาแต่ละปัญหาได้จะต้องมีความคิดใหม่ ๆ มีพฤติกรรมใหม่ ๆ แชฟเทล ได้ย้ำถึงวิธีการฝึกแก้ปัญหาว่า ในการเรียน

การสอนจะต้องใช้สถานการณ์ที่มีความหมาย เป็นปัญหาและมีความสำคัญต่อทุกคน ครูคณิตศาสตร์ ครูวิทยาศาสตร์ ครูสังคมศึกษา จะต้องช่วยให้นักเรียนช่วยกันคิด ทั้งสมมติฐาน เก็บข้อมูลด้วยตนเอง ลงสรุปเอง ตั้งหลักการเองทุกอย่าง การกระทำดังกล่าวนี้อจะเป็นการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการแสวงหาความรู้ ได้ใช้ความคิดหลาย ๆ ทาง ซึ่งจะทำให้คนฉลาด

ฉะนั้นจะเห็นได้ว่านักเรียนจะมีความสามารถในการแก้ปัญหาหรือไม่ ส่วนประกอบที่สำคัญก็คือ ตัวครู การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรคำนึง

5. วิธีการในการแก้ปัญหา

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ 2523 : 268) ได้เสนอวิธีการในการแก้ปัญหาไว้ดังนี้

1. การแก้ปัญหาโดยใช้พฤติกรรมเพียงอย่างเดียว
เป็นการคิดแก้ปัญหาที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงการแก้ปัญหา เมื่อประสบปัญหาจะไม่มีการไตร่ตรองหาเหตุผล ไม่มีการพิจารณาสิ่งแวดล้อม เป็นการจำและเลียนแบบพฤติกรรมเดิมที่เคยแก้ปัญหา
2. การแก้ปัญหาแบบลองผิดลองถูก เป็นการแก้ปัญหาแบบเคาสุ่ม โดยการลองผิดลองถูก
3. การแก้ปัญหาโดยการเปลี่ยนแปลงทางความคิด เป็นพฤติกรรมในสิ่งที่สังเกตยาก ที่นิยมกันมากที่สุดคือการหยั่งเห็น การหยั่งเห็นนี้ขึ้นอยู่กับความรู้ และประสบการณ์เดิม
4. การแก้ปัญหาโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เป็นการแก้ปัญหาที่ถือว่า เป็นระดับสูงสุดและใช้ได้ดีที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ปัญหาที่มีความยากและสลับซับซ้อน

ขั้นตอนของการคิดแก้ปัญหาโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์โดยสังเขปมีดังนี้

- 4.1 การพิจารณาปัญหาโดยการสังเกต คิดและจำ
- 4.2 การตั้งสมมติฐานจากประสบการณ์เดิมต่าง ๆ
- 4.3 การทดสอบสมมติฐาน
- 4.4 คงสมมติฐานที่ถูกไว้ แต่ถ้านึกให้คิดสมมติฐานเดิมทิ้งไป ย้อนกลับไปพิจารณาแล้วตั้งสมมติฐานใหม่ จากนั้นก็ดำเนินการทดสอบสมมติฐานที่ตั้งขึ้นใหม่
- 4.5 การนำสมมติฐานที่ดีที่สุดไปใช้ อาจเป็นการใช้ทั้งหมดหรือประยุกต์ไปใช้เฉพาะบางส่วนที่เหมาะสมกับปัญหา

6. ขั้นตอนในกระบวนการคิดแก้ปัญหา

จ. กิวอี้ (Guilford. 1971 : 130) เห็นว่ากระบวนการในการคิดแก้ปัญหานั้นควรประกอบด้วยกระบวนการต่าง ๆ ห้าขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการ (Preparation) หมายถึง ขั้นตอนในการตั้งปัญหาหรือค้นหาปัญหาว่า ปัญหาที่แท้จริงของเหตุการณ์นั้น ๆ คืออะไร
2. ขั้นตอนในการวิเคราะห์ปัญหา (Analysis) หมายถึง ขั้นตอนในการพิจารณาว่าสิ่งใดบ้างที่เป็นสาเหตุที่สำคัญของปัญหาหรือสิ่งใดที่ไม่ใช่สาเหตุที่สำคัญของปัญหา
3. ขั้นตอนในการเสนอแนวทางในการแก้ปัญหา (Production) หมายถึง การหาวิธีการแก้ปัญหาให้ตรงสาเหตุของปัญหาแล้วออกมาในรูปของวิธีการ ผลสุดท้ายจะได้ผลลัพธ์ออกมา
4. ขั้นตอนตรวจสอบผล (Verification) หมายถึง ขั้นตอนในการเสนอเกณฑ์เพื่อการตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้จากการเสนอวิธีแก้ปัญหา ถ้าพบว่าผลลัพธ์นั้นยังไม่ได้ผลที่ถูกต้องก็ต้องมีการเสนอวิธีแก้ปัญหานี้ใหม่ จนกว่าจะได้วิธีการที่ดีที่สุด หรือถูกต้องที่สุด
5. ขั้นตอนในการนำไปประยุกต์ใหม่ (Reapplication) หมายถึง การนำวิธีการแก้ปัญหานั้นไปใช้ใหม่ในโอกาสข้างหน้า เมื่อพบกับเหตุการณ์คล้ายคลึงกับปัญหาที่เคยพบเห็นมาแล้ว

ขั้นตอนในการแก้ปัญหาของคิวอันน์ได้ทำให้ผู้ให้ความสนใจอย่างกว้างขวาง และ นักการศึกษาบางคนก็นำขั้นตอนนี้ไปดัดแปลงเพื่อใช้ในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การแก้ปัญหา แต่การดัดแปลงและการปรับปรุงนั้นยังมีเค้าโครงส่วนใหญ่เหมือนเดิม เช่น โพลยา (Polya. 1957 : 6 - 22) ได้เสนอขั้นตอนสำหรับการคิดแก้ปัญหาไว้สี่ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทำความเข้าใจในปัญหา พยายามเข้าใจในสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในปัญหา สรุปวิเคราะห์ แปลความ ทำความเข้าใจให้ได้ว่าโจทย์ถามหาอะไร ข้อมูลที่โจทย์ให้มามีอะไรบ้าง ข้อมูลมีเพียงพอหรือไม่

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนในการแก้ปัญหา แยกแยะปัญหาออกเป็น ส่วนย่อย ๆ เพื่อสะดวกต่อการลำดับขั้นตอนในการแก้ปัญหา และวางแผนว่าจะใช้วิธีการใดในการแก้ปัญหา เช่น การลองผิดลองถูก การหารูปแบบ การหาความสัมพันธ์ของ ข้อมูล ตลอดจนความคล้ายคลึงของปัญหาเดิมที่เคยทำมา

ขั้นตอนที่ 3 การลงมือทำตามแผน เป็นขั้นที่ดำเนินการแก้ปัญหตาม แผนที่วางไว้ ถ้าหากทักกะใด จะต้องเพิ่มเติม เพื่อนำไปใช้ได้เกิดผลดี ขั้นนี้จะรวมถึง วิธีการแก้ปัญหาคด้วย

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบวิธีการและคำตอบ เพื่อให้แน่ใจว่าถูกต้อง

มาร์ก และคนอื่น ๆ (Mark and others. 1965 : 401 - 412) ได้กล่าวถึงการคิดแก้ปัญหาไว้ว่า สิ่งที่นักเรียนจะต้องปฏิบัติในการแก้ปัญหามีดังนี้

1. ค้นหาว่าโจทย์ถามหาอะไร และบอกอะไรมาบ้าง
2. หาความสัมพันธ์ของข้อมูลที่โจทย์ให้มากับสิ่งที่ต้องการหาค่า
3. วิเคราะห์ข้อมูลและความสัมพันธ์เพื่อหาคำตอบ
4. ตรวจสอบคำตอบ

ซึ่งขั้นตอนการคิดแก้ปัญหาของ คีวล์ (Devault. 1961 : 194) ก็ สอดคล้องกับขั้นตอนการคิดแก้ปัญหาของ โพลยา แต่เพิ่มเติมตรงที่ คีวล์ เน้นว่าสิ่งที่ ควรจะเน้นย้ำในการแก้ปัญหาคืออะไรและขั้นตอนในการแก้ปัญหาคืออะไร ควรเป็นวิธีการนำไปประยุกต์ใช้ได้ ในสถานการณ์อื่น ๆ ด้วย

แต่ขั้นตอนในการคิดแก้ปัญหาที่ผู้วิจัยสนใจมากที่สุด และนำมาสร้างเป็นแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา คือ ทฤษฎีของ เวียร์ (Weir. 1974 : 18) ซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่หนึ่ง ขั้นในการตั้งปัญหา

ขั้นที่สอง ขั้นในการวิเคราะห์ปัญหา

ขั้นที่สาม ขั้นในการเสนอวิธีการแก้ปัญหา

ขั้นที่สี่ ขั้นในการตรวจสอบผลลัพธ์

นักการศึกษาหลายท่านได้แบ่งขั้นตอนในการคิดแก้ปัญหาแตกต่างกันไปตามทัศนะของแต่ละท่าน แต่ผู้วิจัยมีความเห็นว่า บุคคลที่จะสามารถคิดแก้ปัญหาได้นั้น จะต้องมีความเข้าใจถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับปัญหา เข้าใจส่วนที่เป็นส่วนประกอบของปัญหา สามารถที่จะนำสิ่งที่เกี่ยวข้องกันมาใช้อธิบายความหมายของปัญหาได้ ทำให้เลือกวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนในการคิดแก้ปัญหาที่ผู้วิจัยสนใจมากที่สุดและนำมาสร้างเป็นเครื่องมือวัดความสามารถในการแก้ปัญหานักเรียนคือ ขั้นตอนคิดแก้ปัญหาทั้ง 4 ขั้น ของเวียร์ เพราะมีขั้นตอนที่ชัดเจน รัดกุม เหมาะสมกับลักษณะวิชาสังคมศึกษา ผู้วิจัยจึงได้นำขั้นตอนการคิดแก้ปัญหามาสร้างเป็นคำถาม 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นในการตั้งปัญหา หมายถึง นักเรียนสามารถระบุขอบเขตของปัญหาตามสถานการณ์ที่กำหนดได้ โดยสามารถตอบได้ว่า อะไรคือปัญหาจากสถานการณ์นั้น
2. ขั้นในการวิเคราะห์ปัญหา หมายถึง นักเรียนสามารถแยกแยะสาเหตุของปัญหาได้
3. ขั้นในการเสนอวิธีการแก้ปัญหา หมายถึง นักเรียนสามารถคิดค้นและเสนอวิธีการแก้ปัญหาจากสาเหตุของปัญหาได้
4. ขั้นในการตรวจสอบผลลัพธ์ หมายถึง นักเรียนสามารถตรวจสอบผลของการแก้ปัญหา จากวิธีการแก้ปัญหาในขั้นที่ 3 ได้ว่า เมื่อแก้ปัญหาแล้วผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสร้างเครื่องมือวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาตามขั้นตอน
ทั้ง 4 ของเวียร์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

1. งานวิจัยในต่างประเทศ

มาสัน (Mahan. 1963 : 1097 - 1098-A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบ
ผลการเรียนแบบแก้ปัญหา (Problem - Solving) กับแบบบรรยายประกอบอภิปราย
(Lecture Discussion) การเรียนแบบแก้ปัญหาลำโพงให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ ทั้งด้าน
การปรับตัว และความสามารถในการแก้ปัญหาคำนวณ โดยเฉพาะนักเรียนที่มีระดับสติปัญญา
ค่อนข้างต่ำ

ทอมมา โรเบอร์ต (Robert. 1965 : 7088-A) ได้ศึกษากระบวนการ
หรือเทคนิคในการแก้ปัญหานักเรียนที่ประสบผลสำเร็จ และนักเรียนที่ไม่ประสบ
ผลสำเร็จในการแก้ปัญหาระดับเกรด 9 จากนักเรียนทั้งหมด 240 คน คัดเลือกนักเรียน
โดยวิธีการสอบนักเรียนที่ประสบผลสำเร็จ หมายถึง นักเรียนที่ได้อะแนนมากกว่า
3 กลุ่มออกมา 20 คน แบ่งเป็นสองกลุ่ม แต่ละกลุ่มจะประกอบด้วยนักเรียนที่ประสบ
ผลสำเร็จในการแก้ปัญหา 10 คน ไม่ประสบผลสำเร็จในการแก้ปัญหา 10 คน ให้
นักเรียนทั้งสองกลุ่มแก้ปัญหา 10 ปัญหา โดยวิธีคิดต่าง ๆ ก่อนที่จะมีการแก้ปัญหา
นักเรียนจะได้รับการฝึก 2 - 3 ปัญหาทดสอบจริง การทดสอบทำเป็นรายบุคคล
คำพูดที่นักเรียนคิดจะถูกบันทึกเพื่อไปวิเคราะห์กระบวนการแก้ปัญหานักเรียน
ที่ประสบผลสำเร็จในการแก้ปัญหา และไม่ประสบผลสำเร็จในการแก้ปัญหายภายในกลุ่ม
เดียวกัน และระหว่างกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน ผลการทดลองพอสรุปได้ว่า กลุ่มที่ประสบ
ผลสำเร็จในการแก้ปัญหามีคุณสมบัติดังนี้

1. มีความสามารถในการแก้ปัญหาลำโพง
2. มีความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงหรือแนวคิดในการแก้ปัญหาคำนวณ
3. สามารถตั้งขอบเขตของปัญหา และเข้าใจปัญหาคำนวณ

4. สามารถใช้ความคิด และรู้จักอุปกรณ์แก้ปัญหาได้ตรงปัญหาดีกว่า
5. รู้จักเกณฑ์ในการหาคำตอบดีกว่า
6. ใช้ความคิดวิเคราะห์ ไตรตรอง แก้ปัญหาดีกว่า

ผลการทดลองครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถในการคิดหาเหตุผลนั้นเป็นสำคัญ

๑. ✓✓ จอห์น (Johns. 1966 : 994 - 995-A) ได้ศึกษาผลการเรียนของนักเรียนวิทยาศาสตร์ทั่วไปเกรด 8 จากการใช้วิธีการสอน 2 วิธี โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบบรรยาย แบบสาธิตให้มีส่วนร่วมในการทดลอง และทำการบ้านตามที่ครูกำหนดให้ กลุ่มทดลองให้เรียนโดยวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง มีแต่เพียงเอกสารแนะนำกิจกรรมที่นักเรียนจะเลือกนำไปปฏิบัติเองก่อให้เกิดความรู้ ข้อเท็จจริง และมีโนภาพด้วยตนเอง ผลปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีความสามารถในการคิดเหตุผล การแก้ปัญหา ได้ดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่กลุ่มควบคุมดีกว่ากลุ่มทดลองในด้านเนื้อหา

๑. ✓✓ ในปี 1970 มาฮัน (Mahan. 1970 : 309 - 316) ได้ศึกษาผลของการสอนของครู 2 แบบคือ การสอนแบบบรรยายประกอบการอภิปราย (Lecture - Discussion) และวิธีสอนแบบแก้ปัญหา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรดเก้า จำนวน 4 ห้องเรียน เป็นชาย 48 คน เป็นหญิง 21 คน ใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกคือ ระดับสติปัญญา คะแนนของครูผู้สอน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน หลังจากการเรียนการสอนผ่านไป 1 ปีแล้ว ทำการสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ผลปรากฏว่า เด็กชายที่ได้รับการสอนแบบการแก้ปัญหามีความสามารถในการแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่าเด็กชายที่ได้รับการสอนแบบบรรยายประกอบการอภิปราย ส่วนในเด็กหญิงไม่พบความแตกต่างและกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบการแก้ปัญหามีคุณสมบัติดังนี้

1. นักเรียนชายมีความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์มากขึ้น และสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้

2. นักเรียนที่อ่อนมีความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ และมีทักษะในการแก้ปัญหามากขึ้น
3. นักเรียนมีความสนใจในวิทยาศาสตร์มากขึ้น
4. นักเรียนทั้งชายและหญิง มีความมั่นใจในการตัดสินใจ และมีเจตคติต่อโรงเรียนดีขึ้น
5. นักเรียนมีความพอใจในความเจริญงอกงามด้านความรู้ ทักษะ ในการแก้ปัญหาและมีความสนใจในวิชาวิทยาศาสตร์มากขึ้น โดยเฉพาะนักเรียนชาย

โดคสัน (Dodson. 1971 : 5573 - 6212A) ได้ทำการวิจัยถึงคุณลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบทางสติปัญญาโดยทั่วไป เป็นคุณลักษณะอย่างหนึ่งของบุคคลที่มีความสามารถทางด้านการคิดแก้ปัญหาสูง นอกจากนี้ยังพบว่าความสามารถทางด้านการคิดแก้ปัญหามีความสัมพันธ์กับความถนัดเชิงมิติ

นอร์ตัน (Norton. 1972 : 204-A) ได้ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาในวิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 4, 5 และ 6 จำนวน 27 คน โดยคัดเลือกมาจากโรงเรียนในเมืองออสติน (Austin) รัฐเท็กซัส (Texas) ที่ระดับระหว่าง 80 - 147 I.Q. เฉลี่ย 116 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.4 อายุเฉลี่ย 127.2 เดือน ในการศึกษาครั้งนี้ ความสามารถในการแก้ปัญหาพิจารณาจากคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบซึ่งแบ่งเป็นห้าตอน ตามลำดับขั้นของการแก้ปัญหา

1. ทำความเข้าใจกับปัญหา (Problem Orientation)
2. กำหนดปัญหา (Problem Identification)
3. หาวิธีแก้ไข (Problem Solution)
4. วิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)
5. พิสูจน์ปัญหา (Verification)

ผลปรากฏว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหามีความสัมพันธ์กับความรู้ความสามารถที่มีอยู่แล้ว

ต่อมา เชอร์มัน (Sherman. 1977 - 519) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ภายในคุณลักษณะสามอย่างในการแก้ปัญหา คือ ในการเตรียมพร้อมของการแก้ปัญหา ความสามารถในการเสนอวิธีแก้ปัญหา และความสามารถในการประเมินผลการแก้ปัญหา กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาวิจัย เป็นนักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 127 คน หญิง 66 คน ชาย 61 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า ความสามารถทั้งสามอย่างต่างก็มีความสัมพันธ์กัน

๕) ในปีเดียวกัน ชอว์ (Shaw. 1977 : 5227-A) ได้ศึกษาถึงวิธีการฝึกกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา ที่สามารถส่งผลมาถึงทักษะการแก้ปัญหาในวิชาวิทยาศาสตร์และสังคมศึกษา ในการศึกษาครั้งนี้ ชอว์ กำหนดให้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นทักษะการแก้ปัญหา ได้แบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลอง ใช้วิธีฝึกกระบวนการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ 24 สัปดาห์ กลุ่มควบคุมไม่ได้ฝึก เมื่อครบ 24 สัปดาห์ นำเครื่องมือด้านวิทยาศาสตร์และสังคมศึกษามาให้ทดสอบ ผลปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนสูงด้านทักษะการแก้ปัญหาทั้งวิทยาศาสตร์และสังคมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นการแสดงว่าทักษะการแก้ปัญหามีสอนโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และกระบวนการ เหล่านั้นจะถ่ายทอดไปยังเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาได้

2. งานวิจัยในประเทศ

๑) นงนุช วรรณวาทะ (นงนุช วรรณวาทะ 2514 : 14 - 72) ได้วิจัยถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิธีแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ความสามารถในการแก้ปัญหามีความสัมพันธ์ทางบวก กับการเลือกใช้วิธีการแก้ปัญหา โดยอาศัยหลักการ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ

วิราพร เทพวีระพงศ์ (วิราพร เทพวีระพงศ์ 2514 : 166 - 192) ได้ศึกษาถึงการแสดงพฤติกรรมในการแก้ปัญหาในกลุ่มของนักศึกษาปีที่ 3 วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาได้สูง

คือ สามารถซักถามปัญหา เสนอวิธีแก้ปัญา และแสดงวิธีแก้ปัญาได้อย่างตรงจุด จะเป็นผู้มีความกล้าในการแสดงออก มีความมั่นใจในตนเอง มีความรับผิดชอบและร่วมมือกันขณะทำงานในกลุ่ม

จิตนา ราชรองเมือง (จิตนา ราชรองเมือง 2516 : 76 - 82) ได้วิจัยถึงความสัมพันธ์ระหว่างความคิดแบบสืบสวน สอบสวน วิธีการแก้ปัญา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ความคิดแบบสืบสวน สอบสวน ผลสัมฤทธิ์ทางวิทยาศาสตร์มีความสัมพันธ์กับวิธีการแก้ปัญา โดยอาศัยหลักการมากกว่าวิธีการแก้ปัญา โดยอาศัยข้อเท็จจริง และความคิดแบบสืบสวน สอบสวน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการแก้ปัญา (ไม่คำนึงถึงวิธีการ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

วรรณที วรรณศิลป์ (วรรณที วรรณศิลป์ 2522 : 1 - 36) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการแก้ปัญา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 โรงเรียน คือวัดสุทธิวราราม สายน้ำผึ้ง หอวัง จำนวน 310 คน ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญามีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยตลอดทั้งภาคเรียนสูง และต่ำ มีความสามารถในการแก้ปัญาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พิสุทธิ บุญเจริญ (พิสุทธิ บุญเจริญ 2522 : 77 - 90) ได้ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญาเป็นกลุ่มของการสอนด้วย ชุดการเรียนการสอนแบบสืบสวน สอบสวน กับการสอนปกติ ในวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวังละทาย อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มทดลองเรียนจากครูที่สอนด้วยชุดการเรียนการสอนแบบสืบสวน สอบสวน กลุ่มควบคุมเรียนจากครูที่สอนตามปกติ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีความสามารถในการแก้ปัญาสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนกลุ่มสูง กลุ่มกลาง กลุ่ม

ค่า ของกลุ่มทดลองที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นกลุ่มไม่แตกต่างกันกับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่อยู่ในระดับเดียวกัน

อำนวย เลิศชนันตี (อำนวย เลิศชนันตี 2523 : 91 - 122) ได้ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางด้านการคิดแก้ปัญหาทางวิชาคณิตศาสตร์และความสามารถทางสมอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนรัฐบาล ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยปรากฏว่า ความสามารถด้านการคิดแก้ปัญหาทางวิชาคณิตศาสตร์ และความสามารถทางสมองมีความสัมพันธ์กันสูงมาก ความสามารถทางด้านการคิดแก้ปัญหามีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความถนัดทางการเรียนสูง เช่นเดียวกัน ตัวแปรที่จัดว่ามีความสัมพันธ์กันดีที่สุดกับความสามารถทางด้านการคิดแก้ปัญหาทางวิชาคณิตศาสตร์ ได้แก่ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ การวิเคราะห์ความสำคัญ การวิเคราะห์หลักการ ความรู้ความจำในเนื้อหาวิชา ความรู้ความจำในวิธีการดำเนินการ ความเข้าใจในการแปลความ ความเข้าใจในการขยายความ ส่วนตัวแปรทางด้านความถนัดทางการเรียนที่มีความสัมพันธ์ที่สุดกับความสามารถในการคิดแก้ปัญหา คือ ตัวเลข อ่านไทย ความจำ การจัดประเภท

พยอม ทันมณี (พยอม ทันมณี 2524 : 137 - 153) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการสอนด้วยตำราเรียนวิชาจิตวิทยาการศึกษาในรูปแบบเชิงปัญหากับรูปแบบที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไป กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ระดับปริญญาตรี วิชาเอกคหกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ กลุ่มทดลองได้รับการสอนด้วยตำราเรียนวิชาจิตวิทยาการศึกษาในรูปแบบเชิงปัญหา 74 คน กลุ่มควบคุมได้รับการสอนด้วยตำราเรียนจิตวิทยาการศึกษาแบบทั่วไป ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. ผู้เรียนที่เรียนด้วยตำราเรียนวิชาจิตวิทยาการศึกษาในรูปแบบเชิงปัญหามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาจิตวิทยาการศึกษา ความคิดวิจารณ์และความสามารถในการแก้ปัญหาเพิ่มขึ้นมากกว่าผู้เรียนที่เรียนด้วยตำราเรียนวิชาจิตวิทยาการศึกษารูปแบบทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2. ผู้เรียนที่เรียนด้วยตำราเรียนวิชาจิตวิทยาการศึกษาแบบเชิงปัญหาและรูปแบบทั่วไป จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาจิตวิทยาการศึกษา ความคิด วิจ্ঞาญานและความสามารถในการแก้ปัญหา จากการสอบครั้งหลังเพิ่มขึ้นมากกว่า การสอบครั้งแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

พรทิพย์ พรหมสาขา ณ สกลนคร (พรทิพย์ พรหมสาขา ณ สกลนคร 2527 : 58 - 67) ได้วิจัยเกี่ยวกับผลของการสอนที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหา และความวิตกกังวลในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร อำเภอเมือง จังหวัด อุดรธานี นักเรียนในกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแก้ปัญหาโดยตามคู่มือครูคณิตศาสตร์ กลุ่มทดลองหนึ่งได้รับการสอนเน้นทักษะการแปลความหมายโจทย์และแก้ปัญหาโดยการวาง วิเคราะห์ กลุ่มทดลองได้รับการสอนเน้นทักษะการแปลความหมายโจทย์และแก้ปัญหา โดยอิสระ ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. ความสามารถในการแก้ปัญหา ของนักเรียนในกลุ่มทดลองหนึ่งและ กลุ่มทดลองสอง สูงกว่าในกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ความสามารถในการแก้ปัญหา ของนักเรียนในกลุ่มทดลองหนึ่ง กลุ่มทดลองสองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มานัส เพ็ญโรจน์ (มานัส เพ็ญโรจน์ 2527 : 49 - 57) ได้วิจัยเพื่อ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่านพหุวิธีสัย และความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนที่เรียนจากการใช้ภาพประกอบคำบรรยายในลักษณะแนะให้ค้นพบด้วยตนเอง และการใช้ภาพประกอบคำบรรยายในลักษณะบอกเล่า กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชนาพิทยาคม จังหวัดชัยนาท โดยให้กลุ่มทดลองเรียนจาก การใช้ภาพประกอบคำบรรยายในลักษณะแนะให้ค้นพบด้วยตนเอง ส่วนกลุ่มควบคุมเรียน จากการใช้ภาพประกอบคำบรรยายในลักษณะบอกเล่า ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้ด้านความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนที่เรียนจากการใช้ภาพ

ประกอบคำบรรยายในลักษณะแนะนำให้ค้นพบด้วยตนเองสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากการใช้ภาพประกอบคำบรรยายในลักษณะบอกเล่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมหวัง ชัยตามล (สมหวัง ชัยตามล 2528 : 82 - 86) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการด้านทักษะการคิดแก้ปัญหาทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำนวน 60 คน ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ความสามารถด้านทักษะการคิดแก้ปัญหาวิชาสังคมศึกษา หลังการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ความสามารถด้านทักษะการคิดแก้ปัญหาทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา หลังการเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุม สูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนในกลุ่มทดลองที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีความสามารถด้านทักษะการคิดแก้ปัญหาทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา สูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมที่เรียนโดยการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีสอน และระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต่อความสามารถด้านทักษะการคิดแก้ปัญหาทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เพ็ญศิริ งามจิตร (เพ็ญศิริ งามจิตร 2529 : 84) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาและทัศนคติของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ต่อการสอนโดยใช้เทคนิควิธี การสอนตามคู่มือการสอนสังคมศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนประจวบวิทยาลัย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และความสามารถในการแก้ปัญหาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทัศนคติของนักเรียนต่อการ

สอนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
 ที่ทัศนคติต่อการสอนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แสดงให้เห็นว่า ความสามารถในการคิด
 แก้ไขปัญหาขึ้นอยู่กับวิธีการสอน ถ้าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนฝึกให้ผู้เรียนมี
 ประสบการณ์ในการแก้ปัญหาอย่างมีหลักการและใช้เหตุผลเสมอ ๆ จะส่งผลให้ผู้เรียน
 เกิดการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสูงขึ้น ซึ่งวิธีสอนส่วนใหญ่จากงานวิจัย
 ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าได้แก่ การสอนโดยการแก้ปัญหา การสอนแบบสืบสวน - สอบสวน
 การใช้บทเรียนหรือจัดกิจกรรมให้นักเรียนแก้ปัญหา วิธีสอนตามชั้นหนังสือของอริยสัจจัดเป็น
 วิธีสอนวิธีหนึ่งที่เน้นให้นักเรียนแก้ปัญหาคตามขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค
 และมีขั้นตอนคล้ายคลึงกับวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ดังนั้นการสอนตามชั้นหนังสือของอริยสัจ
 น่าจะเป็นวิธีสอนที่ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสูงขึ้น

เอกสารเกี่ยวกับวิธีสอนตามชั้นหนังสือของอริยสัจ

วิธีสอนตามชั้นหนังสือของอริยสัจนี้ ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี (สาโรช
 บัวศรี 2516 : 43 - 62) ได้เป็นผู้คิดริเริ่มขึ้น โดยเกิดแนวความคิดว่า ชาตินไทย
 เป็นชาติที่มีวัฒนธรรมมาช้านานแล้ว และรักษาเอกราชมาได้โดยตลอด รวมทั้งครูของ
 ไทยก็ได้รับความเคารพนับถือจากนักเรียนหรือศิษย์เป็นอย่างมาก ผิดกับประเทศอื่น ๆ
 จนถึงกับมีการไหว้ครู ฉะนั้นเราจึงควรมีวิธีสอนเป็นของตัวเองบ้าง โดยนำวิธีการของ
 พระพุทธเจ้ามาประยุกต์ใช้เป็นวิธีสอน และได้เผยแพร่ลงในหนังสือชุดศึกษาศาสตร์ตาม
 แนวพุทธศาสตร์ซึ่งจัดทำโดยสำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ
 ปีพุทธศักราช 2526

วิธีสอนตามชั้นหนังสือของอริยสัจ มิได้ประยุกต์จากหลักอริยสัจสี่โดยตรงแต่ประยุกต์
 จาก "กิจในอริยสัจสี่"

✓ ในการศึกษาเรื่องอริยสัจสี่นั้น จำเป็นต้องศึกษาเรื่อง "กิจในอริยสัจสี่" ความคู่กันไปด้วย "กิจในอริยสัจสี่" คือหน้าที่อันพึงกระทำต่ออริยสัจสี่แต่ละอย่าง ข้อที่จะปฏิบัติให้ถูกต้องและเสร็จสิ้นในอริยสัจสี่แต่ละอย่าง จึงได้ชื่อว่ารู้หรือเป็นผู้ตรัสรู้แล้ว (พระราชนิพนธ์ 2520 : 121)

✓ อริยสัจสี่นั้น ย่อมเป็นที่คุ้นเคยกันอยู่โดยทั่วไป แต่กิจในอริยสัจสี่นั้นอาจจะไม่ค่อยคุ้นเคยกันมากนัก จึงขอย่อจากคำอธิบายของพระราชนิพนธ์ ที่กล่าวไว้เพื่อเป็นพื้นฐานในการที่จะประยุกต์ หรืออนุโลมใช้เป็นวิธีสอนโดยจัดไว้เป็นคู่ ๆ ดังตารางต่อไปนี้ (พระราชนิพนธ์ 2520 : 120 - 122)

✓ ขั้นตอนทั้งสี่ของอริยสัจ	กิจในอริยสัจสี่
1. <u>ทุกข์</u> (ความทุกข์, สภาวะที่บีบคับ บกพร่อง, ความปรารถนาไม่สมหวัง)	1. <u>ปริณญา</u> การศึกษาให้รู้จักเข้าใจชัด ตามสภาพที่เป็นจริง, ได้แก่ การทำความเข้าใจและกำหนดขอบเขตของปัญหาหรือความทุกข์
2. <u>สมุทัย</u> (สาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์, ได้แก่ ตัณหาทั้ง 3)	2. <u>ปหานะ</u> กำจัด, ทำให้หมดสิ้นไป, ได้แก่ การแก้ไขกำจัดต้นตอของปัญหา คือกำจัดตัณหาให้สิ้นไป
3. <u>นิโรธ</u> (ภาวะที่ตัณหาดับสิ้นไป, หลุดพ้นเป็นอิสระ คือ นิพพาน)	3. <u>สัจฉิกิริยา</u> การทำให้แจ้ง คือเข้าถึงหรือบรรลุจุดหมายที่ต้องการ, ได้แก่การเข้าถึงภาวะที่ปราศจากปัญหา แจ่มในวิถีการที่จะกำจัดปัญหาหรือทุกข์

ขั้นตอนทั้งสี่ของอริยสัจ	กิจในอริยสัจสี่
4. <u>มรรค</u> (ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ เรียกกย่ออย่างว่าทางสายกลางหรือมัชฌิมาปฏิปทา)	4. <u>ภาวนา</u> การกระทำตามวิธีการที่จะนำไปสู่จุดหมายได้แก่การลงมือแก้ไข ปัญหาตามแนวทางของข้อปฏิบัติ เพื่อจะได้บรรลุถึงความดับทุกข์

จะสังเกตเห็นว่า "กิจในอริยสัจสี่" เป็นเรื่องของการกระทำหรือการปฏิบัติทั้งสิ้น ส่วนตัวอริยสัจสี่เองนั้นบ่งถึงแนวคิด หรือสภาพการณ์อื่นจะต้องนำไปปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่

วิธีสอนหรือการสอนนั้นย่อมเป็นการกระทำอย่างหนึ่ง คือจะทำอย่างไรผู้เรียนจึงจะเกิดความเข้าใจ หรือเกิดการเรียนรู้ขึ้นมาได้ ดังนั้นเมื่อถึงขั้นที่จะต้องประยุกต์ให้เป็นวิธีสอนกันแล้ว ก็จะต้องประยุกต์จาก "กิจในอริยสัจสี่" เป็นส่วนใหญ่ เพราะเป็นเรื่องของการปฏิบัติหรือการกระทำด้วยกัน มิได้ประยุกต์จากตัวอริยสัจสี่โดยตรง

สาโรช บัวศรี (สาโรช บัวศรี 2526 : 6) ได้กล่าวถึงวิธีสอนนี้ว่า "อนึ่ง ใครขออย่าเป็นอย่างยิ่งว่า ในการประยุกต์เป็นวิธีสอนครั้งนี้ เป็นการกระทำแบบที่เรียกกันในภาษาลาตินว่า *mutatis mutandis* (m.m) คือ เป็นการอนุโลมและปรุ่่งแต่ง เป็นอย่างยิ่งเพื่อสะดวกแก่การปฏิบัติ หรือเพื่อให้เหมาะสมที่จะนำไปใช้ในโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่สูงขึ้นไป และเป็นการประยุกต์จากกิจหรือ ข้อปฏิบัติในชั้นต่าง ๆ ของอริยสัจสี่ โดยถือค่านปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ มิได้ประยุกต์โดยตรงจากตัวอริยสัจเอง เรียกว่าเป็นการประยุกต์จากส่วนหนึ่งของอริยสัจ เท่านั้นเอง"

แสดงชั้นของอริบดียิ่ง กิจในอริบดียิ่ง และวิธีสอนตามชั้นทั้งสี่ของอริบดียิ่ง

ชั้นของ อริบดียิ่ง	กิจใน อริบดียิ่ง	วิธีสอนตามชั้นทั้งสี่ของอริบดียิ่ง (ให้ดูคำอธิบายของอริบดียิ่งและกิจในอริบดียิ่ง พร้อมกันไปกับการกำหนดวิธีสอนนี้)
1. พุทฺธ	1. ปริญา	1. <u>ชั้นกำหนดปัญหา</u> (หรือชั้นพุทฺธ) ครูช่วยนักเรียนให้ได้อธิบายพิจารณาปัญหา ที่เกิดขึ้นด้วยตนเองด้วยความรอบคอบ และพยายามกำหนดขอบเขตของปัญหาที่ นักเรียนจะต้องคิดแก้ไขให้ได้
2. สมุทัย	2. ปหานะ	2. <u>ชั้นตั้งสมมติฐาน</u> (หรือชั้นสมุทัย) ก. ครูช่วยนักเรียนให้ได้อธิบายด้วย ตนเองว่า สาเหตุของปัญหาที่ยกมา กล่าวในชั้นที่ 1 นั้น มีอะไรบ้าง ข. ครูช่วยนักเรียนให้ได้เกิดความเข้าใจ ว่าในการแก้ปัญหานั้น จะต้อง กำจัดหรือตัดที่ต้นตอหรือแก้ที่สาเหตุ ของปัญหาเหล่านั้น ค. ครูช่วยนักเรียนให้คิดว่า ในการแก้ ปัญหาที่สาเหตุนั้น อาจจะกระทำอะไร ได้บ้างคือให้กำหนดสิ่งที่จะกระทำนี้เป็น ข้อ ๆ ไป

ชั้นของ อริยสัจสี่	กิจใน อริยสัจสี่	วิธีสอนตามชั้นทั้งสี่ของอริยสัจ (ให้ดูคำอธิบายของอริยสัจสี่และกิจในอริยสัจสี่ พร้อมกันไปกับการกำหนดวิธีสอนนี้)
3. นิโรธ	3. สัจฉิกิริยา	3. <u>ชั้นการทดลองและเก็บข้อมูล</u> (หรือชั้นนิโรธ) ก. สัจฉิกิริยา หมายถึง การทำให้แจ้ง หรือทำให้บรรลุจุดหมายที่ต้องการ ทำอย่างใดจึงจะทำให้แจ้งได้ ถ้า เจริญรอยตามของพระพุทธองค์ต้อง ทำด้วยตนเอง จะเห็นว่าพระพุทธองค์ ทรงลองวิธีการต่าง ๆ ด้วยพระองค์เอง เช่น โยคะ ฌณะ และทรงอดพระ กระยาหาร เป็นต้น เมื่อทรงเห็นว่า ไม่บรรลุจุดหมายที่ต้องการได้ จึงทรง ใช้วิธีการสมณะ และวิปัสสนากรรมฐาน ดังนั้น ในการสอนชั้นนี้ครูต้องช่วย นักเรียนให้นักเรียนได้กระทำหรือทำ การทดลองด้วยตนเองตามหัวข้อต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ว่าจะกระทำถึงขั้นที่ 2 ข ค. ข. เมื่อทดลองได้ผลประการใด ต้องบันทึก ผลของการทดลองแต่ละอย่าง หรือที่ เรียกว่า ข้อมูลไว้พิจารณาในขั้นต่อไป

ชั้นของ อริยสัจสี่	กิจใน อริยสัจสี่	วิธีสอนตามชั้นทั้งสี่ของอริยสัจ (ให้ดูคำอธิบายของอริยสัจสี่และกิจในอริยสัจสี่ พร้อมกันไปกับการกำหนดวิธีสอนนี้)
4. มรรค	4. ภาวนา	4. <u>ชั้นวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล</u> (หรือชั้นมรรค) ก. จากการทดลองกระทำด้วยตนเอง หลาย ๆ อย่างนั้น ย่อมได้ผลออกมาให้ เห็นว่าแก้ปัญหาไม่ได้เลย ผลประการนี้ ชี้ให้เห็นว่าแก้ปัญหาได้แน่นอนแล้วและ ได้บรรลุจุดหมายแล้ว ได้แนวทางหรือ ข้อปฏิบัติที่เราต้องการแล้วเหล่านี้ หมายความว่า จะต้องวิเคราะห์และ เปรียบเทียบข้อมูลที่ไต่บันทึกไว้ใน ชั้นที่ 3 ข้อ ข นั้นจนเห็นแจ่มแจ้งว่า หาอย่างใดจึงจะแก้ปัญหที่กำหนดในชั้น ที่ 1 ได้สำเร็จแล้ว ข. จากการวิเคราะห์ดังกล่าวนั้น จะทำ ให้เห็นว่าสิ่งใดแก้ปัญหาได้จริง ต่อไป ก็ให้สรุปการกระทำที่ได้ผลนั้นไว้เป็น ข้อ ๆ หรือเป็นระบบหรือเป็นแนวทาง ปฏิบัติแล้วลงมือกระทำหรือปฏิบัติอย่าง เต็มใจตามแนวทางนั้นโดยทั่วกัน

จะสังเกตเห็นว่า วิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ ซึ่งถือเป็นวิธีสอนแม่บทนี้แท้จริง ก็เป็นวิธีการแก้ปัญหานั้นเอง ดังที่ สุนทร สุนันท์ชัย (สุนทร สุนันท์ชัย 2514 : 204) ได้เปรียบเทียบวิธีการแก้ปัญหา กับวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจไว้ดังนี้

วิธีการแก้ปัญหา	วิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ
1. <u>การกำหนดปัญหา</u> (Location of Problem)	1. <u>ทุกข์</u>
2. <u>การตั้งสมมติฐาน</u> - อะไรเป็นสาเหตุแห่งปัญหา - อาจมีหลายอย่าง (Setting up of Hypothesis)	2. <u>สมุทัย</u> - อะไรเป็นสาเหตุแห่งทุกข์ - อาจมีหลายสาเหตุ
3. <u>การทดลองและการเก็บข้อมูล</u> (Experimentation and Gathering of Data)	3. <u>นิโรธ</u> - ความดับทุกข์ - ทดลองเพื่อทราบว่าวิธีใดจะดับทุกข์ได้ - เหตุใดเป็นเหตุที่แท้จริง
4. <u>การวิเคราะห์</u> (Analysis of Data)	4. <u>มรรค</u> - ทางปฏิบัติเพื่อดับทุกข์
5. <u>สรุปผล</u> (Conclusion)	

วิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ ซึ่งเป็นวิธีเกี่ยวกับการแก้ปัญหา เป็นขั้นตอนการคิดอย่างมีระบบ และเป็นขบวนการใช้ความคิดหรือการแก้ปัญหานั้นเอง ดังนั้นบางครั้งจึงเรียกวิธีการนี้ว่า "วิธีการแห่งปัญญา" หรือวิธีการทางวิทยาศาสตร์อีกด้วย (สาโรช บัวศรี 2516 : 53)

วีรยุทธ วิเชียรโชติ (วีรยุทธ วิเชียรโชติ 2526 : 59 - 60) ได้กล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการทางวิทยาศาสตร์และวิธีแห่งอริยสัจสี่ว่า วิธีการทางวิทยาศาสตร์นั้นมีทั้งทางโลกและทางธรรม

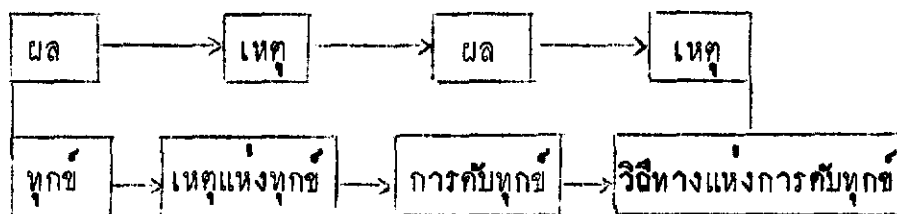
กระบวนการวิธีวิทยาศาสตร์ทางโลกคือ วิธีวิทยาศาสตร์ที่แสวงหาความจริงทางวัตถุโดยอาศัยประสาทสัมผัสทั้งห้าได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และกายสัมผัส เป็นอุปกรณ์สำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัตถุเพื่อแก้ปัญหา เมื่อกล่าวโดยสรุป วิธีวิทยาศาสตร์ทางโลกก็คือวิธีแก้ปัญหาค้วยเหตุผล และข้อมูลที่เป็นรูปธรรม

สำหรับกระบวนการวิธีวิทยาศาสตร์ทางธรรมก็คือ วิธีแห่งอริยสัจ ซึ่งเป็นวิธีแก้ปัญหาด้านจิตใจโดยอาศัย ประสาทสัมผัสทั้งห้าและใจ เป็นอุปกรณ์สำคัญในการเก็บข้อมูลทั้งทางวัตถุและทางจิตใจเพื่อแก้ปัญหา เมื่อกล่าวโดยสรุป วิธีวิทยาศาสตร์ทางธรรม ซึ่งได้แก่อริยสัจเป็นการแก้ปัญหาค้วยเหตุผล และข้อมูลทั้งทางรูปธรรมและนามธรรม

ถ้าเราพิจารณาวิธีวิทยาศาสตร์ทางธรรมในลักษณะของระบบเหตุผล เราจะพบว่า อริยสัจสี่ประกอบด้วยระบบเหตุผลสองระบบเชื่อมโยงกัน กล่าวคือ ระบบเหตุผลเชิงปฏิบัติและเป็นการวิเคราะห์ระบบแบบย้อนหลังจากผลไปหาเหตุ ซึ่งอาจแสดงให้เห็นชัดได้ดังนี้

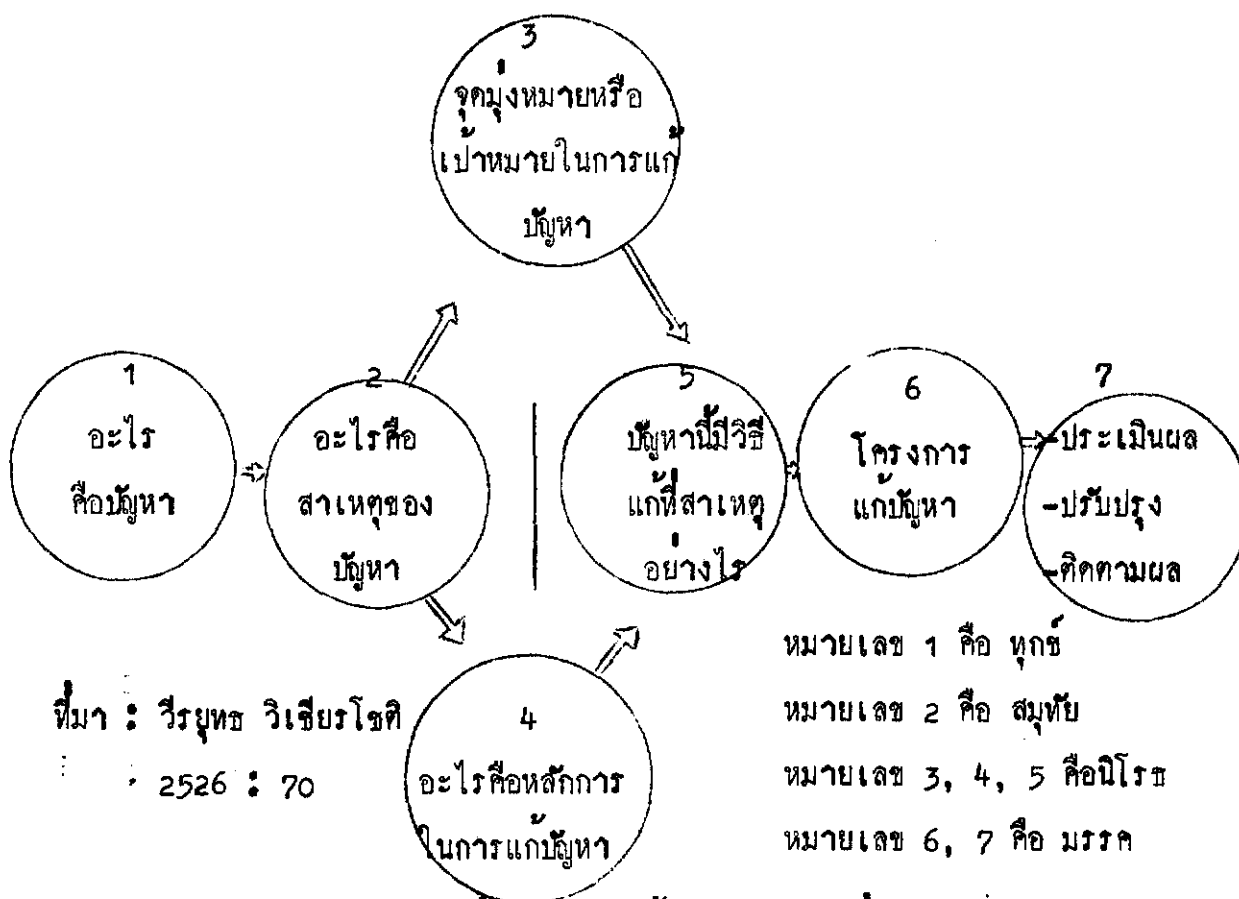
ระบบเหตุผลเชิงทฤษฎี		
ทุกข์	เป็น	ผล
สมุทัย	เป็น	เหตุ
ระบบเหตุผลเชิงปฏิบัติ		
นิโรธ	เป็น	ผล
มรรค	เป็น	เหตุ

ดังนั้นเมื่อนำระบบทั้งสองมาเชื่อมโยงกัน ก็จะเป็นวิธีวิทยาศาสตร์ทางธรรมเกิดขึ้น ดังภาพประกอบ

เมื่อเปรียบเทียบวิธีวิทยาศาสตร์ทั้งทางโลกและทางธรรม เราจะพบลักษณะที่คล้ายคลึงกันและลักษณะที่ต่างกันคือ การเริ่มต้นที่ปัญหาเหมือนกันและมุ่งแก้ปัญหาที่สาเหตุ โดยอาศัยระบบเหตุผลทั้งเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ (เชิงข้อมูล) เหมือนกัน แต่วิธีวิทยาศาสตร์ทางโลกมุ่งหวังควบคุมสิ่งแวดล้อมภายนอก ส่วนวิธีวิทยาศาสตร์ทางธรรมมุ่งหวังควบคุมสิ่งแวดล้อมภายในคือ จิตใจเป็นอันดับแรก

นอกจากนั้น วิธีตามชั้นทั้งสี่ของอริยสัจ ยังเป็นวิธีที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียน "แก้ปัญหาคือ" อีกด้วย ซึ่งอาจแสดงเป็นระบบโครงสร้างของการแก้ปัญหา ดังภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพประกอบแสดงระบบโครงสร้างของการแก้ปัญหาคตามชั้นทั้งสี่ของอริยสัจ

จะเห็นได้ว่า วิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจนี้ มุ่งส่งเสริมให้เกิดการคิดค้น วิจัยและสร้างสรรค์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า เป็นวิธีสอนเพื่อมุ่งให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าการสอนให้นักเรียนรู้จักการแก้ปัญหาเป็นส่วนที่สำคัญ ของการศึกษาโดยครูผู้สอนควร เป็นผู้สร้างเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาให้เกิดขึ้น ในตัวนักเรียน และฝึกให้นักเรียนคิด วิเคราะห์ปัญหาที่พบ ซึ่งสามารถนำไปใช้ใน สถานการณ์ต่าง ๆ ได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ วีระพงษ์ คุณมณี (วีระพงษ์ คุณมณี 2526 : 1 - 63) ได้ทำการวิจัยไว้ในปี พ.ศ. 2526 โดยมี จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเนื้อเรื่องเกี่ยวกับจริยธรรม ทศนคติ ต่อวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ กับกลุ่มนักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนตามคู่มือการสอนหน่วย ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 60 คน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่สี่ ของโรงเรียนวัดรางบัว กรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเนื้อเรื่องเกี่ยวกับจริยธรรมของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจกับวิธีสอนตามคู่มือแนวการสอน หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเนื้อเรื่องเกี่ยวกับจริยธรรมของนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจกับวิธีสอนตามคู่มือครูแนวการสอน หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ทศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของ อริยสัจกับวิธีสอนตามคู่มือแนวการสอน หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ทศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจกับวิธีสอนตามคู่มือแนวการสอน หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการศึกษาค้นคว้าดังนี้

สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ และการสอนตามคู่มือครู มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง
2. นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ และการสอนตามคู่มือครู มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาแตกต่างกัน
3. นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ และการสอนตามคู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2528 จำนวน 12 ห้องเรียน นักเรียนทั้งหมด 500 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2528 จำนวน 90 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มทดลอง จำนวน 45 คน ได้รับการสอนด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของ อริยสัจ
2. กลุ่มควบคุม จำนวน 45 คน ได้รับการสอนตามคู่มือครู

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เลือกมาโดยการสุ่มนักเรียนมาจำนวน 2 ห้องเรียนจากนักเรียนทั้งหมด 12 ห้องเรียน จากนั้นจึงสุ่มนักเรียนเพื่อจัดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองมี 4 อย่างคือ

1. แผนการสอนสังคมศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของ อริยสัจ
2. แผนการสอนสังคมศึกษาตามคู่มือครู

3. แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

1. แผนการสอนด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ แผนการสอนด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ คำเป็นการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาหลักการ วิธีการสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ

1.2 ศึกษาหลักสูตร ความมุ่งหมายของหลักสูตร คู่มือครู แบบเรียน และขอบข่ายของเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา ส 204 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1.3 เลือกเนื้อหาที่จะนำมาทดลอง ผู้วิจัยเลือกเนื้อหาดังต่อไปนี้ บทบาทและหน้าที่พลเมืองในท้องถิ่น สิทธิและหน้าที่พลเมืองตามกฎหมาย คุณธรรมและจริยธรรมของพลเมืองและความมั่นคงของชาติ

1.4 สร้างแผนการสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ จำนวน 20 คาบ มีส่วนประกอบดังนี้

1.4.1 หลักการและความคิดรวบยอด

1.4.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

1.4.3 เนื้อหา

1.4.4 กิจกรรมการเรียนการสอน

1.4.5 สื่อการเรียน

1.4.6 การวัดผลประเมินผล

1.4.7 เอกสารประกอบการเรียน เช่น บทละคร บทเพลง บทภาพยนตร์ สถานการณ์จำลอง ข่าวจากหนังสือพิมพ์ กรณีตัวอย่าง ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่เป็นปัญหา เพื่อให้ให้นักเรียนคิดแก้ปัญหาตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ

1.5 นำแผนการสอนที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เพื่อนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข เป็นการหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

1.6 นำแผนการสอนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2528 โรงเรียนมัธยมวัดหนองแขมที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 80 คน เพื่อปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพก่อนจะนำไปทดลองใช้จริง

2. แผนการสอนสังคมศึกษาตามคู่มือครู

เป็นแผนการสอนที่สร้างขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญจากกลุ่มโรงเรียนและศึกษานิเทศก์ โดยจัดสภาพการเรียนรู้การสอนตามแผนการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดในแผนการสอนดังนี้

- 2.1 จุดประสงค์ปลายทาง
- 2.2 จุดประสงค์นำทาง
- 2.3 ชนิดของสมรรถภาพ
- 2.4 เนื้อหา
- 2.5 สื่อการเรียนรู้

ลำดับขั้นการสอนตามคู่มือครูมี 9 ขั้นคือ

1. สร้างความสนใจ
2. แจ้งจุดประสงค์
3. ทบทวนความรู้เดิม
4. เสนอบทเรียนใหม่
5. ใ้แนวการเรียนรู้
6. ลงมือปฏิบัติ
7. แจ้งผลการปฏิบัติ
8. ประเมินผลการเรียน
9. ส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอนการเรียนรู้

3. แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

ดำเนินการสร้างดังนี้

3.1 แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ผู้วิจัยดำเนินการสร้างโดยยึดหลักเกณฑ์ตามขั้นตอนขบวนการแก้ปัญหาของ เวียร์ (Weir. 1974 : 18)

ลักษณะของแบบทดสอบ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

3.1.1 คำถาม เป็นสถานการณ์ที่เป็นปัญหาในลักษณะให้นักเรียนนำความรู้เดิมมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหากับสถานการณ์ใหม่ โดยแต่ละสถานการณ์จะประกอบด้วยคำถามย่อย 4 ข้อ โดยให้นักเรียนดำเนินการคิดแก้ปัญหาเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตั้งปัญหา เป็นขั้นที่ผู้เรียนตั้งปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ว่าจะอะไรคือปัญหาในสถานการณ์หรือเหตุการณ์นั้น ๆ

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นวิเคราะห์ปัญหา เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนหาสาเหตุของปัญหา โดยแยกแยะสิ่งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับปัญหาออกจากกันให้เห็นเด่นชัด

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นเสนอวิธีการแก้ปัญหา เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนใช้ความคิดหรือหาวิธีการที่เหมาะสมสำหรับนำมาใช้แก้ปัญหานั้นๆ สาเหตุจากขั้นที่ 2 โดยเสนอออกมาในรูปของวิธีการที่เป็นขบวนการต่อเนื่อง

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นการตรวจสอบผลลัพธ์ เป็นขั้นที่ทดสอบกว่าวิธีการแก้ปัญหาในขั้นที่ 3 ผลออกมาถูกต้องหรือไม่

3.1.2 ตัวเลือก ในแต่ละคำถามจะมี 4 ตัวเลือก ข้อหนึ่ง ๆ จะมีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

3.2 การปรับปรุงแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

3.2.1 การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เกี่ยวกับสถานการณ์ที่กำหนดเป็นคำถาม และตัวเลือกในแต่ละคำถามย่อยตามขั้นตอนของขบวนการคิดแก้ปัญหา ใช้วิธีการตามเอกสารการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือของ สมบูรณ์ จิตพงศ์

(สมบุรณ์ ชิตพงศ์ ม.ป.ป. : 3) โดยนำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา ได้แก่ ครูผู้สอนสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 5 คน พิจารณาลงความเห็นว่าสถานการณ์ที่เป็นปัญหาและตัวเลือกในคำถามย่อย ๆ ตามขบวนการแก้ปัญหาของเว็บสอดคล้องกันหรือไม่ โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้

ให้ +1 ถ้าผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าสถานการณ์และตัวเลือกสอดคล้องหรือถูกต้อง

ให้ 0 ถ้าผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าสถานการณ์และตัวเลือกสอดคล้องหรือถูกต้อง

ให้ -1 ถ้าผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าสถานการณ์และตัวเลือกไม่สอดคล้องหรือถูกต้อง

แล้วนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างสถานการณ์ที่เป็นคำถามและตัวเลือกในขั้นตอนทั้ง 4 ของขบวนการคิดแก้ปัญหา เลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ .5 ถ้าน้อยกว่า .5 ตัดทิ้งไป หรือนำไปปรับปรุงใหม่

3.2.2 การหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

โดยนำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาไปทดสอบกับนักเรียนโรงเรียนบางแคปานขำ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน แล้วนำแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนนโดย ข้อที่ถูกให้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดหรือไม่ตอบหรือตอบเกิน 1 ข้อ ให้ 0

หาความยากง่าย (P) และหาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบเป็นรายข้อ โดยวิธีแบ่งเป็น 27% ของกลุ่มสูง และ 27% ของกลุ่มต่ำ หาค่า P_H และ P_L โดยเปิดตารางสำเร็จรูปของ จุง เกห์ฟาน (Fan. 1952 : 6 - 32) แล้วคัดเลือกเอาข้อที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง .20 - .80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป

3.2.3 นำแบบทดสอบที่คัดเลือกแล้วไปทดสอบกับนักเรียน

โรงเรียนปัญญาวรรคุณ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน ครั้งที่ 1 เว้นช่วงห่าง 7 วัน นำแบบทดสอบไปทดสอบครั้งที่ 2 แล้วนำคะแนนที่ได้มาคำนวณหาความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งแรกกับการสอบครั้งที่ 2 โดยใช้สูตร Pearson Product - moment coefficient correlation (ลวัน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2528 : 164)

ตัวอย่างแบบทดสอบ

คำชี้แจง

จากสถานการณ์ที่กำหนดให้ ให้นักเรียนใช้สถานการณ์นั้นตอบคำถามซึ่งมีทั้งหมด 4 คำถามย่อย หรือในสถานการณ์หนึ่ง ๆ จะมีคำถามให้นักเรียนตอบ 4 ข้อ โดยคำถามทั้ง 4 ข้อจะมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันไป แต่ละข้อให้นักเรียนเลือกข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

ตัวอย่างข้อสอบ

เมื่อถึงเวลาหยุดพักรับประทานอาหาร พนักงานมักจะกรูกันออกจากที่ทำงานไปยังโรงอาหารแล้วแย่งกันสั่งอาหารพร้อม ๆ กัน จนแม่ค้าไม่รู้จะขายให้ใครก่อน คนที่ซื้ออาหารเสร็จแล้วก็ไม่สามารถออกมาจากร้านอาหารได้ เพราะการเบียดเสียดของคนที่มาทีหลัง บางครั้งถึงกับทำให้อาหารหกเปื้อนอะเปื้อนเสื้อผ้าและภาชนะใส่อาหารแตก

1. อะไรคือปัญหาจากเหตุการณ์นี้

- ก. การชำรุดเสียหายของสิ่งของ
- ข. การขาดแคลนแหล่งซื้ออาหาร
- ค. การเกิดความสับสนของแม่ค้า
- ง. การขาดระเบียบวินัยของผู้ซื้อ

2. ปัญหานี้มีสาเหตุมาจากอะไร
 - ก. ชนิดของอาหารที่ลูกค้าพอใจมีน้อย
 - ข. ราคาอาหารแต่ละร้านแตกต่างกันมาก
 - ค. แต่ละคนอยากได้อาหารรวดเร็วกว่าคนอื่น
 - ง. เวลาหยุดพักกับประทานอาหารของที่ทำงานหลายแห่งตรงกัน
3. มีวิธีการใดบ้างที่จะแก้ปัญหานี้ได้ดีที่สุด
 - ก. ให้ลูกค้าสั่งซื้ออาหารที่ละจาน
 - ข. กั้นช่องทางเข้าออกสำหรับผู้ซื้ออาหาร
 - ค. เลื่อนเวลารับประทานอาหารไม่ให้ตรงกัน
 - ง. กำหนดมาตรฐานราคาของอาหารแต่ละร้าน
4. ถ้าแก้ปัญหาคตามวิธีการในข้อ 3 ผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร
 - ก. ลูกค้าได้อาหารตามที่ต้องการ
 - ข. แม่ค้าทำอาหารตามที่ลูกค้าสั่งไม่ผิดพลาด
 - ค. ไม่เกิดการเบียดเสียดของผู้คนเวลารับประทานอาหาร
 - ง. ร้านอาหารมีจำนวนเพียงพอกับความต้องการของผู้ซื้อ

4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาตามขั้นตอนดังนี้

4.1 ศึกษาการสร้างแบบทดสอบแบบเลือกตอบของ ขวาล แพร์ตกุล (ขวาล แพร์ตกุล 2522 : 1 - 407) และศึกษาเทคนิคการวัดผล ประเมินผล การเรียนวิชาสังคมศึกษาของ สมบูรณ์ ชิตพงศ์ (สมบูรณ์ ชิตพงศ์ 2523 : 1 - 155)

4.2 ทำการวิเคราะห์หลักสูตรตามเนื้อหาที่จะทำการทดลอง โดยผู้วิจัย ร่วมกับนิสิตปริญญาโทกลุ่มการสอนสังคมศึกษา จำนวน 6 คน ผลการวิเคราะห์จัดทำเป็น ตารางวิเคราะห์หลักสูตรดังต่อไปนี้

ตาราง 1 แสดงการวิเคราะห์หลักสูตรวิชา ส 204 ตามเนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

เนื้อหา \ พฤติกรรม	ความรู้-ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การสังเคราะห์	การประเมินค่า	รวม	อันดับความสำคัญ
1. บทบาทและหน้าที่พลเมืองในท้องถิ่น	1	3	2	4	-	1	11	4
2. สิทธิและหน้าที่พลเมืองตามกฎหมาย	2	4	5	3	1	1	16	2
3. คุณธรรมและจริยธรรมของพลเมือง	3	4	5	4	1	3	20	1
4. ความมั่นคงของชาติ	1	2	4	4	1	1	13	3
รวม	7	13	16	15	3	6	60	
อันดับความสำคัญ	4	3	1	2	6	5		

4.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 90 ข้อ โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาที่จะทำการทดลองตามตาราง วิเคราะห์หลักสูตร

4.4 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2528 โรงเรียนบางแคปานขำ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน แล้วนำผลที่ได้มาตรวจให้คะแนน ข้อที่ถูกให้ 1 คะแนน ข้อที่ผิด ข้อที่ไม่ได้ตอบ หรือข้อที่ตอบมากกว่า 1 ข้อ ให้ 0 แล้วนำคะแนนมาหาคุณภาพของแบบทดสอบ

4.5 หาค่าความยากง่าย (P) และหาค่าอำนาจจำแนก (r) เป็น รายข้อ โดยวิธีแบ่งเป็น 27% ของกลุ่มสูง และ 27% ของกลุ่มต่ำ หาค่า P_H และ P_L

โดยเปิดตารางสำเร็จรูปของจาง เทห์ฟาน (Fan, 1952 : 6 - 32) แล้ว
คัดเลือกเอาเฉพาะข้อที่มีความยากง่ายระหว่าง .02 - .80 และค่าอำนาจจำแนก
ตั้งแต่ .20 ขึ้นไปไว้จำนวน 60 ข้อ

4.6 นำแบบทดสอบที่คัดเลือกแล้วจำนวน 60 ข้อไปทดสอบอีกครั้งหนึ่ง
แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR.-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research)
ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Non - randomized Control - group Pretest
Posttest Design (สุรินทร์ ศลโกสุม ม.ป.ป. : 135) แบบแผนการทดลอง
ตามตารางดังนี้

ตาราง 2 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง	ความแตกต่าง
E	$T_1 E$	X	$T_2 E$	$T_2 E - T_1 E = D_E$
C	$T_1 C$	-X	$T_2 C$	$T_2 C - T_1 C = D_C$

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

E แทน กลุ่มทดลอง

C แทน กลุ่มควบคุม

T_1 แทน การสอบก่อนการทดลอง

T_2 แทน การสอบหลังการทดลอง

- ~ X แทน การสอนตามคู่มือครู
- X แทน การสอนด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ

วิธีดำเนินการทดลอง

1. การสุ่มกลุ่มตัวอย่างมี ขั้นตอนดังนี้
 - 1.1 สุ่มนักเรียนมาจำนวน 2 ห้องเรียนจากนักเรียนทั้งหมด 12 ห้องเรียน
 - 1.2 สุ่มห้องเรียนเพื่อจัดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
2. ทำการทดสอบก่อนการทดลองกับนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
3. ดำเนินการสอนในแต่ละกลุ่มโดยใช้เนื้อหาวิชาในขอบเขตเดียวกัน และใช้เวลาในการทดลองเท่ากัน โดยผู้วิจัยสอนเองทั้งสองกลุ่ม
 - 3.1 กลุ่มทดลอง สอนด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ
 - 3.2 กลุ่มควบคุม สอนตามคู่มือครู
4. ทำการทดสอบหลังการทดลองกับนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา โดยใช้แบบทดสอบชุดเดิม
5. ตรวจสอบผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลการทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้
สูตร KR.-20 ของคูเกอร์ ริชาร์ดสัน (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ
2528 : 168)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum pq}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ r_{tt} แทน ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 n แทน จำนวนข้อของข้อสอบ
 p แทน สัดส่วนของผู้ทำได้ในข้อหนึ่ง ๆ = $\frac{\text{จำนวนคนที่ทำถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$
 q แทน สัดส่วนของผู้ที่ทำได้ในข้อหนึ่ง ๆ หรือ $1 - p$
 s_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของคะแนนการสอบทั้งหมด

2. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
ใช้วิธีสอบซ้ำ (Test - retest) แล้วหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนน
ที่ได้จากการสอบครั้งแรกกับการสอบครั้งที่ 2 โดยวิธี Pearson Product - moment
coefficient correlation ดังสูตร (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ)
2528 : 164)

$$r_{tt} = \frac{N\sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{\left\{ N\sum X^2 - (\sum X)^2 \right\} \left\{ N\sum Y^2 - (\sum Y)^2 \right\}}}$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	N	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของผลคูณระหว่างคะแนนสอบครั้งแรก (X) และคะแนนสอบครั้งที่สอง (Y)
	$\sum X$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของการสอบครั้งแรก
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของการสอบครั้งที่สอง
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสองของการสอบครั้งแรก
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสองของการสอบครั้งที่สอง

3. หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา โดยหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามในสถานการณ์กับตัวเลือกในแต่ละขั้นตอนในขบวนการคิดแก้ปัญหา ดังสูตร (สมบุรณ์ ชิตพงศ์ ม.ป.ป. : 3)

$$IC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับตัวเลือก
	R	แทน	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

4. เปรียบเทียบความแตกต่างในความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test แบบ Difference Score ดังสูตร (Edward. 1954 : 256)

$$t = \frac{\bar{X}_{D_1} - \bar{X}_{D_2}}{\sqrt{\frac{S_{D_1}^2}{N_1} + \frac{S_{D_2}^2}{N_2}}}, \quad df = \frac{\left[\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2} \right]}{\frac{\left[\frac{S_1^2}{N_1} \right]^2}{N_1 - 1} + \frac{\left[\frac{S_2^2}{N_2} \right]^2}{N_2 - 1}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
	$\bar{X}_{D_1}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของความแตกต่างระหว่างการทดสอบ หลังการเรียนกับการเรียนของกลุ่มทดลอง
	$\bar{X}_{D_2}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของความแตกต่างระหว่างการทดสอบ หลังการเรียนกับการเรียนของกลุ่มควบคุม
	$S_{D_1}^2$	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนความแตกต่างระหว่าง การทดลองหลังการเรียนกับการเรียนของ กลุ่มทดลอง
	$S_{D_2}^2$	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนความแตกต่างระหว่าง การทดลองหลังการเรียนกับการเรียนของ กลุ่มควบคุม
	N_1	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง
	N_2	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มควบคุม

5. เปรียบเทียบความแตกต่างในด้านความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่ม
ควบคุม โดยใช้ t-test แบบ Dependent Group ทั้งสูตร (ล้วน สายยศ
และ อังคณา สายยศ 2528 : 87)

2/1/6

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N - 1}}}, df = N - 1$$

เมื่อ t แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
 D แทน ความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่
 N แทน จำนวนคู่

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน คะแนนเฉลี่ย
X_T	แทน คะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลอง
X_{T1}	แทน คะแนนเฉลี่ยหลังการทดลอง
X_{T2}	แทน คะแนนเฉลี่ยของความแตกต่างหลังการทดลองกับก่อนการทดลอง
$S.D$	แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
S_D^2	แทน ความแปรปรวนของคะแนนความแตกต่างหลังการทดลองกับก่อนการทดลอง
df	แทน ระดับชั้นของความเป็นอิสระ
t	แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
**	แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทดสอบนักเรียนก่อนทำการทดลอง

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการวิจัยวิชาสังคมศึกษาก่อนทำการทดลอง

ก่อนที่จะทำการทดลอง ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเกี่ยวกับความสามารถในการคิดแก้ปัญหา (Pre-test) ระหว่างกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจกับการสอนตามคู่มือครู จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏดังตาราง 3

ตาราง 3 การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาก่อนทำการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D.	t
กลุ่มทดลอง	45	24.8444	1.4609	0.7047
กลุ่มควบคุม	45	25.2666	3.7441	

$$P > .01 \quad t_{.01} = 2.704$$

จากตาราง 3 พบว่า กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มทดลอง แต่เมื่อทดสอบหาความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test แบบ Independent ปรากฏว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความสามารถ

ในการคิดแก้ปัญหาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ นักเรียนในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาจากการทดลองไม่แตกต่างกัน

และผู้วิจัยได้ทำการทดสอบก่อนการทดลอง (Pre-test) เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาระหว่างกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของ อริยสัจกับการสอนตามคู่มือครู จากการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏดังตาราง 4

ตาราง 4 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนทำการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D.	t
กลุ่มทดลอง	45	40.5111	5.5540	1.1561
กลุ่มควบคุม	45	39.2000	5.1988	

$$P > .01 \quad t .01 = 2.704$$

จากตาราง 4 พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม แต่เพื่อทดสอบหาความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test แบบ Independent ปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า นักเรียนในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลองไม่แตกต่างกัน

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. จากจุดมุ่งหมายข้อที่ 1 ที่ว่า "เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาค้นคว้าวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของ

อริยสัจ ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง" นั้น มีสมมติฐานว่า นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏดังตาราง 5

ตาราง 5 การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_{T_1}$	$\bar{X}_{T_2}$	ΣD	ΣD^2	t
กลุ่มทดลอง	45	24.8444	29.5555	212	1342	11.3150 **

$$**p > .01 \quad t_{.01} = 2.423$$

จากตาราง 5 พบว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของกลุ่มทดลองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่ากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. จากจุดมุ่งหมายข้อ 2 ที่ว่า "เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในด้านความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาตามคู่มือครูก่อนการทดลองและหลังการทดลอง" นั้น มีสมมติฐานว่า นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาตามคู่มือครูมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏดังตาราง.6

ตาราง 6 การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_{T_1}$	$\bar{X}_{T_2}$	ΣD	ΣD^2	t
กลุ่มควบคุม	45	25.2666	26.7555	67	549	3.1257 **

$$**p > .01 \quad t_{.01} = 2.423$$

จากตาราง 6 พบว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของกลุ่มควบคุมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า กลุ่มที่เรียนวิชาสังคมศึกษาตามคู่มือครูมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. จากจุดมุ่งหมายข้อ 3 ที่ว่า "เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในด้านความสามารถในการคิดแก้ปัญหาระหว่างนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาค้นคว้าวิธีสอนตามชั้นทั้งสี่ของอริยสัจ กับการสอนตามคู่มือครู" นั้น มีสมมติฐานว่า นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาค้นคว้าวิธีสอนตามชั้นทั้งสี่ของอริยสัจและการสอนตามคู่มือครูมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาแตกต่างกัน ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏดังตาราง 7

ตาราง 7 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_{T_1}$	$\bar{X}_{T_2}$	$\bar{X}_D$	S_D^2	t
กลุ่มทดลอง	45	24.8444	29.5555	4.7111	7.8010	5.0929**
	45	25.2666	26.7555	1.4888	10.2101	

$$**P > .01 \quad t_{.01} = 2.704$$

จากตาราง 7 พบว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ และการสอนตามคู่มือครูมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. จากจุดมุ่งหมายของ 4 ที่ว่า "เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจกับการสอนตามคู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตาราง 8

ตาราง 8 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_{T_1}$	$\bar{X}_{T_2}$	ΣD	ΣD^2	t
กลุ่มทดลอง	45	40.5111	45.2222	224	1542	10.7193**
กลุ่มควบคุม	45	39.2000	42.1111	131	775	6.5289**

$$** P > .01 \quad t_{.01} = 2.423$$

จากตาราง 8 พบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า
นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจและการสอนตามคู่มือครู
มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ตาราง ๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง
กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_{T1}$	$\bar{X}_{T2}$	$\bar{X}_D$	S_D^2	t
กลุ่มทดลอง	45	40.5111	45.4222	4.9777	9.7040	** 3.2100
กลุ่มควบคุม	45	39.2000	42.1111	2.9111	8.9465	

$$**p > .01 \quad t_{.01} = 2.704$$

จากตาราง ๑ พบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาค้นคว้าวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจกับการสอนตามคู่มือครูมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาค้นคว้าวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจกับการสอนตามคู่มือครู ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในด้านความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาค้นคว้าวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในด้านความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาตามคู่มือครู ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง
3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในด้านความสามารถในการคิดแก้ปัญหาระหว่างนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาค้นคว้าวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจกับการสอนตามคู่มือครู
4. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาค้นคว้าวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจกับการสอนตามคู่มือครู

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาค้นคว้าวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ และการสอนตามคู่มือครูมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

2. นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีสอนตามชั้นทั้งสี่ของอริยสัจ และการสอนตามคู่มือครูมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาแตกต่างกัน

3. นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีสอนตามชั้นทั้งสี่ของอริยสัจ และการสอนตามคู่มือครูมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2528 ของโรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำนวน 90 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 45 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

2.1 แผนการสอนด้วยวิธีสอนตามชั้นทั้งสี่ของอริยสัจและแผนการสอนตามคู่มือครู ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา (ส 204) เรื่อง สิทธิและหน้าที่พลเมืองในท้องถิ่น สิทธิและหน้าที่พลเมืองตามกฎหมาย คุณธรรมและจริยธรรมของพลเมือง ความมั่นคงของชาติ

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย สร้างขึ้นจากเนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง โดยยึดจุดประสงค์การเรียนรู้จากในหลักสูตร แล้วให้ผู้เรียนหาวิธีการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ โดยในแต่ละสถานการณ์จะประกอบด้วยคำถาม 4 ข้อ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องกันดังนี้

2.2.1 ชี้ตั้งปัญหา

2.2.2 ชี้วิเคราะห์เพื่อหาสาเหตุของปัญหา

2.2.3 ชี้เสนอวิธีการแก้ปัญหา

2.2.4 ชี้การตรวจสอบผลลัพธ์

แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เป็นแบบปรนัย มี 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .7359 มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง .23 - .79 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .22 - .58 ดังแสดงในภาคผนวก

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สร้างจากการวิเคราะห์หลักสูตร ลักษณะข้อสอบเป็นแบบปรนัย มี 5 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .8828 มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง .24 - .79 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .21 - .75 ดังแสดงในภาคผนวก

3. การดำเนินการศึกษาค้นคว้า

เมื่อสุ่มกลุ่มตัวอย่างแล้ว ดำเนินการทดลองตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ทดสอบก่อนการทดลองกับนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

3.2 ดำเนินการทดลอง โดยผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยวิธีสอนตามขั้น ทั้งสี่ของอริยสัจกับกลุ่มทดลอง และสอนตามคู่มือครูกับกลุ่มควบคุม เป็นเวลาดูแล 20 คาบ

3.3 ทดสอบหลังการทดลองกับนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาชุดเกี่ยวกับการทดสอบก่อนการทดลอง

3.4 ตรวจสอบผลการทดสอบ แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน ด้วยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความแตกต่างในด้านความสามารถในการแก้ปัญหา ก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test แบบ Dependent Group
2. เปรียบเทียบความแตกต่างในด้านความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test แบบ Difference Score
3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test แบบ Dependent Group
4. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test แบบ Difference Score

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาค้นคว้าวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ และการสอนตามคู่มือครูมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาค้นคว้าวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ กับ การสอนตามคู่มือครูมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาค้นคว้าวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจและการสอนตามคู่มือครูมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาค้นคว้าวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ กับ การสอนตามคู่มือครูมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

จากสมมติฐานข้อที่ 1 และข้อที่ 2

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจกับการสอนตามคู่มือครูมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาค้นคว้าวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจกับการสอนตามคู่มือครูมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมหวัง ชัยตามล (สมหวัง ชัยตามล 2528 : 82 - 86) ที่ได้ทำการศึกษารเปรียบเทียบพัฒนาการด้านทักษะการคิดแก้ปัญหาทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนปกติ พบว่า ความสามารถด้านทักษะการคิดแก้ปัญหาหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกลุ่มทดลองมีความสามารถด้านทักษะการคิดแก้ปัญหาสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสุทธิ บุญเจริญ (พิสุทธิ บุญเจริญ 2522 : 77 - 90) ที่ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นกลุ่มของการสอนด้วยชุดการเรียนการสอนแบบสืบสวน-สอบสวนกับการสอนปกติในวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นกลุ่มของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พยอม คันมณี (พยอม คันมณี 2524 : 137 - 153) ที่ทำการวิจัยเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการสอนด้วยตำราเรียนวิชาจิตวิทยาการศึกษาในรูปแบบเชิงปัญหากับรูปแบบที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไป ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้ที่เรียนด้วยตำราเรียนวิชาจิตวิทยาการศึกษาแบบเชิงปัญหาจะมีความสามารถในการแก้ปัญหาเพิ่มมากขึ้นกว่าผู้เรียนที่เรียนด้วยตำราเรียนวิชาจิตวิทยาในรูปแบบทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และยังสอดคล้องกับการวิจัยของ มายัน (Mahan. 1963 : 1097 - 1098-A) ที่ได้ศึกษา

เปรียบเทียบผลการเรียนแบบแก้ปัญหากับแบบบรรยายประกอบการอภิปราย การเรียนแบบแก้ปัญหำทำให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาคือขึ้น แต่ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เพ็ญศิริ งามจิตร (เพ็ญศิริ งามจิตร 2529 : 80 - 91) ที่ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหและทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ต่อการสอนโดยใช้เทคนิคคิวชีกับการสอนตามคู่มือการสอนสังคมศึกษา ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนจากการสอนโดยใช้เทคนิคคิวชีกับการสอนตามคู่มือการสอนสังคมศึกษามีความสามารถในการแก้ปัญหแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อย่างไรก็ตาม การที่ความสามารถในการคิดแก้ปัญหของนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาค้นวิธีสอนตามชั้นทั้งสี่ของอริยสัจแตกต่างจากนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาตามคู่มือครูและความสามารถในการคิดแก้ปัญหของนักเรียนที่เรียนค้นวิธีสอนตามชั้นทั้งสี่ของอริยสัจสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามคู่มือครู อาจเป็นเพราะว่า

1. การสอนค้นวิธีสอนตามชั้นทั้งสี่ของอริยสัจนั้น ยึดตัวนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน นักเรียนจึงมีโอกาสดูเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างทั่วถึงกัน ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนและเรียนอย่างมีจิตวิชีวา ซึ่งสอดคล้องกับวัยและความต้องการของเด็กวัยรุ่นที่ต้องการแสดงออกอย่างอิสระ และมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นของตนเอง (วาสนา ธรรมณี 2516 : 8) ทำให้บรรยากาศในการเรียนสนุกสนาน และสามารถสนองความต้องการของนักเรียนได้เป็นอย่างดี
2. การสอนค้นวิธีสอนตามชั้นทั้งสี่ของอริยสัจ เป็นการสอนที่เน้นให้นักเรียนแก้ปัญหาย่างมีขั้นตอนและเป็นระบบ โดยครูกำหนดสถานการณ์ที่เป็นปัญหาให้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เจมส์ คิวอี้ และ กิลแพทริก (Guilford. 1951 : VII - VIII citting James Dewey and Kilpatrik. n.d.) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนจะเรียนได้ดีที่สุดในสถานการณ์ที่เป็นปัญหา การศึกษาโดยทั่วไปควรจำลองประสบการณ์ชีวิตมนุษย์เข้ามาสู่ชั้นเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เผชิญกับปัญหาเหล่านั้น ซึ่งจะช่วยให้ให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาคือขึ้น และ จอห์น (วรรณ เลิศขยันดี 2528 : 24

อ้างอิงมาจาก John. 1964) ยังกล่าวเพิ่มเติมอีกว่า การเรียนการสอนที่มี การสร้างปัญหาขึ้นเป็นโจทย์ หรือคำถามเพื่อให้เด็กเรียนคิดหาเหตุผล เรียนรู้วิธีแก้ ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพนั้นเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยในการไตร่สวนเพื่อค้นหา ข้อเท็จจริง และทำให้ผู้เรียนสามารถนำหลักการเหล่านั้นไปประยุกต์กับการแก้ปัญหา อื่น ๆ ในชีวิตประจำวันได้

3. การสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ เป็นวิธีสอนที่มีส่วนพัฒนาทางค่านิยมของนักเรียนได้อย่างเหมาะสมกับวัยและรวมทั้งส่งเสริมชวนการคิดแก้ปัญหาด้วย ซึ่ง สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการของ เพียเจต์และบรุนเนอร์ ที่กล่าวว่า เด็กในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจะคิดและเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ทุกเรื่อง คิดได้อย่างมีเหตุผลและ เมื่ออายุมากขึ้นก็สามารถคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างละเอียดถี่ถ้วนขึ้น คิดในสิ่งที่ เป็น นามธรรมได้กว้างขวางขึ้น ครูจะทราบความคิดของนักเรียนได้โดยการกระตุ้นให้อภิปราย แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ และส่งเสริมความคิดของนักเรียนโดยสอนให้แก้ปัญหา และคนควารวบรวมความรู้สึกตนเองไม่ใช่ครูบ่งชี้ (ศิริพันธ์ คำรงผล 2524 : 88) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไฮค์เบรเคอร์ (นงนุช วรรณวาทะ 2514 : 10 อ้างอิงมาจาก Heidbreder. 1928) ที่ได้ศึกษาวิธีการแก้ปัญหาของเด็กและ ผู้ใหญ่ พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาเกี่ยวข้องกับวัย การฝึกฝนและประสบการณ์ ที่ได้รับ นั่นคือ จากผลการศึกษาของมัมฟอร์ด (นงนุช วรรณวาทะ 2514 : 10 อ้างอิงมาจาก Mumford. 1937) ได้สนับสนุนว่าประสบการณ์จากการฝึกฝน มีอิทธิพลต่อการคิด โดยเฉพาะวิชาที่เน้นเกี่ยวกับการฝึกฝนการแก้ปัญหาในชั้นเรียนจะ เป็นประสบการณ์ที่ช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง มีความอดทนและความพยายาม ที่จะแก้ปัญหาให้สำเร็จ

4. นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาตามคู่มือครู มีความสามารถในการคิดแก้ ปัญหาแตกต่างจากนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของ กลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่เรียนตามคู่มือครู

ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ การสอนตามคู่มือครู เป็นการสอนที่นักเรียนมีความคุ้นเคย เช่น การบรรยาย อธิบาย การตอบคำถาม การซักถาม เป็นต้น แต่นักเรียนไม่ได้พบกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาและไม่ไถ่ลงมือแก้ปัญหาจากสถานการณ์นั้นอย่างมีขั้นตอน จึงทำให้ไม่เกิดพัฒนาการทางด้านความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ซึ่งทักษะในการแก้ปัญหานี้สามารถสอนกันได้ ดังคำกล่าวของ กาเบและบริจ (แกวตา คณะวรรณ 2524 : 69 อ้างอิงมาจาก Gagne' and Briggs. 1974) ที่ได้เสนอแนะว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเป็นทักษะทางปัญญาที่สามารถสอนกันได้ และมุ่งหวังให้นำความสามารถด้านนี้ไปถ่ายโยงใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้เสมอไป

จึงสรุปได้ว่า วิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ เป็นวิธีสอนที่เหมาะสมในการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนได้เป็นอย่างดี และจะเห็นว่าวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจสามารถนำขั้นตอนในการแก้ปัญหามาใช้ในชีวิตประจำวันได้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ความสามารถในการคิดแก้ปัญหของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจแตกต่างและสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

จากสมมติฐานข้อที่ 3

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาค้นคว้าวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจและการสอนตามคู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจสูงกว่ากลุ่มที่เรียนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระพงษ์ คุณมณี (วีระพงษ์ คุณมณี 2526 : 56 - 57) ที่ได้ทำการศึกษาผลของการสอนด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจในการสอนจริยธรรม กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเรื่องเกี่ยวกับจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจกับวิธีสอนตามคู่มือแนวการสอน หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วีระพงษ์ คุณมณี ที่พบว่า

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเรื่องเกี่ยวกับจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจกับการสอนตามคู่มือการสอนหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ แตกต่างและสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นเพราะ

1. การสอนด้วยวิธีตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจครั้งนี้ได้ปรับปรุงขั้นตอนต่าง ๆ ให้น่าสนใจและง่ายขึ้นโดย

1.1 ขั้นทุกข์ นักเรียนได้พบกับสภาพสถานการณ์ที่เป็นปัญหาหลายรูปแบบ ซึ่งจัดไว้ตามความเหมาะสมของเนื้อหา เช่น จากเทปโทรทัศน์ เกม สถานการณ์จำลอง บทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง การแสดงละคร และฟังเรื่องราวจากเทปบันทึกเสียง ซึ่งจากการจัดประสบการณ์และสภาพแวดล้อม โดยใช้สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นการช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความต้องการค้นคว้า อยากรู้ อยากเห็น (บุญเลี้ยง พลอาวุธ 2511 : 39)

1.2 ขั้นสมุทัย นิโรธ มรรค นักเรียนได้มีโอกาสอภิปรายปัญหาร่วมกัน ช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทั้งยังมีโอกาสฝึกการแสดงออกต่อหน้า ชุมชน และสามารถแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้ จึงทำให้เกิดความคิดกว้างขวาง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และเสนอวิธีการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล การที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนเช่นนี้ ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพัฒนาไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ ดังที่ จรุง ภูมิ (จรุง ภูมิ 2520 : 11 - 12) กล่าวว่า การสอนที่ดีคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเหมาะสม และจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจมีความตั้งใจสนใจและกระตือรือร้นมากกว่ากลุ่มที่เรียนตามคู่มือครู

1.3 คำถามในขั้นทั้งสี่ของอริยสัจได้ปรับปรุงโดยใช้คำถามทั้งแบบแคบ (Narrow Questions) และคำถามแบบกว้าง (Broad Questions)

โดยเฉพาะในชั้นนิโรธ ซึ่งคันทิงแฮม (Weigand. 1971 : 86 - 103 อ้างอิงมาจาก Cunningham. n.d.) ได้กล่าวถึงคำถามทั้ง 2 ประเภทนี้ว่า คำถามแบบแคบเป็นคำถามที่คิดคำตอบได้โดยใช้ความคิดขั้นต่ำ เป็นคำถามที่มีคำตอบแน่นอนอยู่แล้ว ผู้ตอบใช้ความคิดเล็กน้อยก็สามารถระลึกได้ คำถามชนิดนี้เป็นพื้นฐานของการคิดในระดับสูง ส่วนคำถามแบบกว้างเป็นคำถามที่ผู้ตอบไม่สามารถเดาคำตอบได้ แต่จะต้องอาศัยความรู้ ความจำ ผู้ตอบต้องทำนาย ตั้งสมมติฐาน แสดงความคิดเห็นหรือประเมินค่า คำถามชนิดนี้จะกระตุ้นให้เด็กได้พัฒนาการคิดอย่างลึกซึ้ง เพราะว่ามีคำตอบได้หลายอย่าง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฮร์เบอร์เกอร์และเทอรี่ (Herberger and Terry.

1965 : 22) ที่พบว่า ความยากง่ายของคำถามมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้และจดจำ เนื้อหา ระดับคำถามที่ยากขึ้นจะทำให้การจำสูงขึ้น กล่าวคือ ถ้าคำถามนั้นผู้อ่านสามารถตอบได้โดยไม่ต้องใช้ความพยายามค้นหาคำตอบ ผู้อ่านจะจำคำตอบได้ดี และในด้านการข้าม ถ้าผู้อ่านสามารถนึกเดาคำตอบที่ถูกต้องได้ง่าย การจดจำจะน้อยลง ฉะนั้นเมื่อผู้วิจัยปรับปรุงคำถามโดยใช้คำถามแบบกว้างมากกว่าแบบแคบและคำถามที่ใช้ต้องอาศัยทั้งการค้นคว้าและประสบการณ์เดิมของผู้เรียนย่อมส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2. เนื้อเรื่องที่น่าสนใจในการทดลองครั้งนี้ คือหน่วยสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย ซึ่งเนื้อหาใกล้เคียงกับเรื่องราวในชีวิตประจำวันของนักเรียนมาก ฉะนั้นเมื่อกำหนดสถานการณ์ให้นักเรียนแก้ปัญหาในเรื่องที่ใกล้ตัว นักเรียนจึงใช้วิธีรวบรวมประสบการณ์เดิมมาใช้ในการแก้ปัญหา และในบางครั้งได้ลงมือปฏิบัติจริง ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ สนใจ อยากรู้ อยากเห็น รวมทั้งเข้าใจในเรื่องที่เรียนอย่างลึกซึ้ง ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย

3. เมื่อพิจารณาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาซึ่งสร้างตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร แบ่งการวัดในด้านความรู้ - ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และประเมินค่า จะเห็นได้ชัดว่า การสอนด้วยวิธีตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจได้เน้นให้นักเรียนคิด วิเคราะห์ แยกแยะปัญหา และเสนอวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งต้องใช้ทั้งความรู้ - ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และ

ประเมินค่า ด้วยเหตุนี้ วิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจจึงสอดคล้องกับการวัดผลประเมินผล ด้วย จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

4. การจัดเข้ากลุ่มทุกครั้งมีการจับสลากตามสี ทำให้สมาชิกในกลุ่มของนักเรียน เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา นักเรียนจึงมีโอกาสดึงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กับสมาชิกใหม่อย่างกว้างขวาง ทำให้เกิดผลดีต่อการเรียนการสอนและมีผลต่อการแก้ปัญหา รวมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย ดังคำกล่าวของ สุวัฒน์ มุทขเมฆา (สุวัฒน์ มุทขเมฆา 2523 : 199) ที่ว่า กลุ่มที่มีความสัมพันธ์กันก็เกินไป จนสมาชิกในกลุ่มยอมรับให้คนอื่นใด คนหนึ่งหรือหลายคนภายในกลุ่มมีอิทธิพลเหนือคนอื่น จะทำให้การแก้ปัญหาไม่ได้ผลดี เพราะ สมาชิกส่วนหนึ่งจะไม่พยายามใช้ความคิด จะมอบภาระให้แก่ผู้ที่เขายอมรับนับถือ การแบ่ง กลุ่มให้ทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นเต็มที่ จะช่วยให้การแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ผลดีขึ้น

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจจึงมี ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนแตกต่างและสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและต่อการศึกษาค้นคว้าดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาควรนำวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจไป ทดลองใช้ในโรงเรียนกับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไปอย่างกว้างขวาง เพราะวิธีสอนตาม ขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ เป็นวิธีการที่ทันสมัยคล้ายคลึงกับวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งส่งเสริมให้นักเรียนคิดแก้ปัญหาอย่างมีเหตุมีผล เป็นการช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รวมทั้งสามารถนำประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของ

หลักสูตรที่เน้นให้นักเรียนรู้จักวิธีการเรียนรู้ คิดเป็น ทำเป็น รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่ม มีนิสัยใฝ่หาความรู้และทักษะอยู่เสมอ

1.2 การสอนควยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ ถ้าเป็นไปได้ควรมีห้องเรียนเฉพาะ อาจจะใช้ห้องจริยธรรมหรือห้องพระของโรงเรียนก็ได้ เพื่อมีต้องเคลื่อนย้ายที่นั่งเพื่อจัดเป็นกลุ่มก่อนการเรียนและจัดให้อยู่ในสภาพเดิมเมื่อการเรียนเสร็จสิ้น รวมทั้งไม่มีเสียงเคลื่อนย้ายเก้าอี้และโต๊ะเรียนรบกวนห้องข้างเคียงด้วย

1.3 สถานการณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อให้เป็นเอกสารประกอบการค้นคว้าควรเป็นเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่ใกล้เคียงกับตัวนักเรียนมากที่สุด เพื่อให้นักเรียนจะได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาโดยใช้ประสบการณ์ตรง และไม่เกินความสามารถของนักเรียนที่จะแก้ไขได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาลของการสอนควยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจในวิชาสังคมศึกษา โดยแบ่งกลุ่มนักเรียนตามสติปัญญาเป็นกลุ่มสูง กลุ่มกลางและกลุ่มต่ำ
 2. ควรมีการศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาในลักษณะเดียวกันกับนักเรียนระดับต่าง ๆ เพื่อให้ทราบผลการศึกษาค้นคว้าที่กว้างขวางยิ่งขึ้น
 3. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการคิดแก้ปัญหากับตัวแปรตัวอื่น ๆ ต่อไป เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความตั้งใจเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความวิตกกังวล เจตคติ ความคิดสร้างสรรค์ ฯลฯ
 4. ควรมีการสร้างเครื่องมือวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาให้กว้างขวางและในหลายรูปแบบ
 5. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับเกณฑ์ในการให้คะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาที่แตกต่างไปจากงานวิจัยฉบับนี้
- ควยขอเสนอแนะดังกล่าวจะทำให้ผลการวิจัยมีคุณภาพสูงขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าดวงษ์ จิตวิทยาการศึกษา มกุฏราชวิทยาลัย 2523, 278 หน้า
- แก้วตา คณะวรรณ พัฒนาการสอน ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2524, 258 หน้า
- คงศักดิ์ สังฆมานนท์ การวิเคราะห์พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ของครูและนักเรียนในชั้นเรียน
วิชาสังคมศึกษาตามหลักสูตรใหม่ ชั้น ม.1 ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521, 158 หน้า อัครสำเนา
- จรรยา คุณมี การสอนสังคมศึกษา ประสานการพิมพ์ 2520, 236 หน้า
- จิตนา ราชทองเมือง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดแบบสืบสวน - สอบสวน
วิธีแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางวิทยาศาสตร์ ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2516, 91 หน้า อัครสำเนา
- ชวาล แพทย์กุล เทคนิคการวัดผล ไทยวัฒนาพานิช 2516, 343 หน้า
- นงนุช วรรณวาทะ ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์กับ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง
ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2514, 89 หน้า
อัครสำเนา
- บุญเลี้ยง พลอาวุธ "การเรียนรู้เกี่ยวกับการแก้ปัญหา" มิตรครู 10 : 45 - 46
พฤษภาคม - มิถุนายน 2511
- ประสาธ อิศรปริศา จิตวิทยาการเรียนรู้กับการสอน สำนักพิมพ์กราฟิคอาร์ค 2523,
198 หน้า
- ประคินันท์ อุปรมัย "รูปแบบการสอนในปัจจุบันสำหรับเด็กประถม" วิทยาสาร
28(8) : 53 - 54 เมษายน 2520

พยอม คันมณี การศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการสอนด้วยตำราเรียนวิชา
จิตวิทยาการศึกษาในรูปแบบเชิงปัญหา กับรูปแบบที่ไร้กันอยู่ทั่วไป ปรินญาณพนธ์ กศ.ค.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2524, 162 หน้า ภาคผนวกไม่
เรียงหน้า อัดสำเนา

พรทิพย์ พรหมสาขา ณ นคร ผลการสอนที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของความ
วิตกกังวลในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปรินญาณพนธ์ กศ.ม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2524, 157 หน้า อัดสำเนา

พระราชวรมูลี (ประยุทธ์ ปยุตโต) พจนานุกรมพระพุทธศาสตร์ กรมการศาสนา
กระทรวงศึกษาธิการ 2520, 374 หน้า

พิสุทธิ บุญเจริญ การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการ
แก้ปัญหาเป็นกลุ่มของการสอนด้วยชุดการ เรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนกับการสอน
ปกติในวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522, 326 หน้า อัดสำเนา

เพ็ญศิริ งามจิตร การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาและทัศนคติของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ต่อการสอนโดยใช้เทคนิคควิซี้กับการสอนตามคู่มือ
การสอนสังคมศึกษา ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2529, 138 หน้า อัดสำเนา

มานัส เพ็ญโรจน์ การศึกษาเปรียบเทียบการเรียนรู้จากภาพประกอบคำบรรยายในการ
คิดแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนจากภาพประกอบคำบรรยายใน
ลักษณะบอกเล่าและภาพประกอบคำบรรยายในลักษณะแนะให้ค้นพบด้วยตนเอง
ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2527, 105 หน้า
อัดสำเนา

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ หลักการวิจัยทางการศึกษา ศึกษาพรจำกัด
2528, 314 หน้า

วรรณคดี วรรณศิลป์ ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน ของนักเรียนชั้น ม.ศ.2 วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2522, 78 หน้า อักสาเนา

วิราพร เทพวีระพงศ์ ความเกรงใจกับพฤติกรรมการแก้ปัญหาในกลุ่ม ปรินญาณิพนธ์
กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2514, 253 หน้า อักสาเนา

วิบุตย์ วิเชียรโชติ "ระบบการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนตามแนวพุทธศาสตร์"
ศึกษาศาสตรตามแนวพุทธศาสตร์ ภาค 2 หน้า 58 - 61 สำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ 2526

วีระพงษ์ คุณมณี การศึกษาการสอนด้วยวิธีความเข้าใจของอริยสงฆ์ในการสอนจริยธรรม
กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2526, 172 หน้า อักสาเนา

วีระพล สุวรรณอนันต์ กระบวนการแก้ปัญหา อักษรพัฒนา 2524, 106 หน้า

กิริพันธ์ คำวงผล จิตวิทยาพัฒนาการและการศึกษา หอรัศนัยการพิมพ์ 2524,
290 หน้า

ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ การวิเคราะห์พฤติกรรมของครูและนักเรียนใน
ชั้นที่สอนสังคมศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น การศาสนา 2518, 77 หน้า

ศึกษาธิการ, กระทรวง หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 จงเจริญ
การพิมพ์ 2520, 252 หน้า

ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ คู่มือครูสังคมศึกษา เพื่อนบ้านของเรา ส.203
ส.204 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรพุทธศักราช 2521 ครูสภา 2526,
318 หน้า

ศุภร ศรีแสน การศึกษานอกโรงเรียน คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม 2522, 272 หน้า

สมบุญ ชิตพงศ์ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ สำนักทดสอบทางการศึกษาและ
จิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ม.ป.ป., 43 หน้า

สมบูรณ์ ชิตพงศ์ เทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนสังคมศึกษา สำนัก
ทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2523, 140 หน้า อัดสำเนา

สมหวัง ชัยตามล การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการด้านทักษะการคิดแก้ปัญหาทางการเรียน
วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการ
สอนปกติ วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2528, 278 หน้า
อัดสำเนา

สายหยุด สมประสงค์ "ยุทธศาสตร์การคิด" โครงการส่งเสริมความเป็นเลิศทาง
วิชาการ หน้า 67 - 90 หน่วยงานนิเทศก์ กรมสามัญศึกษา 2523 อัดสำเนา

✓ ลาโรช บัวศรี "ปรัชญาการศึกษาไทย" จุดยืนและทิศทางการศึกษาไทย หน้า 7 - 8
ไทยวัฒนาพานิช 2518

_____ พุทธศาสนากับการศึกษาแผนใหม่ คุรุสภา 2516, 62 หน้า

_____ "วิธีสอนตามขั้นหิ้งสี่ของอริยสัจ" ศึกษาศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ ภาค 2
หน้า 5 - 10 สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ 2526

สุนทร สุนันท์ชัย เทคนิคและวิธีสอนสังคมศึกษา สหพันธ์ 2514, 348 หน้า

สุมิตร คุณากร หลักสูตรและการสอน ขวนพิมพ์ 2518, 259 หน้า

สุวัฒน์ มุทขเมธา การเรียนการสอนปัจจุบัน โอเคียนสโตร์ 2523, 374 หน้า

หน่วยงานนิเทศก์, กรมสามัญศึกษา "การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา
ทั่วประเทศ" วารสารการวิจัยทางการศึกษา 14 : 79 - 98 มกราคม -
มีนาคม 2527

อารมณ สุวรรณपाल "ทักษะชาวปัญญา" โครงการส่งเสริมความเป็นเลิศทาง
วิชาการ หน้า 29 - 66 หน่วยงานนิเทศก์ กรมสามัญศึกษา 2523, อัดสำเนา

อำนวย เลิศยงค์ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางสมอง กับความสามารถ
ทางด้านการคิดแก้ปัญหาในวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา

ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523, 164 หน้า
อค์สำเนา

Fan, Chung - Teh. Item Analysis Table. Education Testing Service, Princeton New Jersey, 1952, 32 p.

Devault, M. Veri. Improving Mathematics Programs and Issues in the Elementary School. Calaries E. Merrill Book, Inc., 1961, 535 p.

Dodson, Joseph Wesley. Charactistic of Successful Insightful Problem Solving. Dissertation Abstracts International. 31 : 5573 - 6212-A, 1971.

Edward, Allen. L. Statistical Methods for the Behavioral Seience. New York, Rinchart and Co. Inc., 1954. 542 p.

Gagne, Rovert M. The Codition of Learning. 2nd.ed., New York Holt, Rinehart and winston. Inc., 1970, 407 p.

Guilford, ed. Education Psychology. New York, John Wiley and Sons, Inc., 1951. 546 p.

George Potya. How to Solve It. New Jersery, Princeton University Press, 1975. 211 p.

Grossnickle, Foster E. and Lee J. Brueckner. Discovery Meaning in Arithematic. New York, Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1959. 442 p.

Guilford, J.P. and Hepfner Ralph. The Analysis of Intelligence. McGraw - Hill Book Company, 1971. 514 p.

Heinig, Ruth Beall. Creative Drama for the Classroom Teacher. Englewood Cliffs, New Jersey, Prentice - Hall Inc., 1981. 256 p.

Herberger, W.A. and Terry D.F. "Dely of self-Testing in Three Types of Prograded Text," Journal of Educational Psychology. 56 : 22 - 30, 1965.

Johns, K.W. "A Comparison of Two Methods of Teaching Eight Grade General Science : Traditional and Structured Problem Solving," Dissertation Abstracts. 27 (24) : 994 - 995-A, October, 1966.

John L. Mark, and others. Teaching Elementary School Mathematics for Understanding. New York, McTraw - Hill, 1965, 500 p.

Luther A. Mahan. "Which Extreme Variant of the Problem - Solving Method of Teaching Should be more Characteristic of the Many Teacher Variations of Problem - Solving Teaching?" Science Education. 54 (October 1970) : 309 - 316.

"The Effects of Problem Solving and Lecture Discussion in Developing Student Growth in Basic Understanding Problem Solving Skill Attitude Interests and Personal - Adjustments," Dissertation Abstracts International. 24 (2) : 1097 - 1098 - A, September, 1963.

Norton, RT. "A Developmental Study in Assessing Children Ability to Solve Problems in Science," Dissertation Abstracts International. 23 (1) : 204-A, July, 1972.

Piaget, J. The Origins of Intelligence in Children. New York, W.W. Norton, 1962, 510 p.

Raths, Louis and others, "Teaching for thinking," Theory and Application. Columbus, Charles E. Merrill Publishing, 1967. 344 p.

Robert, John B. "A Study of the Problem Solving Processes of Successful and Unsuccessful Problem Solver in Nine Grade Science," Dissertation Abstracts. 25 (10) : 7088-A, June, 1965.

Shaftel, Fannie T. and George Shaftel. Role Playing in the Curriculum Englewood Cliffs, New Jersey, Prentice - Hall, Inc., 1982. 362 p.

Shaw, Terry J. "The Effect of Problem Solving Training in Science Upon Utilization of Problem Solving Skills in Science and Social Studies," Dissertation Abstracts International. 38 (9) : 5337-A.

Sherman Marsha Sue Berkowitz. "Selected Affective Characteristic and Creative Problem - Solving Performance in Gifted Elementary - School Children. Dissertation Abstracts International. 35 : 519 p. 1977.

Weigand, James E. Developing Teacher Competencies, Englewood Cliffs. New Jersey Prentice - Hall Inc., 1971, 321 p.

Weir, John Joseph. "Problem Solving in Everybody Problem," Science Teacher. 41 : 16 - 18, April, 1974.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

1. ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบ
วัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
2. ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ
วัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและแบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

ตาราง 1 แสดงค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

ข้อที่	ตัวเลือก				ข้อที่	ตัวเลือก			
	ก	ข	ค	ง		ก	ข	ค	ง
1	1	1	1	1	21	.8	1	1	1
2	.8	.8	.8	1	22	1	1	.8	1
3	.8	1	1	.8	23	1	1	1	.8
4	.8	1	1	.6	24	1	.6	1	1
5	.8	.8	.8	1	25	.8	1	1	.8
6	.8	1	1	.6	26	.8	1	1	1
7	1	.8	1	1	27	1	1	.8	1
8	1	1	1	1	28	.8	1	.8	1
9	1	1	.8	1	29	1	1	1	1
10	.8	.6	1	1	30	1	1	.8	1
11	.8	.8	1	1	31	1	1	1	1
12	1	1	.8	1	32	.8	1	1	1
13	1	1	1	.6	33	.8	1	1	1
14	1	.8	.8	.6	34	.8	.6	1	1
15	.8	1	1	1	35	1	1	.8	1
16	.8	.8	1	.8	36	.8	1	1	1
17	1	.8	.8	.8	37	1	1	1	1
18	1	.8	1	.8	38	1	1	1	1
19	1	1	.8	.8	39	1	1	1	1
20	.8	1	.8	.8	40	1	.8	1	1

ตาราง 2 แสดงค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความยากง่าย
มาตรฐาน (Δ) ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

ข้อที่	p	r	Δ		ข้อที่	p	r	Δ
1	.76	.24	10.1		21	.29	.26	15.2
2	.74	.41	10.4		22	.23	.49	15.9
3	.47	.23	13.3		23	.29	.24	15.3
4	.48	.30	13.2		24	.58	.42	12.2
5	.59	.31	12.1		25	.55	.23	12.5
6	.68	.41	11.2		26	.54	.34	12.6
7	.52	.22	12.8		27	.73	.55	10.5
8	.64	.32	11.6		28	.74	.41	10.4
9	.72	.45	10.7		29	.69	.58	11.0
10	.58	.34	12.2		30	.56	.51	12.4
11	.44	.24	13.6		31	.43	.27	13.7
12	.57	.22	12.3		32	.59	.23	12.1
13	.41	.23	13.9		33	.73	.55	10.5
14	.58	.34	12.2		34	.41	.23	13.9
15	.46	.41	13.4		35	.50	.40	13.0
16	.60	.46	12.0		36	.56	.46	12.4
17	.40	.46	14.0		37	.63	.40	11.6
18	.48	.44	13.2		38	.52	.44	12.8
19	.52	.37	12.8		39	.73	.55	10.5
20	.79	.57	9.7		40	.75	.28	10.4

ตาราง 3 แสดงค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความยากง่าย
มาตรฐาน (Δ) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

ข้อที่	p	r	Δ	ข้อที่	p	r	Δ
1	.66	.34	11.3	31	.55	.44	12.5
2	.78	.21	9.9	32	.54	.41	12.6
3	.24	.47	15.8	33	.50	.68	13.0
4	.76	.48	10.2	34	.61	.55	11.9
5	.46	.22	13.9	35	.78	.75	9.9
6	.31	.22	15.0	36	.62	.61	11.8
7	.46	.48	13.5	37	.62	.26	11.7
8	.57	.30	12.3	38	.79	.21	9.8
9	.78	.47	9.9	39	.78	.59	10.0
10	.63	.59	11.7	40	.61	.28	11.9
11	.32	.41	14.8	41	.68	.59	11.1
12	.39	.43	14.2	42	.57	.67	12.3
13	.68	.41	11.2	43	.70	.60	10.9
14	.70	.38	10.9	44	.46	.25	13.4
15	.54	.27	12.6	45	.36	.23	14.4
16	.60	.30	12.0	46	.33	.27	14.8
17	.77	.44	10.0	47	.42	.22	13.8
18	.51	.41	12.9	48	.54	.34	12.6
19	.68	.57	11.2	49	.56	.46	12.4
20	.68	.41	11.2	50	.52	.29	12.8
21	.69	.22	11.0	51	.52	.30	12.8
22	.52	.48	12.8	52	.66	.45	11.3
23	.66	.46	11.3	53	.74	.61	10.5
24	.64	.48	11.6	54	.51	.34	12.9
25	.68	.51	11.1	55	.42	.22	13.8
26	.79	.57	9.9	56	.74	.64	10.4
27	.42	.49	13.8	57	.40	.39	14.0
28	.40	.39	14.0	58	.31	.29	15.0
29	.64	.47	11.5	59	.65	.25	11.5
30	.68	.51	11.1	60	.78	.47	9.9

ตาราง 4 คะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ก่อนการเรียนและหลังการเรียน
ของกลุ่มทดลอง

เลขที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	D		เลขที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	D
1	29	32	3		24	23	26	3
2	30	32	2		25	27	30	3
3	24	26	2		26	30	32	2
4	23	27	4		27	28	32	4
5	23	28	5		28	21	25	4
6	20	27	7		29	28	32	4
7	25	28	3		30	23	30	7
8	20	26	6		31	24	30	6
9	25	24	-1		32	29	35	6
10	24	32	8		33	33	35	2
11	24	22	-1		34	17	26	9
12	26	30	4		35	21	25	4
13	25	30	5		36	23	31	8
14	30	34	4		37	31	38	7
15	24	28	4		38	15	25	10
16	22	20	-2		39	32	34	2
17	28	35	7		40	26	34	8
18	22	26	4		41	34	38	4
19	24	29	5		42	21	27	6
20	24	28	4		43	25	31	6
21	24	29	5		44	25	35	10
22	22	28	6		45	22	26	4
23	22	32	10					

ตาราง 5 คะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาก่อนการ เรียนและหลังการ เรียน
ของ กลุ่มควบคุม

เลขที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	p		เลขที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	D
1	22	25	3		24	27	28	1
2	29	29	0		25	28	25	-3
3	22	27	5		26	26	30	4
4	20	21	1		27	28	27	-1
5	24	22	-2		28	25	31	6
6	21	20	-1		29	31	31	0
7	31	34	3		30	22	28	6
8	25	29	4		31	18	24	6
9	24	26	2		32	33	33	0
10	25	24	-1		33	20	21	1
11	29	27	-2		34	26	30	4
12	26	32	6		35	27	35	8
13	19	26	7		36	30	29	-1
14	25	30	5		37	23	24	1
15	33	31	-2		38	21	23	2
16	24	28	4		39	26	23	-3
17	25	27	2		40	27	24	-3
18	19	25	6		41	29	29	0
19	26	20	-6		42	27	27	0
20	21	23	2		43	27	26	-1
21	29	30	1		44	26	29	3
22	22	25	3		45	28	26	-2
23	21	20	-1					

ตาราง 6 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ก่อนการเรียนและหลังการเรียนของกลุ่มทดลอง

เลขที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	D		เลขที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	D
1	40	38	-2		24	39	44	5
2	42	50	8		25	31	41	10
3	42	45	3		26	51	56	5
4	39	42	3		27	38	44	6
5	43	47	4		28	36	44	8
6	42	40	-2		29	37	44	7
7	44	49	5		30	49	53	4
8	45	44	-1		31	43	44	1
9	31	37	6		32	43	49	6
10	44	47	3		33	46	49	3
11	38	45	7		34	39	46	7
12	45	49	4		35	40	44	4
13	42	46	4		36	34	41	7
14	48	52	4		37	43	46	3
15	42	41	-1		38	24	37	13
16	42	46	4		39	39	45	6
17	48	52	4		40	41	48	7
18	37	43	6		41	45	54	10
19	39	44	5		42	40	49	9
20	46	48	2		43	38	43	5
21	40	43	3		44	39	43	4
22	46	50	4		45	24	35	11
23	39	47	8					

ตาราง 7 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ก่อนการเรียนและหลังการเรียนของกลุ่มควบคุม

เลขที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	D		เลขที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	D
1	43	47	4		24	38	37	-1
2	47	50	3		25	38	41	3
3	43	44	1		26	40	41	1
4	38	41	3		27	42	46	4
5	43	44	1		28	40	43	3
6	35	40	5		29	41	45	4
7	44	41	-3		30	40	37	-3
8	43	48	5		31	26	28	2
9	42	40	-2		32	46	44	-2
10	43	45	2		33	45	51	6
11	36	36	0		34	36	40	4
12	44	49	5		35	49	50	1
13	33	35	2		36	37	41	4
14	40	45	5		37	36	41	5
15	41	44	3		38	39	41	2
16	44	46	2		39	38	39	1
17	33	41	8		40	31	34	3
18	32	39	7		41	34	44	10
19	44	45	1		42	41	46	5
20	35	41	6		43	38	39	1
21	37	44	7		44	46	44	-2
22	35	42	7		45	40	45	5
23	43	50	7					

ภาคผนวก ข

แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้มี ทั้งหมด 40 ข้อ ใช้เวลาทำ 50 นาที
2. แบบทดสอบเป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วทำเครื่องหมาย X ลงในช่อง ก ข ค ง ในกระดาษคำตอบให้ตรงกับข้อสอบ
3. ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ จะมีคำถาม 4 ข้อ โดยคำถามแต่ละข้อมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันไป
4. คำถามในข้อหนึ่งมีคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว ถ้าเลือกตอบเกินหนึ่งคำตอบถือว่าผิด จะไม่ได้คะแนนในข้อนั้น
5. ถ้านักเรียนตอบไปแล้ว แต่ต้องการเปลี่ยนคำตอบใหม่ ให้ขีดฆ่าตัวรอยเดิมเสีย

สถานการณ์ที่ 1 จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่า ประเทศไทยมี ผู้ป่วยที่ติดยาเสพติดเพิ่มมากขึ้นทุกปี ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงและมีอายุระหว่าง 15 - 30 ปี ซึ่งอยู่ในวัยที่เป็นกำลังแรงงานของชาติ ทำให้ประเทศไทยต้องเสียงบประมาณในการบำบัดรักษาผู้ป่วยปีหนึ่ง ๆ เป็นเงินจำนวนมหาศาล

1. อะไรคือปัญหาจากเหตุการณ์ ก. การติดยาเสพติดของเยาวชน ข. การสูญเสียแรงงานที่มีคุณภาพ ค. การเสียค่าใช้จ่ายรักษาผู้ติดยาเสพติด ง. ความแตกต่างระหว่างเพศชายและหญิงที่ติดยาเสพติด	2. ปัญหานี้มีสาเหตุมาจากอะไร ก. ยาเสพติดทำให้ร่างกายทรุดโทรม ข. การขาดความดูแลเอาใจใส่ของผู้ปกครอง ค. เพศหญิงผู้ปกครองดูแลเอาใจใส่มากกว่า ง. การรักษาผู้ติดยาเสพติดต้องใช้ระยะเวลา 3. มีวิธีใดที่จะแก้ปัญหานี้ได้ดีที่สุด ก. ทำลายแหล่งผลิตยาเสพติด ข. จัดนิทรรศการต่อต้านยาเสพติด ค. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทำการกวาดล้างเรื่องยาเสพติด ง. นายแพทย์คิดค้นเทคนิคใหม่ในการรักษาผู้ติดยาเสพติด

4. ถ้าใช้วิธีการตามข้อ 3 ผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร
- ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด
 - การผลิตยาเสพติดทำได้ยาก
 - รัฐบาลนำเงินไปใช้ประโยชน์ด้านอื่น
 - ผู้ติดยาเสพติดมีทางรักษาหายอย่างรวดเร็ว

สถานการณ์ที่ 2 ที่ตลาดสดแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ เฉลวได้ไปจ่ายสินค้าและซื้อผลไม้มา 2 กก. ซึ่งฉลวเห็นว่าผลไม้สดและราคาไม่แพง เมื่อกลับถึงบ้านจึงลองนำผลไม้ไปชั่งก็โลบปรากฏว่าผลไม้ขาดไป 2 ชั่งและมีผลไม้เน่าเสียปะปนมาด้วย

5. อะไรคือปัญหาจากเหตุการณ์นี้
- สินค้าขายไม่ออก
 - แม่ค้ามีสินค้าให้เลือกน้อย
 - แม่ค้าชั่งน้ำหนักไม่เต็มจำนวน
 - ผลไม้ที่นำมาจำหน่ายเน่าเสียเร็ว
6. ปัญหานี้มีสาเหตุมาจากอะไร
- แม่ค้าไม่ซื่อตรงต่อลูกค้า
 - แม่ค้าหยิบสินค้าอย่างรวดเร็ว
 - แม่ค้าไม่รู้จักวิธีเก็บรักษาสินค้า
 - แม่ค้าไม่เปิดโอกาสให้ลูกค้าเลือกสินค้า

7. มีวิธีการใดที่จะแก้ปัญหานี้ได้ดีที่สุด
- ลูกค้าไปร้องเรียนต่อเจ้าของตลาด
 - แม่ค้าต้องรับจำหน่ายสินค้าก่อนที่จะเน่า
 - เจ้าของตลาดเพิ่มร้านขายผลไม้ให้มากขึ้น
 - ลูกค้าร่วมมือกันไม่ซื้อสินค้าที่แม่ค้าใช้ตาชั่งไม่ได้มาตรฐาน
8. ถ้าใช้วิธีการตามข้อ 7 ผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร
- ลูกค้าได้ผลไม้ที่ตนถูกใจ
 - ผลไม้ไม่ตกค้างเน่าเสีย
 - ลูกค้าได้สินค้าคุ้มค่ากับเงินที่เสียไป
 - ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องจะสอดส่องดูแลแม่ค้า

สถานการณ์ที่ 3 เมื่อถึงเวลาหยุดพักรับประทานอาหาร พนักงานมักจะกรูกันออกจากที่ทำงานไปยังโรงอาหารแล้วแย่งกันสั่งอาหารพร้อม ๆ กันจนแม่ค้าไม่รู้จะทำให้ใครก่อน คนที่ซื้อเสร็จแล้วก็ไม่สามารถออกมาจากร้านอาหารได้เพราะการเบียดเสียดของคนที่มาทีหลัง บางครั้งก็ถึงกับทำให้อาหารหก เพราะเปื้อนเสื้อผ้าและภาชนะใส่อาหารแตก

9. อะไรคือปัญหาจากเหตุการณ์นี้

- ก. การชำรุดเสียหายของสิ่งของ
- ข. การขาดแคลนแหล่งซื้ออาหาร
- ค. การเกิดความสับสนของแม่ค้า
- ง. การขาดระเบียบวินัยของผู้ซื้อ

10. ปัญหานี้มีสาเหตุมาจากอะไร

- ก. ชนิดของอาหารที่ลูกค้าพอใจมีน้อย
- ข. ราคาแต่ละร้านแตกต่างกันมาก
- ค. แต่ละคนอยากได้อาหารรวดเร็วก่อนผู้อื่น
- ง. เวลาหยุดพักกับประทานอาหารของทีมงานหลายแห่งตรงกัน

11. มีวิธีการใดบ้างที่จะช่วยแก้ปัญหาได้ดีที่สุด

- ก. ให้ลูกค้าสั่งซื้อสินค้าที่ละจาน
- ข. กั้นช่องทางเข้าออกสำหรับผู้ซื้ออาหาร
- ค. เลื่อนเวลารับประทานอาหารไม่ให้ตรงกัน
- ง. กำหนดมาตรฐานราคาของอาหารแต่ละร้าน

12. ถ้าแก้ปัญหาตามวิธีการในข้อ 11 ผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร

- ก. ลูกค้าได้อาหารตามที่ต้องการ
- ข. แม่ค้าทำอาหารตามที่คุณค่าสั่งไม่ผิดพลาด
- ค. ไม่เกิดความแออัดของผู้คนเวลาหยุดพักกับประทานอาหาร
- ง. ร้านอาหารมีจำนวนเพียงพอกับความต้องการของผู้ซื้อ

สถานการณ์ที่ 4 กรมแรงงานเปิดแผนผลการศึกษาวิจัยการใช้แรงงานหญิงในสถานบริการ อบ อาน

นวด "นางงามตุ๊กกระจก" พบว่าสถานอบนวด 55 แห่งในกรุงเทพฯ เจ้าของสถานบริการจัดสวัสดิการให้เลย เช่น ที่อยู่อาศัย การรักษาพยาบาล พนักงานบางแห่งได้ค่าจ้างต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนด วันหยุดพักเพียงเดือนละ 2 วัน หญิงบริการเหล่านี้มาจากภาคเหนือมากที่สุด รองลงมาคือภาคกลาง

13. อะไรคือปัญหาจากเหตุการณ์นี้

- ก. การกดขี่แรงงานสตรี
- ข. ภาคเหนือเศรษฐกิจตกต่ำ
- ค. การกระทำผิดกฎหมายของสถานบริการ
- ง. ความเสื่อมโทรมทางจิตใจของประชาชน

14. ปัญหานี้มีสาเหตุมาจากอะไร

- ก. การเพิ่มของจำนวนประชากร
- ข. ประชาชนขาดความศรัทธาในคำสอนของศาสนา
- ค. ผู้หญิงเหล่านี้มีความรู้ต่ำมีโอกาสดูแลงานไต่มน้อย
- ง. การรับสินบนของเจ้าหน้าที่ตำรวจจากสถานอบ อาน นวด

15. มีวิธีการใดที่จะช่วยแก้ปัญหาที่สาเหตุนี้ได้ดีที่สุด

- ก. วางแผนครอบครัว
- ข. เปลี่ยนระบบการศึกษา
- ค. ออกกฎหมายคุ้มครองแรงงาน
- ง. เด็กและสตรี
- จ. ตั้งโครงการฝึกอาชีพให้กับสตรีที่มีความรู้น้อยอย่างต่อเนื่อง

16. ถ้าใช้วิธีการตามข้อ 15 ผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร

- ก. จำนวนการเกิดเหมาะสม
- ข. ประชากรมีการศึกษาสูง
- ค. เด็กและสตรีได้รับความปลอดภัย
- ง. หญิงบริการหันมาประกอบอาชีพที่สังคมยอมรับ

สถานการณ์ที่ 5 นายบุญเลิศและนางแฉล้มได้แต่งงานกัน ต่อมาทั้งสองฝ่ายแยกกันอยู่ วันหนึ่งนายบุญเลิศไปมาขอรองในนางแฉล้มไปกู้ยืมเงินให้เป็นจำนวน 8,000 บาท เสียดอกเบี้ยร้อยละ 7 ทุกเดือนนายบุญเลิศให้ภรรยาเป็นผู้ทำสัญญากู้ยืมและให้ส่งดอกเบี้ยให้ด้วย ต่อมานายบุญเลิศไม่ยอมรับผิดชอบในการใช้คืน ปล่อยให้เป็นการะของนางแฉล้มเพราะนายบุญเลิศและนางแฉล้มไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน ดังนั้นเมื่อนางแฉล้มเป็นผู้ทำสัญญากู้ยืมจึงต้องชดเชยหนี้สินนี้

17. อะไรคือปัญหาจากเหตุการณ์นี้

- ก. การเลิกร่างของสามี ภรรยา
- ข. ความสงสารของนางแฉล้ม
- ค. ความเดือดร้อนของนางแฉล้ม
- ง. ความไม่ละเอียดเกรงกลัวต่อภานของนายบุญเลิศ

18. ปัญหานี้มีสาเหตุมาจากอะไร

- ก. นางแฉล้มมีรายได้น้อย
- ข. นายบุญเลิศต้องการใช้เงิน
- ค. นางแฉล้มไม่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย
- ง. นางแฉล้มกับนายบุญเลิศทะเลาะวิวาทกัน

19. มีวิธีการใดที่จะแก้ปัญหานี้ได้ดีที่สุด

- ก. นางแฉล้มหลบหนีไปไม่ชดเชยหนี้
- ข. นางแฉล้มกลับไปคืนดีกับนายบุญเลิศ
- ค. นางแฉล้มไปยึดทรัพย์สินที่บานนายบุญเลิศ
- ง. นางแฉล้มไปขอรองให้ผู้บังคับบัญชาของนายบุญเลิศช่วยเหลือ

20. ถ้าแก้ปัญหาคตามวิธีการในข้อ 19 ผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร

- ก. นางแฉล้มไม่เสียชื่อเสียง
- ข. เจ้าหนี้ไม่สามารถติดตามทรัพย์สินได้
- ค. หนี้สินที่เกิดขึ้นแบ่งความรับผิดชอบคนละครึ่ง
- ง. นายบุญเลิศจำเป็นต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตน

สถานการณ์ที่ 6 ป่าสงวนแห่งชาติดงฟ้าห่วนอยู่ในตำบลมะขามใหญ่ อ. เมือง จ. อุบลราชธานี ได้ถูกอนุรักษ์เมื่อปี พ.ศ. 2510 เพราะเป็นบริเวณป่าที่ไม่มีค่าอยู่เป็นจำนวนมากและคนไม่มีอายุมากกว่า 20 ปี ต่อมาในปี พ.ศ. 2525 ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการหาที่สร้างมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และคณะกรรมการเหล่านั้นเห็นสอดคล้องกันว่าบริเวณป่าดงฟ้าห่วนเหมาะสมเพราะอยู่ใกล้ตัวเมือง อากาศดี การคมนาคมสะดวกและขณะนี้ก็มีกลุ่มผู้มีอิทธิพลกว้านซื้อที่ดินรอบ ๆ ป่าสงวนแห่งนี้ไปแล้วเป็นจำนวนมากเมื่อได้ข่าวว่าจะมีการสร้างมหาวิทยาลัยในบริเวณนี้ ซึ่งเรื่องนี้ข้าราชการกรมป่าไม้รู้สึกลำบากใจมาก

21. อะไรคือปัญหาจากเหตุการณ์นี้
- ก. ความขัดแย้งของหน่วยราชการ
 - ข. การขยายพื้นที่ของกลุ่มผู้มีอิทธิพล
 - ค. มหาวิทยาลัยมีจำนวนไม่เพียงพอ
 - ง. การตัดไม้เพื่อใช้พื้นที่สร้างมหาวิทยาลัย

22. ปัญหานี้มีสาเหตุมาจากอะไร
- ก. ผู้มีอิทธิพลต้องการผลประโยชน์
 - ข. ความต้องการขยายสถานศึกษาของรัฐ
 - ค. ความคิดเห็นของหน่วยราชการไม่ตรงกัน
 - ง. ประชาชนต้องการเรียนในระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้น

23. จะมีวิธีการใดที่จะแก้ปัญหานี้ได้ดีที่สุด
- ก. ขจัดกลุ่มผู้มีอิทธิพล
 - ข. สร้างมหาวิทยาลัยเปิดแทน
 - ค. สรรวจหาพื้นที่บริเวณอื่นทดแทน
 - ง. ส่งผู้ต้องการศึกษาระดับอุดมศึกษามาเรียนที่กรุงเทพมหานคร

24. ถ้าใช้วิธีการตามข้อ 23 ผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร
- ก. มหาวิทยาลัยใช้พื้นที่น้อยลง
 - ข. กลุ่มอิทธิพลแก่งแย่งผลประโยชน์กัน
 - ค. การสามารถสงวนแหล่งต้นน้ำลำธาร
 - ง. สัดส่วนจำนวนประชากรที่เรียนเกิดความสมดุล

สถานการณ์ที่ 7 ชาวบ้านหลังตลาดศรีสุริยะ ถนนสาธุประดิษฐ์ เขตยานนาวา ร่ำร้องมาว่ามีโรงงานชักเยาปล่อยควันจากปล่องมีกลิ่นเหม็นมาก ฝุ่นละอองปลิวเข้าบ้านเรือนประชาชนที่อยู่ใกล้เคียง เมื่อไปขอร้องโรงงานชักเยาแห่งนี้ เจ้าของก็ไม่เคยแก้ไขและให้ความสนใจเลย

25. อะไรคือปัญหาจากเหตุการณ์นี้
- ✓ โรงงานตั้งในสถานที่แออัด
 - ✓ เจ้าของโรงงานไม่รอบคอบ
 - ✓ ชาวบ้านทำมาหากินไม่สะดวก
 - ✓ การใช้สิทธิเกินขอบเขตของเจ้าของโรงงาน

26. ปัญหานี้มีสาเหตุมาจากอะไร
- ✓ โรงงานตั้งอยู่ในเขตชุมชน
 - ✓ ชาวบ้านไม่ได้รับความยุติธรรม
 - ✓ เจ้าของโรงงานกระทำผิดกฎหมาย
 - ✓ โรงงานปล่อยของเสียรบกวนชาวบ้าน

27. มีวิธีการใดที่จะแก้ปัญหานี้ได้ดีที่สุด
- ✓ จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม
 - ✓ ชาวบ้านย้ายที่อยู่อาศัยใหม่
 - ✓ ชาวบ้านรวมกลุ่มกันร้องเรียนต่อผู้รับผิดชอบโรงงาน
 - ✓ โรงงานหามาตรการกำจัดสิ่งที่ทำให้ชาวบ้านเดือดร้อน

28. ถ้าแก้ปัญหตามวิธีการในข้อ 27 ผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร
- ✓ ที่อยู่อาศัยไม่มีสิ่งรบกวน
 - ✓ ไม่มีโรงงานในเขตที่อยู่อาศัย
 - ✓ ชาวบ้านและโรงงานประนีประนอมกันได้
 - ✓ ผู้รับผิดชอบโรงงานจะได้เอาใจใส่ดูแลโรงงานมากยิ่งขึ้น

สถานการณ์ที่ 8 โรงเรียนที่เสนาะเรียนอยู่กำลังจะจัดนิทรรศการในงานเปิดอาคารเรียนใหม่ ทางโรงเรียนจึงต้องการจะตกแต่งบริเวณโรงเรียนให้สวยงามร่มรื่น จึงมอบหมายให้นักเรียนชั้น ม. 2 เป็นผู้ดำเนินการ เสนาะไม่เห็นด้วยกับเพื่อน ๆ ที่จะเรียไรเงินมาซื้อต้นไม้ โดยให้เหตุผลว่าทางโรงเรียนควรรับภาระเรื่องเงิน ส่วนนักเรียนช่วยกันเสียสละแรงงานก็พอแล้ว แต่เพื่อน ๆ ก็ยังตกลงกันที่จะออกเงิน ใครไม่มีเงินก็ให้ช่วยกันแรงงาน เสนาะเห็นว่าเพื่อน ๆ ไม่สนใจความเห็นของตนยังเรียไรเงินกันอีก และต้องมาปลูกต้นไม้ในวันหยุดที่โรงเรียน เสนาะจึงไม่มา

29. อะไรคือปัญหาจากสถานการณ์นี้
- ✓ นักเรียนไม่ว่างมาปลูกต้นไม้ในวันหยุด
 - ✓ การขาดงบประมาณในการปลูกต้นไม้
 - ✓ ความไม่พร้อมในการจัดงานของโรงเรียน
 - ✓ การไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

30. ปัญหานี้มีสาเหตุมาจากอะไร
- นักเรียนบางคนฐานะยากจน
 - นักเรียนอยากพักผ่อนในวันหยุด
 - นักเรียนขัดแย้งกันเรื่องการเรียไร
 - นักเรียนไม่มี ความรักต่อโรงเรียน
31. มีวิธีการใดที่จะแก้ปัญหานี้ได้ดีที่สุด
- ปลูกต้นไม้ในเวลาเรียน
 - ครูควรให้คำปรึกษาแก่นักเรียน
 - ทางโรงเรียนเป็นผู้จัดหาต้นไม้
 - คนส่วนน้อยควรรับฟังความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่

สถานการณ์ที่ 9 ครูวิชต้องการฝึกให้นักเรียนรู้จักทำงานร่วมกันจึงมอบหมายให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม แต่มักจะมีนักเรียนมาฟ้องเสมอว่า ผู้ร่วมงานมักไม่ยอมช่วยทำงาน วันหนึ่งครูวิชได้โอกาสจึงพูดกับนักเรียนทั้งชั้นว่า "ครูรู้ว่านักเรียนบางคนเอาเปรียบเพื่อนไม่ยอมช่วยทำงานของกลุ่ม ฉะนั้นต่อไปถ้าใครไม่ทำงานจะไม่มีสิทธิ์ใส่รายชื่อในกลุ่มเด็ดขาด" หลังจากครูวิชไปแล้วก็มีเสียงตะโกนว่า "ใครนะช่างไปฟ้องกลัวไม่ได้หน้า เก่งจริงแสดงตัวสิ" ทำให้นักเรียนในห้องเกิดปากเสียงกันขึ้น

33. อะไรคือปัญหาจากเหตุการณ์นี้
- คำสั่งของครูไม่ชัดเจน
 - นักเรียนชอบทำงานเดี่ยว
 - นักเรียนไม่ร่วมมือกันทำงาน
 - นักเรียนมีความเห็นขัดแย้งกัน
35. มีวิธีการใดที่จะแก้ปัญหานี้ได้ดีที่สุด
- ครูสั่งงานเดี่ยว
 - หักคะแนนกลุ่มที่มีปัญหา
 - ให้คำชมเชยแก่กลุ่มที่ร่วมมือกันทำงาน
 - ลงโทษผู้เอาเปรียบโดยการตัดสิทธิ์ไม่ให้เข้าสอบ

32. ถ้าใช้วิธีการตามข้อ 31 ผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร
- ครูภูมิใจในตัวนักเรียน
 - โรงเรียนได้รับชื่อเสียง
 - นักเรียนชั้น ม. 2 มีเหตุมีผล
 - ทุกคนได้ทำประโยชน์เพื่อโรงเรียนของตน

34. ปัญหานี้มีสาเหตุมาจากอะไร
- ครูไม่ติดตามงาน
 - มีสมาชิกในกลุ่มน้อยเกินไป
 - การแบ่งงานในกลุ่มไม่เท่ากัน
 - ผู้นำกลุ่มไม่เก่งด้านการดำเนินงาน
36. ถ้าแก้ปัญหามาตามวิธีการในข้อ 35 ผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร
- ครูไม่เกิดความรำคาญ
 - นักเรียนมีคะแนนเก็บน้อยลง
 - นักเรียนเกรงกลัวต่อการลงโทษ
 - นักเรียนเกิดกำลังใจและผลงานได้ผลดี

สถานการณ์ที่ 10 เนื่องจากพ่อไม่ว่างจึงส่งสมชัยให้ไปรับน้องกลับจากโรงเรียน โดยที่พ่อสั่งกำชับว่า ถ้าไม่ไปรับน้องแล้วน้องกลับบ้านคนเดียวไม่ได้ เพราะยังเล็กมาก สมชัยรับปากกับพ่อว่าจะไปรับน้องแทน แต่หลังจากเลิกเรียนวันนั้นครูประจำชั้นนัดประชุมตัวแทนนักเรียนเพื่อวางแผนจัดกิจกรรมงานกีฬาของโรงเรียน ซึ่งสมชัยเป็นตัวแทนของชั้นและเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการจัดงานครั้งนี้ เมื่อจะเข้าประชุมสมชัยกระวนกระวายใจมากเพราะเป็นห่วงงานและน้องเท่า ๆ กัน

37. อะไรคือปัญหาจากเหตุการณ์นี้

- ก. การทำงานตามหน้าที่ของครู
- ข. ความรับผิดชอบของสมชัย
- ค. ความเอาใจใส่ของพ่อต่อลูก
- ง. การนัดหมายที่ไม่เหมาะสม

38. ปัญหานี้มีสาเหตุมาจากอะไร

- ก. พ่อติดธุระ
- ข. สมชัยต้องเข้าประชุม
- ค. น้องกลับบ้านเองไม่ได้
- ง. ครูประจำชั้นต้องการตัวแทน

39. มีวิธีการใดที่จะแก้ปัญหานี้ได้ดีที่สุด

- ก. เลื่อนวันนัดประชุม
- ข. ให้เพื่อนไปรับน้องแทน
- ค. ให้ครูของน้องไปส่งน้องแทนตน
- ง. แจ้งความจำเป็นที่ต้องไปรับน้องให้ครูทราบ

40. ถ้าแก้ปัญหาตามวิธีการในข้อ 39 ผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร

- ก. ครูยกย่องสมชัย
- ข. งานประสบความสำเร็จ
- ค. พ่อไปทำธุระได้เรียบร้อย
- ง. สมชัยได้ปฏิบัติตามสัญญาที่ให้ไว้กับพ่อ

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้มีทั้งหมด 60 ข้อ ใช้เวลาทำ 50 นาที
2. แบบทดสอบเป็นแบบปรนัยชนิด 5 ตัวเลือก ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วทำเครื่องหมาย X ลงในช่อง ก ข ค ง จ ในกระดาษคำตอบให้ตรงกับข้อสอบ
3. คำถามในข้อหนึ่ง ๆ มีคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว ถ้าเลือกเกินหนึ่งคำตอบถือว่าผิด จะไม่ได้คะแนนในข้อนั้น
4. ถ้านักเรียนตอบไปแล้ว แต่ต้องการเปลี่ยนคำตอบใหม่ ให้ขีดฆ่าตัวรอยเดิมเสีย

1. คำกล่าวใดถูกต้องตามความเป็นจริงเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของพลเมืองในท้องถิ่น
 - ก. ผู้มีการศึกษาสูงเท่านั้นจึงจะมีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศ
 - ข. ประเทศไทยจะเจริญมั่นคงหรือไม่ขึ้นอยู่กับประชาชนในท้องถิ่น
 - ค. ผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่มาจากการเลือกตั้งของพลเมืองในเมืองหลวงและเมืองใหญ่ ๆ
 - ง. พลเมืองในท้องถิ่นมีบทบาทเฉพาะด้านเศรษฐกิจในฐานะเป็นผู้ผลิตวัตถุดิบ
 - จ. เสียงพลเมืองในเมืองหลวงเป็นเสียงสำคัญในการปกครองประเทศ

2. ชาวบ้านตำบลหนองบัว จังหวัดนครราชสีมา ช่วยกันทำถนนเพื่อใช้เป็นเส้นทางคมนาคมติดต่อกับหมู่บ้านอื่น ๆ โดยมีกำนันและผู้ใหญ่บ้านมาดูแลอำนวยความสะดวก
 - ก. บทบาทและหน้าที่พลเมืองในระดับชาติ
 - ข. บทบาทและหน้าที่พลเมืองในระดับภูมิภาค
 - ค. บทบาทและหน้าที่พลเมืองในระดับท้องถิ่น
 - ง. บทบาทและหน้าที่พลเมืองในค่านเศรษฐกิจ
 - จ. บทบาทและหน้าที่พลเมืองในค่านสังคม
3. เสี่ยงเป็นเจ้าของกิจการค้าที่สำคัญ ๆ หลาย ๆ อย่างในจังหวัดขอนแก่น ลูกชายของเสี่ยงทำงานที่กรมสรรพากรและได้นำภาษีของตนให้หลบเลี่ยงภาษีการค้า แต่เสี่ยงเห็นว่าเป็นการไม่ถูกต้องจึงไม่ปฏิบัติตาม เสี่ยงมีบทบาทในระดับใด
 - ก. บทบาทและหน้าที่พลเมืองในระดับชาติ
 - ข. บทบาทและหน้าที่พลเมืองในค่านสังคม

- ค. บทบาทและหน้าที่พลเมืองในระดับท้องถิ่น
- ง. บทบาทและหน้าที่พลเมืองในระดับภูมิภาค
- จ. บทบาทและหน้าที่พลเมืองในคณะเศรษฐกิจ
4. พลเมืองในท้องถิ่นใช้สิทธิทางการเมืองที่สำคัญในระดับประเทศได้อย่างไร
- ก. ออกเสียงเลือกตั้ง
- ข. เข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
- ค. เติบโตจนกระทั่งเมื่อไม่พอใจ
- ง. ปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง
- จ. เสนอความคิดเห็นผ่านทางหนังสือพิมพ์
5. นายกิ่งเกิดที่อำเภอแม่ริมจังหวัดเชียงใหม่ ต่อมาได้อาศัยอยู่กับญาติที่เขตบางกะปิระยะหนึ่ง แล้วจึงย้ายไปอยู่กับยายที่เขตบางกอกน้อยหลายปี ครั้นสุดท้ายได้ย้ายไปอยู่ในเขตปทุมวันได้ 6 เดือนก็มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายกิ่งจะต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่ใด
- ก. แม่ริม
- ข. ปทุมวัน
- ค. บางกะปิ
- ง. เชียงใหม่
- จ. บางกอกน้อย
6. เมื่อเลือกผู้แทนราษฎรเรียบร้อยแล้ว ประชาชนควรทำอะไรต่อไปอีก
- ก. ปลอญให้ผู้แทนทำงานด้วยความอิสระ
- ข. ดูการปฏิบัติงานในหน้าที่ของผู้แทนราษฎร
- ค. เรียกร้องสิ่งตอบแทนจากผู้แทนที่ตนเลือก
- ง. เมื่อเกิดความเดือดร้อนไปขอความช่วยเหลือจากผู้แทน
- จ. เติบโตจนกระทั่งเมื่อผู้แทนกระทำ การต่าง ๆ ไม่สำเร็จ
7. เพราะเหตุใดพลเมืองในท้องถิ่นจึงมีความสำคัญต่อการปกครองในระดับประชาธิปไตย
- ก. ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งล้วนแต่เป็นพลเมืองในท้องถิ่น
- ข. พลเมืองในท้องถิ่นเป็นพลเมืองส่วนใหญ่ของประเทศ
- ค. ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งมีหน้าที่ปกครองพลเมืองในท้องถิ่น
- ง. พลเมืองในท้องถิ่นเป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ
- จ. การปกครองในระดับประชาธิปไตยจะเจริญได้ต้องมีคนในท้องถิ่นมาก ๆ

8. อาชีพเกษตรกรรมเปรียบเสมือนส่วนใดของร่างกายมนุษย์

- ก. ศีรษะ
- ข. ปอด
- ค. หัวใจ
- ง. ลำไส้
- จ. กระเพาะ

9. นักเรียนสามารถนำการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

- ก. การเลือกตั้งกำนัน
- ข. การเลือกตั้งครูใหญ่
- ค. การเลือกตั้งหัวหน้านักเรียน
- ง. การเลือกตั้งอาจารย์ที่ปรึกษา
- จ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

10. การปกครองในระบอบประชาธิปไตยเหมาะสมกับการปกครองของไทยหรือไม่ เพราะเหตุใด

- ก. เหมาะสมเพราะเป็นประเทศกำลังพัฒนา
- ข. เหมาะสมเพราะมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- ค. เหมาะสมเพราะเป็นการปกครองที่ทั่วโลกนิยม
- ง. เหมาะสมเพราะไม่มี การปกครองแบบอื่นที่ดีกว่า
- จ. เหมาะสมเพราะเป็นการปกครองที่ให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชน

11. สถาบันที่มีบทบาทมากที่สุดในการลดปัญหาและช่วยแก้ปัญหาสังคมคือสถาบันใด

- ก. วัด
- ข. ครอบครัว
- ค. โรงเรียน
- ง. สื่อมวลชน
- จ. กรมประชาสัมพันธ์

12. สิทธิหมายถึงอะไร

- ก. อำนาจหรือผลประโยชน์ที่จะทำอะไรก็ได้
- ข. อำนาจหรือผลประโยชน์ที่บุคคลต้องทำในสังคม
- ค. อำนาจหรือผลประโยชน์ที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิด
- ง. อำนาจหรือผลประโยชน์ที่กฎหมายคุ้มครองและรับรอง
- จ. อำนาจหรือผลประโยชน์ที่บุคคลพึงได้รับในระบอบประชาธิปไตย

13. ถ้าสิทธิเปรียบได้กับเงินหน้าที่เปรียบได้กับสิ่งใด

- ก. การใช้เงิน
- ข. ค่าของเงิน
- ค. ชนิดของเงิน
- ง. การฝากเงิน
- จ. การแลกเปลี่ยนเงิน

14. การกระทำใดที่เป็นเรื่องของสิทธิมนุษยชน

- ก. พัดลมไม่ยอมไปตรวจร่างกายเพื่อคัดเลือกทหาร
- ข. เทพเกิดมาก็คือสมบัติของแม่ที่ทิ้งไว้ให้จำนวนมหาศาล
- ค. ชาลีนับถือศาสนาพุทธทั้ง ๆ ที่บิดา มารดา นับถือศาสนาคริสต์
- ง. วิไลขายลิขสิทธิ์บทประพันธ์เรื่องทุ่งเพลิงในราคาสูง
- จ. พิชชาเป็นหัวหน้าคณะแนวให้ ส.ส. กล่าวโจมตีฝ่ายตรงข้ามอย่างสาครเสียเทเสีย

15. นายเก่งมีส่วนสมอยู่ชนิดหนึ่ง แต่ไม่มีเวลาเวลาที่จะดูแลรักษาเพราะต้องทำธุรกิจจึงมอบหมายให้นายกาจซึ่งเป็นญาติเป็นผู้ดูแลและเก็บผลไม้นั้นขายได้แต่จะขายที่ใดไม่ได้ ลักษณะการถือครองของนายกาจเรียกว่าอะไร

- ก. สิทธิอาศัย
- ข. สิทธิเก็บกิน
- ค. สิทธิครอบครอง
- ง. ภาระจำยอม
- จ. สิทธิเหนือพื้นดิน

16. นายชัยให้นายชาญเช่าที่นาโดยสัญญากำหนดไว้ 5 ปี แต่พอนายชาญทำนาได้ 3 ปี นายชัยก็ขายที่ดินให้แก่ นายศักดิ์ โดยนายศักดิ์ต้องยอมให้นายชาญทำนาต่อไปจนครบสัญญา ในกรณีนี้เรียกว่าอะไร

- ก. กรรมสิทธิ์
- ข. สิทธิอาศัย
- ค. ภาระจำยอม
- ง. สิทธิเหนือพื้นดิน
- จ. ภาระคิดพันในอสังหาริมทรัพย์

17. เจ้าทองที่คืนไปซื้อที่ดินไว้แปลงหนึ่งถ้าเขาต้องการสิทธิอย่างสมบูรณ์ในที่ดินนั้นจะต้องปฏิบัติอย่างไร

- ก. มีหลักฐานเป็นหนังสือ
- ข. ประกาศให้ชาวบ้านทราบ
- ค. ไปแจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่
- ง. กันรั้วรอบ ๆ พื้นที่ได้แจ้งแรง
- จ. จัดทะเบียนที่ดินต่อพนักงานเจ้าหน้าที่และเก็บหลักฐานไว้

18. เหตุที่ลูกจ้างจำนวนหนึ่งประท้วงนายจ้างโดยทำลายทรัพย์สินของนายจ้างจนถูกตำรวจจับไปดำเนินคดี ลูกจ้างเหล่านั้นจะมีความผิดฐานใด

- ก. บุกรุก
- ข. ซ่องโจร
- ค. ซ่องสุมผู้คน
- ง. ก่อการจลาจล
- จ. คอสุเจ้าพนักงาน

19. ทรัพย์สินใดที่จัดเป็นอสังหาริมทรัพย์

- ก. ที่ดิน
- ข. สตางค์
- ค. สร้อยคอ
- ง. เครื่องจักร
- จ. เรือกำปั่น

20. นายสมพลอายุ 18 ปี ถูกจับฐานมียาเสพติดในครอบครอง ความผิดกรณีนี้ นายสมพลต้องขึ้นศาลใด

- ก. ศาลแพ่ง
- ข. ศาลฎีกา
- ค. ศาลอาญา
- ง. ศาลอุทธรณ์
- จ. ศาลคดีเด็กและเยาวชน

21. สิ่งใดเป็นผลจากการที่พลเมืองปฏิบัติตามกฎหมาย

- ก. คนในชาติสามัคคีกัน
- ข. การเมืองมีความมั่นคง
- ค. บ้านเมืองมีความสงบสุข
- ง. ฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น
- จ. ประชาชนขยันทำมาหากิน

22. สักดาเกิดเมื่อวันที่ 1 ต.ค. 2507 จะทำพินัยกรรมได้เร็วที่สุดเมื่อใด

- ก. 2 ต.ค. 2520
- ข. 2 ต.ค. 2521
- ค. 2 ต.ค. 2522
- ง. 2 ต.ค. 2523

จ. 2 ต. ค. 2524

23. นักเรียนจะใช้วิธีการใดในการแก้ไขพลเมืองไม่รู้หนังสือ

- ก. ให้อบรมคนเคืองละครึ่ง
- ข. เปิดสอนการศึกษาจากระบบ
- ค. เพิ่มโรงเรียนอาชีวะให้มากขึ้น
- ง. ให้นักเรียนกลับไปสอนบิดา มารดาที่บ้าน
- จ. ให้ผู้ไม่รู้หนังสือไปเรียนร่วมกับนักเรียน

24. ทศพิธราชธรรมหมายถึงอะไร

- ก. ธรรมของผู้ครองเรือน
- ข. ธรรมของผู้มีความอดทน
- ค. ธรรมของผู้ร่วมงานด้วยกัน
- ง. ธรรมของผู้ใหญ่ปกครองผู้น้อย
- จ. ธรรมของผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต

25. คุณธรรมข้อใดที่ส่งเสริมให้บุคคลมีวินัย

- ก. ความอดทน
- ข. ความซื่อสัตย์
- ค. ความเสียสละ
- ง. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่
- จ. การงดเว้นจากการทำบาป

จงพิจารณาสถานการณ์ในข้อ 26 - 27 ว่าเกี่ยวข้องกับ การใช้สิทธิและการระงับสิทธิตามข้อใดจาก ก - จ

- ก. การโอนสิทธิ
- ข. การรับช่วงสิทธิ
- ค. สิทธิระงับเพราะหน้าที่ระงับ
- ง. สิทธิระงับเพราะขาดผู้ทรงสิทธิ
- จ. สิทธิระงับเพราะวัตถุแห่งสิทธิสูญสิ้น

26. บ้านของต๋อยถูกไฟไหม้อยู่อาศัยไม่ได้
ต๋อยหมดสิทธิ์ในตัวบ้านเพราะเหตุใด
27. นายจีนชำระหนี้ให้นายกองหมดสิ้นแล้ว
นายกองไม่สามารถเรียกเงินจาก
นายจีนอีก เพราะเหตุใด
28. สมภพผลิตยาแก้ไข้หวัดใหญ่ชนิดใหม่
ไม่ต้องการให้ญาติแอมอ้างขายยาประ
เภทเดียวกัน สมภพจะทำอย่างไรกับ
ปัญหานี้

- ก. จดทะเบียนยา
- ข. จดทะเบียนบริษัท
- ค. จดทะเบียนลิขสิทธิ์
- ง. จดทะเบียนกรรมสิทธิ์
- จ. จดทะเบียนเครื่องหมายการค้า

29. มนุษย์เกิดมามีอิสระสามารถทำอะไรๆ
ได้ตามต้องการ เรียกว่ามีเสรีภาพ แต่
อาจทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนจึงต้องกำหนด
สิทธิและหน้าที่ระหว่างกันให้แน่นอนสรุป
ได้ว่า

- ก. เราไม่ควรทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน
- ข. เราสามารถทำอะไรก็ได้ทุกอย่าง
- ค. ทุกคนมีสิทธิและหน้าที่ที่จะต้องทำสิ่ง
ต่าง ๆ ได้
- ง. การมีเสรีภาพจะนำความเดือดร้อน
มาสู่ผู้อื่น
- จ. เราสามารถทำอะไรได้มากมายแต่
อยู่ในขอบเขต

30. คุณธรรมข้อใดส่งเสริมให้มนุษย์รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

- ก. ความอดทน
- ข. ความซื่อสัตย์
- ค. ความสามัคคี
- ง. ความเสียสละ

- จ. การงดเว้นจากการทำบาป

31. พฤติกรรมที่สอดคล้องกับคำที่ว่า "ไม่อ่อนคั่งง่าย
ไม่แกัดค้ายาก"

- ก. หลวงพ่อพยายามให้ชายแก้วเล็กเล่นการพนัน
- ข. นางศรีศักดิ์เฝ้าลูกสาวของตนไม่ให้กลับบ้าน
ดึก ๆ
- ค. นายภพแนะนำน้องสาวของตนให้รักความ
สะอาด
- ง. ทิพย์พยายามแก้ไขนิสัยสามีของตนให้เป็น
คนที่มีความรับผิดชอบ
- จ. นิคาถูกอบรมสั่งสอนให้มีระเบียบวินัยตั้งแต่
อายุ 3 ขวบ

32. คำกล่าวใด ไม่ตรง กับคำกล่าวที่ว่า "ตายเสีย
ดีกว่าละทิ้งหน้าที่"

- ก. สู้แค่หมดลมหายใจ
- ข. ไทยรบจนสู้ศึกขาดคืบ
- ค. แม้ชีพจะมลายก็มีวายต่อสู
- ง. เราสู้ไม่ถอยเพียงก้าวเดียว
- จ. เกิดมาชาตินี้ ขอตายครั้งเดียว

ข้อ 30-32 เป็นข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิชาภาษาไทย

33. คำสุภาษิตไทยบทใดที่ไม่สอดคล้องกับ
ความอดทน

- ก. หวังน้ำบอหน่า
- ข. ชิงสุกก่อนหาม
- ค. เห็นครกขึ้นภูเข
- ง. ออกเปรี้ยวไว้กินหวาน
- จ. ซา ๆ ไคพราเลมงาม

34. ความสามัคคี สอดคล้องกับข้อใด

- ก. การแบ่งปันก่อให้เกิดสุข
- ข. ทุกคนยอมพอใจในความสุขที่ได้รับ
- ค. ก็จนอยู่ใหญ่สำเร็จไคควยความ
เพียร
- ง. ความพร้อมเพรียงนำมาซึ่งความ
สำเร็จ
- จ. คนหมู่มากจะมีความสุขถ้าคนหมู
น้อยไม่เบียดเบียนกัน

35. " คอหนาสรรเสริญ ลับหลังนินทา"
ถือว่ามีคดียข้อใด

- ก. ห้ามพูดปด
- ข. ห้ามฆ่าสัตว์
- ค. ห้ามลักทรัพย์
- ง. ห้ามประพฤติผิดในกาม
- จ. ห้ามดื่มสุราของมึนเมา

36. ในบริเวณนั้นไม่มีถึงขยะ ถ้านักเรียน
ต้องการทิ้งขยะนักเรียนควรทำ
อย่างไร

ก. เก็บใส่ไว้ในถังขยะเรียน

- ข. เก็บไปทิ้งที่บ้าน
- ค. ซุกไว้ตามโคนต้นไม้
- ง. เอาไปทิ้งหลังโรงเรียน
- จ. เอาไปทิ้งในที่ไม่มีใครเห็น

37. ถ้านักเรียนเข้าห้องประชุมก่อนผู้อื่นควรเลือกที่นั่ง
อย่างไร เพื่อความสะดวกของผู้ที่เขาประชุมชา

- ก. แถวหน้าสุด
- ข. แถวหลังสุด
- ค. ใกล้พัดลม
- ง. ใกล้หน้าต่าง
- จ. ใกล้ทางออก

38. แสงมีลูกหลายคนแต่ลูก ๆ มักทะเลาะวิวาทกัน
เสมอครอบครัวแสงควรนำธรรมใดไปปฏิบัติ

- ก. ความอดทน
- ข. ความสามัคคี
- ค. ความเมตตา
- ง. ความซื่อสัตย์
- จ. ความรับผิดชอบ

39. ถ้านักเรียนต้องการประสบความสำเร็จในการ
เรียน นักเรียนควรปฏิบัติตามคุณธรรมข้อใด

- ก. ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค
- ข. จันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา
- ค. เมตตา กรุณา อุเบกขา มุทิตา
- ง. ทนลำบาก ทนทรากตรำ ทนเจ็บใจ
- จ. ทาน ปิยะวาจา อรรถจริยา สมานัตตา

40. ถ้านักเรียนต้องการเพื่อนที่ดีสักคน
 เพื่อนคนไหนค่ามากที่สุด
 ก. คำทำทุกอย่างที่เพื่อนขอ
 ข. แดงให้เพื่อนยืมเงินไปคูนึง
 ค. แสดงความสุจริตใจต่อเพื่อน
 ง. ขาวช่วยปกปิดความผิดให้เพื่อน
 จ. เหลืองช่วยแบ่งปันหน้าที่ในการ
 ทำงานโดยทั่วถึง
41. ในสถานการณ์ปัจจุบัน พระมหากษัตริย์
 ทรงมีความสำคัญต่อชาวไทยในแง่ใด
 มากที่สุด
 ก. ทรงช่วยเหลือผู้เจ็บป่วย
 ข. ทรงช่วยเหลือ ชาวไร่ ชาวนา
 ค. ทรงช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับ
 ประชาชน
 ง. ทรงเป็นศูนย์รวมทางจิตใจของ
 คนไทยทั้งชาติ
 จ. ทรงสนับสนุนด้านการศึกษาแก่
 ประชาชนผู้ยากไร้
42. การกระทำของพ่อค้าที่บรรจุน้ำไม่
 ตรงตามน้ำหนักที่เขียนไว้ข้างภาชนะ
 ที่บรรจุน้ำ แสดงว่าพ่อค้าขาด
 คุณธรรมในเรื่องใดมากที่สุด
 ก. ความมีวินัย
 ข. ความซื่อสัตย์
 ค. ความอดทน
 ง. ความเสียสละ
 จ. ความรับผิดชอบ

43. เมื่อถึงกำหนดส่งการบ้านที่ไร สีดาจะมา
 ส่งช้ากว่าผู้อื่นจนครูต้องตักเตือนอยู่เสมอ ๆ
 ที่เป็นเช่นนี้เพราะสาเหตุใด
 ก. ครูเป็นคนใจร้าย
 ข. สีดาอยากทำงานให้ดีที่สุด
 ค. สีดาขาดความเอาใจใส่ในงาน
 ง. ครูให้เวลาทำการบ้านน้อย
 จ. เพื่อน ๆ มีความสามารถสูงกว่าสีดา
44. สาเหตุสำคัญของการเกิดปัญหาและความ
 วุ่นวายในสังคมสืบเนื่องมาจากเหตุใด
 ก. การครองชีพสูง
 ข. ประชากรเพิ่มขึ้น
 ค. บ้านเมืองเจริญอย่างรวดเร็ว
 ง. ชาวตะวันตกเข้ามาอาศัยอยู่มาก
 จ. ประชาชนขาดคุณธรรมและจริยธรรม
45. สภาพเศรษฐกิจฝืดเคืองสังคมวุ่นวาย ผู้ขาย
 ชุกชุม คนไม่กล้าทำความดีเพราะผลที่ได้รับ
 ไม่คุ้มค่า หนทางแก้ไขควรดำเนินการ
 อย่างไร
 ก. เร่งรัดพัฒนาวัด
 ข. หันเข้าหาพระภิกษุ
 ค. ให้การศึกษาที่เหมาะสม
 ง. ออกกฎหมายลงโทษอย่างรุนแรง
 จ. เร่งให้คนเห็นคุณค่าของการทำความดี

46. ผู้ใดเป็นผู้เสียสละที่ควรยกย่องมากที่สุด

ก. เกรียงยีนดี เป็นหัวหน้านักเรียน
ทุกภาคการศึกษา

ข. เพ็ญไกรรับเหรียญสรรเสริญเพราะ
ช่วยเหลือคนตาบอด

ค. ชาตทำหน้าที่จราจรทุกครั้งที่ตั้ง
เครื่องแบบลูกเสือ

ง. พงษ์ยกเงินที่ตนเก็บไว้ให้คนอื่นไป
พัฒนาศึกษาที่ทางโรงเรียน

จ. ชัยเก็บของตกใต้ที่ตลาดแล้วนำ
ไปมอบให้ครูแม่ของชั้นนั้นจะมีค่าสูง

47. พินบอกพี่รอนยาเสพติดของพี่ชายให้
ตำรวจทราบ ทำให้พี่ชายต้องติดคุกการ
กระทำของพินถูกต้องหรือไม่

ก. ไม่ถูกเพราะแสดงว่าพินไม่รักพี่
ชาย

ข. ถูกเพราะพินปฏิบัติตามกฎหมาย

ค. ไม่ถูกเพราะพินไม่ซื่อสัตย์ต่อพี่

ง. ถูกเพราะตำรวจตรวจพบพินต้อง
มีความผิดด้วย

จ. ถูกเพราะพินเห็นวายุยาเสพติดเป็น
เรื่องเสียหายร้ายแรง

48. นายกฤษมีร่างกายแข็งแรง ขยันขันแข็ง
ซื่อสัตย์สุจริต แต่ขาดความรับผิดชอบ
นายกฤษเหมาะที่จะทำงานในตำแหน่งใด

ก. เป็นพนักงานขับเพลิง

ข. เป็นยามเฝ้าสำนักงาน

ค. เป็นเจ้าหน้าที่สืบหลักฐานรถไฟ

ง. เป็นภารโรงมีหน้าที่ปัด เปิดสำนักงาน

จ. ไม่เหมาะที่จะทำงานที่กล่าวมาแล้วทั้ง 4 อย่าง

ข้อใดไม่ใช่วิธีการที่พจนานุกรมมิวนิสต์ใช้

ในการคุกคามประเทศไทย

ก. ล่อลวง

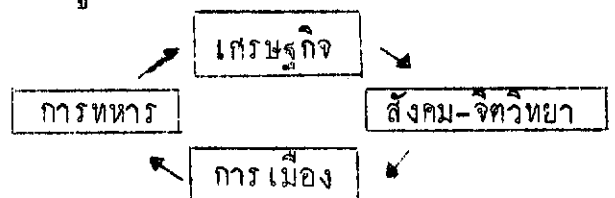
ข. ก่อการร้าย

ค. โฆษณาชวนเชื่อ

ง. รุกรานตามชายแดน

จ. จับคนไทยไปเรียกค่าไถ่

จากแผนภูมิข้างล่างนี้แสดงสิ่งใดของ "ความมั่นคง"

ก. วงจรชีวิต

ข. ความสำคัญขององค์กร

ค. กระแสแห่งความวุ่นวาย

ง. ลำดับขั้นของการอยู่รอด

จ. ความเกี่ยวของของสถาบัน

51. ลักษณะใดที่แสดงถึง "การก่อการร้าย"

ก. ค้าขายสินค้าหนีภาษี

ข. ค้าขายสินค้ากับแก๊งพวฆา

ค. ผลิตภัณฑ์โรอินออกจำหน่าย

ง. ชนแร่คัมภีร์ออกนอกประเทศ

จ. ลอบวางระเบิดสถานที่ราชการ

52. การกระทำของบุคคลในข้อใดที่จัดว่าเป็นการกระทำเพื่อให้เกิดความมั่นคงของชาติมากที่สุด
- นายชัยช่วยจับคนร้ายกระชากสร้อย
 - นายคุมปฏิบัติหน้าที่ถูกเสือจราจรอย่างตั้งใจ
 - เสียแรงบริจาคเงินให้มูลนิธิสายใจไทยครั้งละหลายพันบาท
 - นายยอดรักนำคณะนักวิ่งไปปล่อยขวัญทหารที่ชายแดน
 - นายสุรัชพาสัมครพรรคพวกที่ก่อการร้ายเขมออบตัวกับญวราชการจังหวัด
53. การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญมั่นคงควรจะดำเนินการด้านใดก่อน
- ส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
 - ส่งเสริมการศึกษาให้แก่ประชาชน
 - ส่งเสริมการลงทุนด้านอุตสาหกรรม
 - ส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน
 - ส่งเสริมความเจริญทางคมนาคม
54. สวัสดิภาพในค่านิยมที่นักเรียนเห็นว่าควรให้การบริการแก่ประชาชนก่อนค่านิยมอื่น
- ศาลสถิตยุติธรรม
 - การประกอบอาชีพ
 - การคุ้มครองแรงงาน
 - วัฒนธรรมและคุณธรรม
 - ที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย
55. คนไทยจะช่วยให้เปลี่ยนแปลงสังคมไทยให้ดีขึ้นควรปฏิบัติตนอย่างไร
- ประกอบอาชีพสุจริต
 - แก้ไขค่านิยมที่ไม่ดี
 - ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ
 - ทำงานทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำได้
 - นำประชาธิปไตยแบบตะวันตกมาใช้
56. การพัฒนาประเทศจำเป็นหรือไม่ที่ประชาชนในชาติต้องมีการศึกษา
- จำเป็นเพราะมีความรู้ย่อมพัฒนาได้เร็ว
 - จำเป็นเพราะประชาชนต้องเสียภาษีให้รัฐ
 - ไม่จำเป็นเพราะประชาชนเพียงแต่ทำตามคำสั่ง
 - จำเป็นเพราะประชาชนเป็นกำลังสำคัญในการผลิต
 - ไม่จำเป็นเพราะหน้าที่ในการพัฒนาประเทศเป็นของรัฐบาล

57. การกระทำใดที่จัดว่าเป็นการส่งเสริม
ความรักชาติอย่างชาตินิยม
ก. ประกอบอาชีพสุจริต
ข. เข้าร่วมราชการทหาร
ค. ไม่ฉ้อราษฎร์บังหลวง
ง. รวมกลุ่มจัดตั้งสหกรณ์
จ. ใช้ของที่ผลิตขึ้นในประเทศ
58. ความมั่นคงของชาติขึ้นอยู่กับปัจจัยอะไร
เป็นสำคัญ
ก. ความสามัคคีของประชาชน
ข. ระดับการศึกษาที่สูง
ค. เงินงบประมาณที่พอเพียง
จ. การมีโรงงานผลิตอาวุธที่ทันสมัย

59. ลักษณะของบุคคลที่มีน้ำใจ "ประชาธิปไตย"
น่าจะมีพฤติกรรมใดมากที่สุด
ก. กล้าคิด - กล้าพูด - กล้าทำ
ข. พูดจริง - ทำจริง - เสียสละ
ค. คิดเป็น - ทำเป็น - แก้ปัญหาเป็น
ง. ซื่อสัตย์ - ยุติธรรม - ยอมรับเหตุผล
จ. รับฟังเหตุผล - คิดพิจารณา - ร่วมมือ
กันทำงาน
60. หลักการในระบอบประชาธิปไตยที่มีความจำเป็น
น้อยที่สุด
ก. มีพรรคการเมือง
ข. มีการเลือกตั้งผู้แทน ฯ
ค. ยึดความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่
ง. ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง
จ. ประชาชนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

ภาคผนวก ค
แผนการสอนตามขั้นหึ่งสี่ของอริยสัจ

แผนการสอนด้วยวิธีสอนตามขั้นหัตถ์ของอริยสัจ

แผนการสอนที่ 1 เรื่อง บทบาทและหน้าที่พลเมืองในท้องถิ่นในด้านการเมืองการปกครอง
ความคิดรวบยอดและหลักการ (เวลา 2 คาบ)

การพัฒนาตนเองให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เห็นคุณค่าและมีบทบาทในการปฏิบัติ
 หน้าที่ของพลเมืองในท้องถิ่น เป็นพื้นฐานที่สำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
จุดประสงค์การเรียนรู้ เมื่อนักเรียนเรียนบทเรียนนี้จบแล้วสามารถแสดงพฤติกรรมต่อไปนี้ได้

1. บอกปัญหาจากการแสดงบทบาทและหน้าที่ของพลเมืองในด้านการเมืองการปกครองได้
2. บอกสาเหตุและวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดจากการใช้บทบาทและหน้าที่พลเมืองในด้านการเมืองการปกครองในท้องถิ่นได้
3. สรุปผลศีลเสียจากการแก้ปัญหาในการแสดงบทบาทและหน้าที่พลเมืองในท้องถิ่นในด้านการเมืองการปกครองได้

เนื้อหา

บทบาทและหน้าที่พลเมืองในด้านการเมืองการปกครอง

ก. ระดับชาติ พลเมืองมีหน้าที่เลือกผู้แทนราษฎรและผู้แทนฯ ประชุมกันเลือกตั้งนายกรัฐมนตรีซึ่งไปจัดตั้งรัฐบาลเพื่อทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ ดังนั้นหน้าที่พลเมืองในท้องถิ่นจึงมีความสำคัญในการเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎร

ข. ระดับภูมิภาค การปกครองในระดับภูมิภาคได้แก่การปกครองในระดับจังหวัดและอำเภอ เป็นการแบ่งอำนาจไปจากส่วนกลาง ถ้าข้าราชการส่วนภูมิภาคปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้องไม่สุจริตยุติธรรม พลเมืองก็สามารถร้องเรียนผ่านไปยังผู้บังคับบัญชาหรือร้องเรียนต่อผู้แทนราษฎรหรือฟ้องร้องต่อศาลยุติธรรมก็ได้

ค. ระดับท้องถิ่น เป็นการปกครองที่ใกล้ชิดพลเมือง รัฐบาลต้องการกระจายอำนาจมายังท้องถิ่น ให้ท้องถิ่นได้มีส่วนปกครองตนเองเพราะปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น คนในท้องถิ่นย่อมทราบดี

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ขั้นนำ

ครูชักถามนักเรียนเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของพลเมืองในท้องถิ่นในด้านการเมือง การปกครองว่ามีระดับ มีบทบาทและหน้าที่อย่างไร

2. ขั้นตอน

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม ๆ ละ 7 - 8 คนโดยการจับสลาก ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม

2. ครูดำเนินการสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ ✓

ขั้นทุกข์ นักเรียนได้พบกับสภาพปัญหาจากการพึ่งพิงแบบพึ่งพิงเสี่ยง "เรื่องความไม่สงบสุขที่พุนกยูง" แล้วอภิปรายกลุ่มเพื่อตอบคำถามจากเอกสารที่แจกให้

ขั้นสมุทัย ให้นักเรียนหาสาเหตุของปัญหาในขั้นทุกข์ว่ามีสาเหตุมาจากอะไรและจะแก้ปัญหานั้นได้อย่างไร ให้กำหนดสิ่งที่เป็นสาเหตุของปัญหานั้นไว้เป็นข้อ ๆ

ขั้นนิโรธ ให้นักเรียนเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาจากสาเหตุที่กำหนดไว้ในขั้นสมุทัย ต่อจากนั้นนักเรียนทั้งชั้นร่วมกันแสดงบทบาทสมมติโดยนักเรียนทั้ง 6 กลุ่ม เป็นชาวบ้านในหมู่บ้านพุนกยูง ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านออกมาหาเสียงสนับสนุนตัวเองเพื่อให้ชาวบ้านเลือกตนเป็นผู้นำหมู่บ้าน ต่อจากนั้นให้ชาวบ้านทุกคนมาใช้สิทธิ์เลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านที่ตนพอใจ ณ มุมหนึ่งของห้องเรียน เมื่อเลือกตั้งเสร็จครูและตัวแทนกลุ่ม ช่วยกันนับคะแนนแล้วแจ้งให้นักเรียนทั้งชั้นทราบ

ขั้นมรรค ให้นักเรียนอภิปรายผลการเลือกตั้งว่าผู้ที่ได้ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านมีความเหมาะสมหรือไม่ นอกจากวิธีการแก้ปัญหาโดยการเลือกตั้งแล้วยังมีวิธีใดอีก แล้วสรุปไว้เป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

3. ตัวแทนกลุ่มออกมารายงานผลการอภิปราย นักเรียนทั้งชั้นร่วมกัน แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้

3. ขั้นสรุป ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปแนวคิดและหลักการที่สำคัญแล้วจดบันทึกลงสมุดต่อไป

สื่อการเรียน

1. เอกสารประกอบการเรียนเรื่องความไม่สงบสุขที่พุนกยูง
2. แผนกำหนดการแสดงบทบาทสมมติ

3. เทปบันทึกเสียง
4. แบบเรียน ส 204

การวัดผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากความสนใจและการแสดงออกในการแสดงบทบาทสมมติ
3. สังเกตจากผลการอภิปรายกลุ่ม
4. ตรวจการบันทึกในสมุดของนักเรียน

เอกสารประกอบการเรียนเรื่อง

" ความไม่สงบสุขที่พุนกยูง "

1. ขั้นทบทวน ให้นักเรียนอ่านเอกสารประกอบการเรียนเรื่อง ความไม่สงบสุขที่พุนกยูง ประกอบการฟังเทปบันทึกเสียง

หมู่บ้านพุนกยูงเป็นหมู่บ้านหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีประชาชนอาศัยอยู่หนาแน่นพอสมควร ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่น ทำสวน ทำไร่ และเลี้ยงสัตว์ สภาพความเป็นอยู่โดยทั่วไปของชาวบ้านค่อนข้างยากจน ทำการเกษตรกรรมไม่ได้ผล พื้นดินแห้งแล้ง การชลประทานไม่ทั่วถึง ชาวบ้านมีหนี้สินทับถม นายทุนเงินกู้ประจำหมู่บ้านคือ ผู้ใหญ่เมือง ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยการหว่านเงินซื้อเสียงจากชาวบ้านเมื่อ 2 ปีก่อน ผู้ใหญ่เมืองเป็นผู้มีอิทธิพลคนหนึ่งในหมู่บ้านนี้ มีธุรกิจการค้าหลายอย่างเป็นพ่อค้าคนกลางประจำหมู่บ้าน เป็นบุคคลที่กว้างขวางในหมู่บ้าน นายทุนและข้าราชการฝ่ายปกครอง ชาวบ้านต้องพึ่งพิงนายเมืองเรื่องเงินทอง และสินค้าที่จำเป็นหลายอย่าง โดยนายเมืองยินดีให้คิดค่าไค่ คอยเหตุนี้ชาวบ้านจึงมีหนี้สินกันมาก เพราะพืชผลที่ขายได้ไม่พอที่จะใช้หนี้นายเมือง นายเมืองมักเอารัดเอาเปรียบชาวบ้านแสวงหาผลประโยชน์อย่างเต็มที่จากชาวบ้าน เงินที่ผู้ใหญ่เก็บคอกเบี้ยสูง มีอยู่หลายครั้งที่นายเมืองยึดที่ดินทำกินจากชาวบ้านมาเป็นของตนด้วยวิธีการที่ทุจริต นายเมืองมีวิธีล่อใจให้ชาวบ้านใช้เงินไปในทางที่ไม่ถูกต้อง เช่น นายเมืองเป็นเจ้าของบ่อนคดีโก๋ เจ้ามือหวยใต้ดิน นายเมืองไม่สนใจที่จะนำความเจริญมาสู่หมู่บ้าน มักแสวงหาผลประโยชน์โดยอาศัยอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านมากกว่าคำนึงถึงความเดือดร้อนของชาวบ้าน ชาวบ้านต่างเอือมระอา แต่ก็ไม่รู้จะจัดการอย่างไรกับนายเมือง เพราะนายเมืองมีอิทธิพลมาก และต่างก็เสียใจที่ตนไม่ควรเห็นแก่เงินและคำพูดที่นายเมืองใช้หาเสียงเลย

ต่อมาไม่นาน นายเมืองถูกฆาตกรอย่างลึกลับ ทางตำรวจยังไม่สามารถหาตัวคนร้ายมาดำเนินคดีได้ ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านจึงว่างลง ทางอำเภอจึงดำเนินการเพื่อเลือกตั้งผู้ใหญ่คนใหม่แทนตำแหน่งที่ว่างลง

- 1.1 จากเรื่อง ชาวบ้านตำบลขุนทองเกิดปัญหาอะไรขึ้น
2. ขั้นสมมติ
ปัญหาเหล่านั้นมีสาเหตุมาจากอะไร
3. ขั้นนิโรค
วิธีการใดที่จะแก้ปัญหานี้ได้บ้างจงเสนอหลาย ๆ วิธี
4. ขั้นมรรค
จงเลือกวิธีการแก้ปัญหาคดีที่สุดในขั้นนิโรคแล้วอธิบายวิธีการนั้นให้ชัดเจน

การกำหนดบทบาทสมมติในการแสดง

บทบาทสมมตินี้ไม่ได้แจกให้กับนักเรียนทุกคนให้เฉพาะผู้ที่แสดงการสวมบทบาทสมมติเท่านั้น

1. กำนันพิบูลย์ชัย มีบทบาทในการสำรวจให้ชาวบ้านทุกคนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งไปใช้สิทธิ์ อย่างอนหลับทับสิทธิ์ เพราะการเลือกตั้งเป็นสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย และกำนันได้แจ้งให้ชาวบ้านทราบว่าผู้ที่จะมีสิทธิในตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านจะต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. สัญชาติไทย
2. อายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ ไม่เกิน 60 ปี
3. จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
4. เป็นคนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในท้องถิ่นนี้

2. ครูวีระ อายุ 52 ปี จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เป็นผู้ใหญ่ที่ชาวบ้านเคารพนับถือ มีนิสัยเมตตากรุณา ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ได้ลาออกจากราชการมาสมัครเป็นผู้ใหญ่บ้าน มีนโยบายในการหาเสียงว่า จะทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์สุขของชาวบ้าน

3. นายแสง อายุ 40 ปี จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 เป็นพ่อค้าที่ร่ำรวยมีกิจการโรงน้ำแข็งและร้านค้าในตลาด มีพวกพ้องมากมายมีนิสัยเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ใจกว้างหาเงินไม่อันสำหรับคนที่นายแสงพอใจ และนายแสงให้พวกพ้องของตนเป็นหัวคะแนนในการหาเสียงสนับสนุนตน มีนโยบายในการหาเสียงว่า ถ้าตนได้เป็นผู้ใหญ่บ้านจะให้เงินชาวบ้านกู้โดยไม่คิดดอกเบี้ย และจะดูแลทุกข์สุขของชาวบ้านเป็นอย่างดี

4. นายโรจน์ อายุ 42 ปี จบปริญญาตรี แต่เดิมเคยทำงานในหน่วยงาน
 เริงรักพัฒนาชนบท ต่อมาออกมาประกอบอาชีพอิสระโดยทำฟาร์มเห็ด เลี้ยงเป็ด ไก่
 นายโรจน์เป็นคนทำมาหากินด้วยความซื่อสัตย์ มีนิสัยชอบช่วยเหลือผู้อื่นและรักความยุติธรรม
 ชาวบ้านมักชอบมาปรึกษาทางด้านการเกษตรกับนายโรจน์อยู่เสมอ เช่น เรื่องการไถพรวน
 การไถยาปราบศัตรูพืช การฉีดยาป้องกันโรคระบาดในสัตว์ นโยบายในการหาเสียงคือ
 ถ้าตนได้เป็นผู้ใหญ่บ้านจะพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญ สร้างถนน ซุกคลองส่งน้ำ และ
 รวมมือกับกำนันในการสร้างสถานีนามัยประจำหมู่บ้าน

5. นายลี อายุ 35 ปี จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นช่างตัดเสื้อที่มีฝีมือ
 ของหมู่บ้าน มีนิสัยไปหาความรู้ ชอบศึกษาค้นคว้าสารของบ้านเมือง ร้านตัดเสื้อของ
 นายลีเป็นศูนย์รวมของพวกคอสูราทั้งหลาย นายลีมีนโยบายในการหาเสียงว่า ถ้าตน
 ได้เป็นผู้ใหญ่บ้าน จะเป็นตัวแทนที่ดีของประชาชนไม่โกงไม่กิน จะปกป้องผลประโยชน์
 ของชาวบ้านอย่างดีที่สุด

6. นายวินัย อายุ 30 ปี เป็นลูกชายของผู้ใหญ่บ้านคนเก่าที่ตาย จบการ
 ศึกษาระดับปริญญาตรีด้านนิติศาสตร์ กลับจากกรุงเทพมหานครมาดูแลผลประโยชน์แทนพ่อที่ตาย
 มีนิสัยกล้าได้กล้าเสีย ชอบเล่นการพนัน เป็นผู้กว้างขวางในหมู่นักพนันในหมู่บ้าน มี
 นโยบายในการหาเสียงว่า ถ้าตนได้เป็นผู้ใหญ่บ้านจะไม่ประพฤติดนเช่นผู้ใหญ่มึง จะ
 ทำงานในหน้าที่ให้ดีที่สุด จะของบประมาณมาพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญตามที่ชาวบ้านต้องการ

แผนการสอนด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ

แผนการสอนที่ 2 เรื่อง บทบาทและหน้าที่พลเมืองในค่านิยมเศรษฐกิจ (เวลา 1 คาบ)

ความถี่รวบยอดและหลักการ

ชาติจะพัฒนาได้ก็อาศัยความร่วมมือของประชาชนในการประกอบอาชีพสุจริต และการไม่เอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน

จุดประสงค์การเรียนรู้ เมื่อนักเรียนเรียนบทเรียนนี้จบแล้วสามารถแสดงพฤติกรรมต่อไปนี้ได้

1. บอกบทบาทและหน้าที่ของพลเมืองในท้องถิ่นในค่านิยมเศรษฐกิจได้
2. บอกสาเหตุของปัญหาในค่านิยมเศรษฐกิจของพลเมืองได้
3. วิเคราะห์แนวทางแก้ไขของพลเมืองในค่านิยมเศรษฐกิจได้

เนื้อหา

พลเมืองในท้องถิ่นควรมีบทบาทในการร่วมมือกันทำงานเป็นกลุ่ม เมื่อเกิดปัญหาในการประกอบอาชีพต้องพยายามแก้ไข เช่น ร่วมกลุ่มกันจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์ การรวมกลุ่มกันเช่นนี้จะเป็นการส่งเสริมการผลิตและการขายผลผลิตที่ดีอีกด้วย

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. ขั้นนำ

ครูซักถามนักเรียนเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่พลเมืองในค่านิยมเศรษฐกิจในครอบครัวของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งอาจมีบทบาทแตกต่างกันไปตามสภาพท้องถิ่น

2. ขั้นสอน

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม ๆ ละ 7 - 8 คนโดยการจับสลากสีให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม

2. แจกเอกสารประกอบการเรียนให้นักเรียนเรื่อง "พ่อค้าทำเหตุ"

3. ดำเนินการสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจดังต่อไปนี้

1. ขั้นทบทวน ให้นักเรียนอ่านเอกสารประกอบการเรียนเรื่อง พ่อค้าทำเหตุ เมื่ออ่านจบประธานกลุ่มดำเนินการอภิปรายภายในกลุ่มเพื่อตอบคำถามท้ายเรื่องตามที่ครูกำหนดให้ เลขานุการกลุ่มจับบันทึกผลการอภิปราย

2. ขั้นสมมติ นักเรียนในกลุ่มพิจารณาหาสาเหตุของปัญหาที่ต่อเนื่องมาจากขั้นทุกซ์

3. ขั้นนิโรค นักเรียนค้นคว้า อภิปรายแสดงความคิดเห็นเพื่อเสนอวิธีการแก้ปัญหาจากสาเหตุในขั้นสมมติ และผลลัพธ์ที่เกิดจากวิธีการแก้ปัญหานั้น

4. ขั้นมรรค นักเรียนแต่ละคนช่วยกันคิดวิเคราะห์วิธีการแก้ปัญหาในขั้นนิโรคแล้วเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด แล้วสรุปวิธีการนั้นให้ชัดเจน

4. ให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่มออกมารายงานผลการอภิปรายกลุ่มของตน นักเรียนทุกคนเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมได้

5. ให้นักเรียนจดบันทึกสาระสำคัญของบทเรียนลงสมุด

3. ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความคิดรวบยอดและหลักการสำคัญ

การวัดผล

1. สังเกตจากการอภิปรายกลุ่ม
2. สังเกตจากการตอบคำถามและข้อเสนอแนะของนักเรียน
3. ตรวจสมุดที่นักเรียนจดบันทึกสาระสำคัญ

เอกสารประกอบการเรียน

1. ขั้นทบทวน ให้นักเรียนอ่านเอกสารประกอบการเรียนเรื่อง "พ่อค้าทำเหตุ"
เพื่อตอบคำถามตอนท้ายเรื่อง

พ่อค้าทำเหตุ

ตำบลวารินเป็นตำบลเล็ก ๆ ที่อยู่ห่างจากชุมชนอื่นมาก ประชาชนมีอาชีพใน
การปลูกผักและผลไม้ ส่วนใหญ่ทำกันเป็นครอบครัวตามกำลังของตน จะมีพ่อค้ากลุ่มหนึ่ง
เข้ามารับซื้อพืชผลจากชาวสวนถึงที่ทุกวัน โดยพ่อค้าเหล่านั้นรวมกลุ่มกันตั้งราคาพืชผลซึ่ง
ชาวสวนก็ต้องยอม

ครอบครัวของสุเทพ เป็นครอบครัวหนึ่งในกลุ่มชาวสวนแถบนี้ซึ่งมีฐานะยากจน
มีหนี้สินมาก เพราะเมื่อ 2 ปีที่ผ่านมาน้ำท่วมพืชผลเสียหาย ต้องไปกู้ยืมเงินมาเป็นทุน
ในการซื้อเมล็ดพันธุ์และปุ๋ยบำรุงดิน เมื่อสุเทพกลับจากโรงเรียนเขามีหน้าที่ซื้อผักกับข้าว
กลับบ้านถวาย สุเทพสังเกตเห็นว่าราคาพืชผลที่ตลาดแพงกว่าที่พ่อค้ารับซื้อสินค้าจากพ่อ
ของตนมาก จึงนำเรื่องดังกล่าวมาเล่าให้พ่อฟัง สุเทพสงสัยมานานแล้วว่าเพราะเหตุใด
บ้านของตนจึงมีฐานะยากจนทั้ง ๆ ที่ทุกคนในครอบครัวขยันทำมาหากิน ใช้จ่ายอย่าง
ประหยัด ทำสวนมาเป็นสิบ ๆ ปี ฐานะก็ไม่ดีขึ้นติดกับครอบครัวของชายะซึ่งเป็นลูกพ่อค้า
ขายส่งสินค้าในตลาด มาอยู่ในหมู่บ้านของตนไม่นานกลับร่ำรวยอย่างรวดเร็ว ปลูกบ้าน
ใหม่ มีรถสองแถวใช้ ได้เงินมาโรงเรียนมากกว่าตน ได้ใส่เสื้อผ้าดี ๆ และมีของ
เล่นราคาแพง

ส่วนพ่อของสุเทพได้นำเรื่องที่ลูกชายเล่าให้ ฟังไปปรึกษาเพื่อนบ้าน ซึ่งได้รับ
ความสนใจมากจึงปรึกษากันถึงราคาของพืชผลที่พวกตนควรได้รับและวิธีการที่จะแก้
ปัญหานี้

1.1 จากเนื้อเรื่อง ใครเกิดความทุกข์ความเดือดร้อนบ้างและเดือด
ร้อนอย่างไร

2. ขั้นสรุป

2.1 ความเดือดร้อนเหล่านั้นมาจากสาเหตุใด

๑๐๖๗ 1๐๐

แผนการสอนด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ
 แผนการสอนที่ 3 เรื่อง บทบาทและหน้าที่พลเมืองในค่านิยม (เวลา 2 คาบ)

ความคิดรวบยอดและหลักการ

ชาติจะรุ่งเรืองได้โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจของพลเมืองในท้องถิ่น

จุดประสงค์การเรียนรู้ เมื่อนักเรียนเรียนบทเรียนนี้จบแล้วสามารถแสดงพฤติกรรมต่อไปนี้ได้

1. บอกบทบาทและหน้าที่พลเมืองในค่านิยมได้
2. เมื่อครูเสนอสถานการณ์ให้นักเรียนอ่านนักเรียนบอกปัญหาและสาเหตุจากสถานการณ์เกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของพลเมืองในค่านิยมได้
3. วิเคราะห์เสนอแนวทางแก้ไขปัญหามาจากสถานการณ์ที่ครูกำหนดให้
4. อภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการชมบทบาทสมมติได้

เนื้อหา

บทบาทและหน้าที่พลเมืองในท้องถิ่นในค่านิยมควรปฏิบัติดังนี้

1. ขวนขวายในค่านิยมการศึกษา
2. ช่วยพัฒนาท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย
3. มีความสามัคคีในหมู่คณะ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ขั้นนำ

ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่า วันนี้จะมีการแสดงบทบาทสมมติเรื่อง

" ความคิดเห็นของใครถูก "

2. ขั้นสอน

- 2.1 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม โดยจับสลากสี แต่ละกลุ่มให้เลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม และสมมติให้นักเรียนทั้งหมดเป็นประชาชนใน 6 หมู่บ้าน
- 2.2 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมากลุ่มละ 1 คน เพื่อแสดงบทบาทสมมติ

เป็นสมาชิกของคณะกรรมการสภาตำบล

→ หอจดหมายเหตุ 1/21 →

3. ชั้นนิรโทษ

3.1 ถ้าแก้ปัญหานี้ได้จะเกิดผลดีผลเสียต่อส่วนบุคคลและส่วนรวม
อย่างไร

3.2 จากประสบการณ์และจากการศึกษาค้นคว้า มีวิธีการใดบ้างที่
สามารถแก้ปัญหานี้ได้ ให้เสนอวิธีการแก้ปัญหานั้นเป็นไปได้อย่างไร ๆ วิธี แล้วจดบันทึก
ไว้เป็นข้อมูลเพื่อพิจารณาในขั้นต่อไป

4. ชั้นมรรค

4.1 จงวิเคราะห์ข้อมูลในข้อ 3.2 เพื่อเลือกวิธีการแก้ปัญหานั้นที่
ที่สุด

4.2 สรุปวิธีการแก้ปัญหานั้นจากข้อ 4.1 ไว้เป็นข้อ ๆ ให้ชัดเจน

๖๐๑๖๓๓๓๓ ๑๑๘

2.3 ครูแจกใบสถานการณ์จำลองให้นักเรียนทุกคน ยกเว้นตัวแทนของกลุ่มทั้ง 6 คน ครูแจกใบกำหนดบทบาทสมมติให้

2.4 ให้ทั้ง 6 คน เริ่มแสดงบทบาทสมมติได้

2.5 เมื่อนักเรียนแสดงบทบาทสมมติจบ ครูดำเนินการสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจโดย

1. ขั้นทุกข์ ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายปัญหาที่เกิดจากสถานการณ์จำลองที่นักเรียนได้ชมการแสดง

2. ขั้นสมุทัย ให้นักเรียนหาสาเหตุของปัญหาในขั้นทุกข์

3. ขั้นนิโรธ ให้นักเรียนอภิปรายแสดงความคิดเห็นโดยใช้ประสบการณ์เดิม จากความรู้ที่เคยทดลองปฏิบัติมา และจากการค้นคว้าจากในแบบเรียน แล้วให้นักเรียนเสนอวิธีการแก้ปัญหา และแสดงความคิดเห็นว่า เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย กับผลการประชุมของคณะกรรมการสภาตำบลที่ตกลงกัน ถ้าเห็นด้วย ๆ เพราะเหตุใด และไม่เห็นด้วยเพราะเหตุใด ให้เสนอวิธีการแก้ปัญหาเพิ่มเติมได้

4. ขั้นมรรค ให้นักเรียนสรุปวิธีการแก้ปัญหาที่นักเรียนเลือก ว่าดีที่สุดไว้ใช้ปฏิบัติต่อไป

2.6 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเสนอผลการอภิปรายภายในกลุ่ม

3. ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนทบทวนความรู้ที่ได้เรียนในช่วงนี้และร่วมกันสรุปสาระสำคัญ รวมทั้งความคิดรวบยอด แล้วจดบันทึกลงสมุดต่อไป

สื่อการเรียน

1. เอกสารประกอบการเรียนเรื่อง "ความคิดเห็นของไครถูก"
2. แผนกำหนดบทบาทสมมติของตัวละคร
3. แบบเรียน ส 204

การวัดผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามในขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ
2. สังเกตจากการอภิปรายภายในกลุ่ม
3. ทบทวนการจดบันทึกของนักเรียนในสมุด

เอกสารประกอบการเรียน

1. ขั้นทบทวน ให้นักเรียนอ่านเอกสารประกอบการเรียนเรื่อง " ความคิดของไครดุก " พร้อมทั้งชมการแสดงบทบาทสมมติเพื่อตอบคำถามตามที่กำหนดให้

ความคิดเห็นของไครดุก

ที่ตำบลแห่งหนึ่งในประเทศไทยได้มีการจัดประชุมคณะกรรมการสภาตำบล เพื่อจัดสรรงบประมาณตามโครงการ " การสร้างงานในชนบท " (กสช.) ในการสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่น โดยคณะกรรมการสภาตำบลประกอบด้วย

1. กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลนั้น

2. กรรมการโดยการเลือกตั้งได้แก่ ราษฎรผู้ทรงคุณวุฒิหมู่บ้านละ 1 คน

คณะกรรมการสภาตำบลมีกำนันเป็นประธานสภาตำบลโดยตำแหน่ง

คณะกรรมการสภาตำบลได้จัดการประชุมเพื่อจะได้ตัดสินใจว่า จะนำเงินงบประมาณเหล่านั้นมาพัฒนาตำบลในด้านใดบ้าง โดยคณะกรรมการแต่ละคนได้ถกเถียงและ

อภิปรายกันอย่างดุเดือด โดยแต่ละฝ่ายเห็นว่าเหตุผลของตนเองถูกต้อง

ให้นักเรียนสังเกตการประชุมคณะกรรมการสภาตำบล แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

- 1.1 เกิดปัญหาอะไรขึ้นในการประชุมสภาตำบล

ก. ตำบลได้รับงบประมาณน้อยเกินไป

ข. คณะกรรมการตำบลไม่มีความรู้

ค. คณะกรรมการตำบลตกลงกันไม่ได้เรื่องเงินงบประมาณ

2. ขั้นสรุป อะไรคือสาเหตุของปัญหา

ก. รัฐบาลจัดสรรเงินงบประมาณไม่เหมาะสม

ข. คณะกรรมการสภาตำบลมีประสบการณ์น้อย

ค. คณะกรรมการสภาตำบลแต่ละคนยึดความคิดเห็นของตนเองเป็นใหญ่

3. ขั้นนิโรธ

3.1 จะแก้ปัญหานี้ได้โดยวิธีใด

- ก. คณะกรรมการสภาตำบลไม่หาความรู้เพิ่มเติม
- ข. คณะกรรมการสภาตำบลใช้เหตุผลและความสามัคคี
- ค. คณะกรรมการสภาตำบลร่วมมือกันหาเงินมาเพิ่มเติม

3.2 ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับความคิดเห็นของคณะกรรมการสภาตำบล ให้เสนอความคิดเห็นและวิธีการแก้ปัญหาเพิ่มเติมได้

4. ขั้นมรรค สรุปวิธีการแก้ปัญหาที่นักเรียนร่วมกันอภิปรายแล้วว่าดีที่สุดและอธิบายวิธีการแก้ปัญหานั้นให้ชัดเจน

บทบาทสมมติของคณะกรรมการสภาตำบล

1. สมมติท่านเป็นกำนันวีระ ท่านมีความเห็นว่าควรนำเงินมาสร้างศาลาอ่านหนังสือพิมพ์เพื่อชาวบ้านทุกคนจะได้ดูกว้างตากว้างทันความเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ปัจจุบัน
2. สมมติท่านเป็นผู้ใหญ่ประสิทธิ์ ท่านมีความเห็นว่าควรนำเงินมาสร้างถนนเข้าหมู่บ้านของท่าน เพราะเส้นทางนี้ทุกหมู่บ้านสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้
3. สมมติท่านเป็นนายกอน ซึ่งเป็นครูใหญ่แห่งโรงเรียนวังน้ำทอง ท่านมีความเห็นว่าควรนำเงินมาพัฒนาทางด้านการศึกษา เพราะการศึกษาเป็นพื้นฐานของความเจริญของหมู่บ้าน โดยการสร้างโรงเรียนมัธยมเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งโรงเรียน เพื่อขยายการศึกษาออกไปจนถึงระดับมัธยมศึกษา เพราะแต่เดิมโรงเรียนในตำบลนี้มีแต่ระดับประถมศึกษาเท่านั้น
4. สมมติท่านเป็นนายแพทย์ประจำตำบลชื่อคุณหมอเวทย์ ท่านมีความเห็นว่าควรนำเงินมาซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์เพิ่มเติม รวมทั้งซ่อมแซมสถานีอนามัยบางส่วนที่ชำรุดควย เพราะถ้าสุขภาพอนามัยของชาวบ้านดีก็จะมีร่างกายแข็งแรง
5. สมมติท่านเป็นผู้ใหญ่เชื้อ ท่านมีความเห็นว่าควรนำเงินมาปรับปรุงศาลาวัดซึ่งชำรุดมาก เพราะทุกคนได้ใช้ตั้งแต่เกิดจนตาย เช่น จัดงานวันเริง ประชุมต่าง ๆ งานศพ งานอุปสมบท และประเพณีทางศาสนาต่าง ๆ ผู้ใหญ่เชื้อมีตำแหน่งเป็นมรรคทายกวัดควย
6. สมมติท่านเป็นผู้ใหญ่บุญเลิศ ท่านมีความเห็นว่าควรนำเงินมาจัดทำการเกษตรแบบนารวม และจะก่อให้เกิดสหกรณ์เพื่อการเกษตรในที่สุด เป็นการขจัดพ่อค้าคนกลางไปในตัว ทำให้สินค้าการเกษตรราคาดีขึ้น และเกษตรกรอยู่ดีกินดี

แผนการสอนด้วยวิธีตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ

แผนการสอนที่ 4 เรื่อง สิทธิและหน้าที่พลเมืองตามกฎหมาย (เวลา 4 คาบ)

ความคิดรวบยอดและหลักการ

1. ความมั่นคงสงบสุขและเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติจะเกิดขึ้นมาขึ้นน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับพลเมืองรู้จักการปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่
2. การพัฒนาตนเองให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เห็นคุณค่าและมีทักษะในการใช้สิทธิและปฏิบัติตามหน้าที่เป็นพื้นฐานสำคัญของการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกความหมายของสิทธิและหน้าที่พร้อมทั้งอภิปรายความสำคัญได้
2. จำแนกประเภทของสิทธิและหน้าที่พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบได้
3. บอกเงื่อนไขเกี่ยวกับการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองตามกฎหมายได้
4. บอกปัญหาที่เกิดจากการไม่ปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองได้
5. อภิปรายและเสนอแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดจากการไม่ปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองได้

เนื้อหา

1. ความหมายและความสำคัญของสิทธิและหน้าที่
2. สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย
3. ประเภทของสิทธิ
4. การใช้สิทธิ การเปลี่ยนสิทธิ และการระงับสิทธิ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ขั้นนำ

แบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม ๆ ละ 7 - 8 คน โดยการจับสลากสีแล้วให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม

2. ขั้นสอน

1. ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนในวันนี้ โดยให้นักเรียนเข้าเรียนตามกลุ่มที่ครูจัดไว้ เมื่อหมดเวลา 15 นาทีให้เปลี่ยนกลุ่มหมุนเวียนไป จนครบ 3 เรื่อง
2. แจกเอกสารประกอบการเรียนให้นักเรียนกลุ่มละ 1 เรื่อง
3. นักเรียนแก้ปัญหาตามกรณีตัวอย่างที่ครูกำหนดให้ด้วยวิธีตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ แล้วตอบคำถามตอนท้ายเรื่อง
4. ตัวแทนของทุกกลุ่มออกมารายงานการแก้ปัญหาตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจกลุ่มละ 5 นาที

3. ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันทบทวนการตอบคำถามตอนท้ายเรื่องและสรุปสาระสำคัญของบทเรียน ความคิดรวบยอด

สื่อการเรียน

1. เอกสารประกอบการเรียน 6 เรื่อง
2. แบบเรียน ส 204

การวัดผล

1. จากการอภิปรายกลุ่ม
2. จากการตอบคำถามตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ
3. จากการเสนอแนวทางแก้ปัญหา
4. จากการเสนอผลการอภิปรายหน้าห้อง

เอกสารประกอบการเรียนหมายเลข 1

1. ขั้นทบทวน ให้นักเรียนอ่านเอกสารประกอบการเรียนหมายเลข 1 แล้วตอบคำถามตอนท้ายเรื่อง

นายสมบุญได้ซื้อที่ดินไว้แปลงหนึ่งประมาณ 400 ตารางวา อยู่นอกเมืองออกไปทางไกลจากความเจริญพอสมควร นายสมบุญไม่ค่อยสนใจที่ดินแปลงนี้มากนักเพราะเห็นว่ายังไม่เจริญ และการคมนาคมไม่สะดวก ที่ซื้อไว้เพราะเพื่อนสนิทมาขายให้ในราคาถูก ทั้งที่ซื้อที่ดินแปลงนี้แล้ว นายสมบุญก็ไม่เคยไปดูแลที่ดินแปลงนั้นอีกเลย

ต่อมานายวัฒนาได้เขาไปบุกเบิกที่ดินแปลงนั้นโดยไม่ทราบว่ามีเจ้าของและเห็นว่ารกร้างว่างเปล่าอยู่จึงคิดจะประกอบอาชีพโดยการปลูกผลไม้ เมื่อนายวัฒนาได้เข้าไปอาศัยในที่ดินแปลงนั้นได้ไม่นาน นายวัฒนาได้ไปติดต่อเกี่ยวกับการขุดครองที่ดินแปลงนั้น ซึ่งว่าการอำเภอ ทางอำเภอจึงคิดประกาศการเข้าขุดครองที่ดินของนายวัฒนาอย่างเปิดเผย เมื่อเวลาผ่านไปก็ไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดมาอ้างสิทธิ์ในการเป็นเจ้าของ นายวัฒนาจึงทำการเกษตรในที่ดินแปลงนั้นต่อไปเป็นระยะเวลาติดต่อกัน 10 ปีเศษ ในระหว่างนั้นไม่มีใครมาอ้างตนว่าเป็นเจ้าของที่ดินแต่ประการใด นายวัฒนาจึงไปแจ้งว่าการอำเภอและแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ในการใช้สิทธิครอบครองที่ดินแปลงนั้น ทางอำเภอจึงประกาศสิทธิครอบครองที่ดินแปลงนั้นแก่นายวัฒนาอีกครั้ง ภายใน 90 วันปรากฏไม่มีใครมาคัดค้านการใช้สิทธิครอบครองของนายวัฒนา นายวัฒนาจึงมีสิทธิครอบครองในที่ดินแปลงนั้นอย่างสมบูรณ์โดยถูกต้องตามกฎหมาย

1.1 นายสมบุญมีปัญหอะไรเกิดขึ้น

2. ขั้นสมมุติ ปัญหาของนายสมบุญมีสาเหตุมาจากอะไร

3. ขั้นวิเคราะห์

3.1 จะแก้ปัญหของนายสมบุญได้โดยวิธีใดบ้าง

3.2 สิทธิครอบครองหมายถึงอะไร ถ้าเป็นอสังหาริมทรัพย์ต้องใช้ระยะเวลา
กี่ปี และถ้าเป็นสังหาริมทรัพย์ต้องใช้ระยะเวลากี่ปี

4. ขั้นสรุป จงสรุปวิธีการแก้ปัญหาในข้อ 3.1 มาให้ชัดเจน

เอกสารประกอบการเรียนหมายเลข 2

1. ขั้นทบทวน ให้นักเรียนอ่านเอกสารประกอบการเรียนหมายเลข 2 แล้ว
ตอบคำถามที่ครูกำหนดให้

นายสมบัติได้รับมรดกตามพินัยกรรม โดยได้รับที่ดินแปลงหนึ่งจำนวน 1 ไร่
(400 ตารางวา) จากบิดา นายสมบัติจึงคิดจะไปปลูกบ้านอยู่ในที่ดินแปลงนั้น ก่อน
ปลูกบ้านนายสมบัติได้ไปยังที่ดินแห่งนั้นและพบว่าในที่ดินของตนมีบ่อน้ำบาดาลอยู่บ่อหนึ่งซึ่ง
ชาวบ้านได้อาศัยอุปโภค บริโภคติดต่อกันมาเป็นระยะเวลานานกว่า 20 ปี นายสมบัติ
กลุ้มใจ และคิดว่าถ้าตนเข้าไปอาศัยในที่ดินแห่งนั้นคงไม่มีความสุขเป็นแน่ เพราะ
เขาชอบความสงบและความเป็นส่วนตัวมาก แต่นายสมบัติก็ต้องจำยอม

1.1 นายสมบัตินี้มีปัญหาอะไรเกิดขึ้น

1.2 ผู้ที่มีสิทธิ์ในการทำพินัยกรรมต้องมีอายุเท่าใด

1.3 ผู้มีสิทธิ์รับมรดกจากพินัยกรรมต้องมีอายุเท่าใด

2. ขั้นสรุป ปัญหาของนายสมบัตินี้สาเหตุมาจากอะไร

3. ขั้นนิรนัย จะแก้ปัญหานายสมบัติได้โดยวิธีใดบ้าง
การที่ชาวบ้านมีสิทธิ์เข้ามาใช้บ่อน้ำบาดาลในบริเวณบ้านของนาย
สมบัติ กรณีนี้ตามกฎหมายเรียกว่าอะไร หมายความว่าอย่างไร

4. ขั้นมรดก จงสรุปวิธีการแก้ปัญหานี้ในข้อ 3.1 โดยวิธีการแก้ปัญหานี้
ต้องเป็นไปได้ในสถานการณ์ปัจจุบัน

เอกสารประกอบการเรียนหมายเลข 3

1. ขั้นทบทวน ให้นักเรียนอ่านเอกสารประกอบการเรียนหมายเลข 3 แล้วตอบคำถามท้ายเรื่อง

นางสมศรีมีที่ดินอยู่แปลงหนึ่งจำนวน 3 ไร่ ปลูกบ้านให้คนเช่าทั้งหมด 5 หลัง ทำสัญญาเช่ามีกำหนด 3 ปี ต่อมาเมื่อผู้เช่าบ้านอายุอาศัยได้ 1 ปี นางสมศรีได้ขายที่ดินทั้งหมดรวมทั้งบ้านเช่าทั้ง 5 หลังให้กับนายศิริ เมื่อนายศิริซื้อบ้านและที่ดินมาไม่ได้สนใจผู้เช่าบ้านทั้ง 5 หลัง แต่เมื่อนายศิริต้องการจะสร้างโรงงานในที่ดินแห่งนั้นและจะทำการรื้อบ้านทั้ง 5 หลัง จึงให้ผู้เช่าขายออกไป แต่ผู้เช่าทั้ง 5 หลังไม่ยอมย้ายออกไป ซึ่งก่อความยุ่งยากใจแก่นายศิริมาก

1.1 เกิดปัญหาอะไรขึ้นกับนายศิริ

1.2 เมื่อผู้เช่าไม่ยอมย้ายออกไป นายศิริได้ค่าเช่าหรือไม่

2. ขั้นสมมติ

2.1 เพราะสาเหตุใดผู้เช่าบ้านทั้ง 5 หลังจึงไม่ยอมย้ายออกไป

2.2 กรณีนี้ตามกฎหมายเรียกว่าอะไร และหมายความว่าอย่างไร

3. ขั้นนิโรธ นายศิริจะแก้ปัญหานี้ได้โดยวิธีใดบ้าง

4. ขั้นมรรค จงเลือกวิธีการแก้ปัญหาคดีที่สุดจากวิธีการในขั้นนิโรธ แล้วสรุปวิธีการแก้ปัญหานั้นให้ชัดเจน

เอกสารประกอบการเรียนหมายเลข 4

1. ขั้นทบทวน ให้นักเรียนอ่านเอกสารประกอบการเรียนหมายเลข 4 เพื่อ
อภิปรายตอบปัญหาต่อไป

นายพีระ ทองอำไพ ได้จัดทำหนังสือเฉลยวิทยาศาสตร์ ว. 203 และ
ว. 204 ซึ่งมีเนื้อหาลอกเลียนแบบมาจากหนังสือวิทยาศาสตร์ซึ่งสถาบันส่งเสริมการสอน
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) กระทรวงศึกษาธิการเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์
การกระทำของนายพีระ ทองอำไพ เป็นการกระทำที่ผิดพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.
2521 มีโทษทั้งทางแพ่งและทางอาญา การลอกเลียนหนังสือคู่มือครูฯ เช่นนี้ทำให้
เกิดความเสียหายต่อกระบวนการเรียนการสอนในวิชาวิทยาศาสตร์ของประเทศอย่าง
ใหญ่หลวง การที่มีหนังสือเฉลยฯ ทำให้นักเรียนขาดความสนใจที่จะทำการทดลองและ
ค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง ไม่ได้ฝึกฝนให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความมีเหตุมีผล
ตลอดจนการรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างมีระบบอันเป็นหัวใจของวิชาวิทยาศาสตร์
ทั้งยังเป็นปัญหาต่อครูผู้สอนตามแนวหลักสูตรอีกด้วย

1.1 จากเอกสารหมายเลข 4 ได้เกิดปัญหาอะไรแก่วงการการศึกษา

1.2 ปัญหาที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อใครบ้าง

2. ขั้นสมมุติ

2.1 ปัญหานี้มีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง

2.2 ลิขสิทธิ์หมายถึงอะไรจงยกตัวอย่างประกอบให้ชัดเจน

3. ขั้นนิรนัย จะแก้ไขปัญหามาจากเรื่องนี้ได้อย่างไร

ถ้าแก้ไขได้แล้วจะเกิดผลดีผลเสียต่อส่วนรวมอย่างไรบ้าง

4. ขั้นมรรค จงเลือกวิธีการแก้ปัญหาจากขั้นนิรนัยที่ดีที่สุดและเป็นไปได้แล้ว

จงอธิบายวิธีการนั้นอย่างละเอียด

เอกสารประกอบการเรียนหมายเลข 5

1. ขั้นทบทวน ให้นักเรียนอ่านเอกสารประกอบการเรียนหมายเลข 5 เพื่อ
อภิปรายตอบคำถามต่อไป

บริษัท เວອນ โปรดัคส์จำกัด ซึ่งมีนายถนอมเป็นผู้จัดการบริษัท ได้
จำหน่ายสินค้าประเภทเครื่องสำอางมากมายหลายชนิด เช่น แป้ง ลิปสติก ครีมบำรุง
และอื่น ๆ อีกมากมาย เมื่อ 2 เดือนที่ผ่านมาปรากฏว่ายอดขายสินค้าของบริษัทลดลง
จนผิดปกติ นายถนอมจึงสั่งให้ฝ่ายโฆษณาสำรวจข้อมูลหาสาเหตุ ต่อมาได้มีลูกค้ามา
แจ้งกับบริษัทว่า ลิปสติกที่ซื้อไปมีคุณภาพแตกต่างจากเดิมทำให้ลูกค้าเกิดการแพ้และ
ขึ้นเม็ดที่ริมฝีปากมี อาการคัน ทางบริษัทจึงขอรองให้ลูกค้าผู้นั้นนำลิปสติกมาให้ดูเพื่อทำการ
แก้ปัญหา แต่กลับปรากฏว่าเป็นลิปสติกปลอมที่ลอกเลียนแบบได้คล้ายมาก และยังใช้เครื่อง
หมายการค้าของบริษัทอีกด้วย ทางบริษัทจึงรีบดำเนินการแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่เพื่อสืบ
หาตัวผู้กระทำความผิดดำเนินคดีต่อไป

1.1 ในเนื้อเรื่องเกิดปัญหาอะไรขึ้น

1.2 ปัญหานั้นก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อใครบ้าง

2. ขั้นสมมุติ

2.1 ปัญหาดังกล่าวมีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง

2.2 ถ้าแก้ปัญหานี้ได้จะเกิดผลดีต่อประชาชนและบริษัทเວອນอย่างไร

2.3 เครื่องหมายการค้าจัดเป็นทรัพย์สินประเภทใด

3. ขั้นนิรนัย มีวิธีการใดที่จะแก้ปัญหานี้ได้บ้างจงเสนอมาหลาย ๆ วิธี

4. ขั้นสรุป จงเลือกวิธีการแก้ปัญหานั้นนักเรียนอภิปรายกันแล้วว่าสามารถแก้
ปัญหาได้ผลดีที่สุด แล้วจงอธิบายวิธีแก้ปัญหานั้นอย่างชัดเจน

เอกสารประกอบการเรียนหมายเลข 6

1. ขั้นทุกข ให้นักเรียนอ่านเอกสารประกอบการเรียนหมายเลข 6 แล้ว
ดำเนินการอภิปรายต่อไป

นายปรีดาและนายถาวรต่างก็รู้จักคบหากันมาเป็นเวลานานกว่า 10 ปีแล้ว
จึงเป็นธรรมดาที่จะต้องมีความสนิทสนมและเข้าใจกันมากเป็นพิเศษ ยิ่งเมื่อเวลาที่นาย
ปรีดาเกิดความเดือดร้อนทางด้านการเงินขึ้นมา มักจะมาหยิบยืมเงินของนายถาวรไปใช้
หมุนเวียนก่อนเสมอ เมื่อถึงเวลาครบกำหนดการคืนเงิน นายปรีดาก็ไม่เคยที่จะบิดพลิ้ว
ไถ่ส่งเงินกู้พร้อมทั้งดอกเบี้ยตรงต่อเวลาเสมอมา ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นายถาวรยอมให้
นายปรีดาหยิบยืมเงินโดยไม่ต้องทำหนังสือสัญญาเขียนกันแต่อย่างใด เพราะนายถาวรคิดว่า
นายปรีดาเป็นคนซื่อ รักษาเวลาและคำพูด

เมื่อประมาณเดือนกันยายนที่ผ่านมา นายปรีดาได้กระหืดกระหอบไปหานาย
ถาวรที่บ้านและบอกว่า ตนมีเรื่องฉุกเฉินจะขอความช่วยเหลือ เมื่อนายปรีดาพบหน้า
นายถาวรก็เล่าว่าได้รับข่าวจากญาติที่อยู่ต่างจังหวัดซึ่งเดินทางมาบอกว่า มารดาของ
นายปรีดาป่วยหนักและจำเป็นต้องเข้ารับการผ่าตัดด่วน ซึ่งจำเป็นต้องใช้เงินจำนวนมาก
จึงขอยืมเงินจากนายถาวรจำนวน 100,000 บาท นายถาวรตกลงแล้วกำหนดวันที่นาย
ปรีดาจะต้องนำเงินมาใช้คืนเป็นที่เรียบร้อย นายถาวรเชื่อใจนายปรีดาจึงไม่ได้ทำหนังสือ
สัญญาขอยืมแต่ประการใด แม้ลูกสาวนายถาวรจะทัดท้วงเพราะเห็นว่าครั้งนี้จำนวนเงินที่
ยืมมากกว่าทุกครั้งก็ตาม

เมื่อถึงเวลากำหนดคืนหนี้นี้ ปรากฏว่านายปรีดาไม่ได้นำเงินมาคืนตามนัด
นายถาวรเริ่มก็คิดว่ามีอะไรที่ผิดปกติเสียแล้ว ทั้งนี้เป็นเพราะนายปรีดาพยายามหลบหน้า
ไม่ยอมพบหรือพูดคุยเหมือนอย่างเดิม มีหน้าซ้ำเมื่อพบกันกลับไม่ยอมพูดถึงเงินจำนวนแสน
ที่ยืมไป ครั้งแรกนายถาวรคิดว่านายปรีดาคงมีความจำเป็นบางประการจึงเฉยเสีย ไม่
ได้ทำการทวงถามให้นายปรีดาขายหน้า แต่เวลายิ่งเนิ่นนานนายปรีดากลับทำเพิกเฉย นาย
ถาวรเห็นท่าไม่ได้การ จึงตัดสินใจไปหานายปรีดาถึงที่ทำงานเพื่อขอเงินคืน

"เงินอะไรกัน" นายปรีดาทำท่าประหลาดใจ ผมคืนให้ไปตั้งนานแล้วผม

คิดว่าคุณถาวรคงจะสับสนจำคนผิดมากกว่าเพราะคุณปล่อยเงินกู้หลายราย นายถาวรพยายามทนทนเรื่องราวครั้งเก่าที่นายปรีดาบอกหนามากๆ ยืมเงินถึงที่บ้าน แต่นายปรีดาอย่าทำท่างุนงงหรือหงุดหงิดสาบานว่าไม่เคยทำเช่นนั้น และกล่าวว่า "แม่ของผมจะเข้าผ่าตัดทำไมอีกในเมื่อแก่ตายไปตั้ง 3 ปีแล้ว" พร้อมทั้งอ้างตัวบุคคลในที่ทำงานเดียวกัน ซึ่งได้ไปงานเผาศพแม่ของเขาด้วย

เมื่อเป็นเช่นนี้ นายถาวรจึงงุนงงมือสั่นขึ้นไปยังสถานีตำรวจ แจ้งความว่าถูกนายปรีดาหลอกลวงเอาเงินไปโดยไม่ยอมชดเชย

1.1 จากเรื่องนี้เกิดปัญหาอะไรขึ้น

2. ขั้นสมมุติ ปัญหานั้นมีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง
3. ขั้นนิโรค จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้โดยวิธีการใดบ้าง
4. ขั้นมรรค จงเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดแต่ไม่ใช่วิธีไปแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ วิธีการแก้ปัญหานั้นควรเป็นวิธีการแก้ปัญหาทั้งก่อนให้กู้เงินและกู้เงินไปแล้ว และจงอธิบายการแก้ปัญหานั้นมาให้ชัดเจน

แผนการสอนด้วยวิธีตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ

แผนการสอนที่ 5 เรื่อง ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (เวลา 1 คาบ)

ความคิดรวบยอดและหลักการ

ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เป็นคุณธรรมที่ทุกคนพึงปฏิบัติและช่วยกันดำรงไว้

จุดประสงค์การเรียนรู้ เมื่อนักเรียนเรียนบทเรียนนี้จบแล้วสามารถแสดงพฤติกรรมต่อไปนี้ได้

1. บอกลักษณะของความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ได้
2. บอกผลเสียของความไม่จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ได้
3. อภิปรายถึงสาเหตุที่เกิดจากความไม่จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ได้

4. เสนอแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดจากความไม่จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา

พระมหากษัตริย์ได้

เนื้อหา

ความจงรักภักดีต่อชาติ หมายถึง การปฏิบัติที่ดีที่สุดเพื่อประเทศชาติของตน ไม่กระทำในสิ่งที่เป็นการทำลายชื่อเสียงและก่อให้เกิดความเสียหายต่อประเทศชาติ

ความจงรักภักดีต่อศาสนา หมายถึง ศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางใจ ควรประพฤติตนตามคำสั่งสอนของศาสนา และช่วยกันทำนุบำรุงศาสนาให้รุ่งเรือง

ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ หมายถึง พระมหากษัตริย์ทรงเป็นศูนย์รวมหัวใจของคนไทยทั้งชาติทรงเป็นผู้ปกป้องชาติและศาสนา และเสวยสละความสุขส่วนพระองค์เพื่อความสุของประชาชน ดังนั้นคนไทยจึงควรยกย่องและจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ขั้นนำ

ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม ๆ ละ 7 - 8 คน โดยการสุ่มตามเลขที่แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม

2. ชั้นสอน

2.1 แจกเอกสารประกอบการเรียนเรื่อง "คนรักแผ่นดิน" พร้อมภาพขาวจากหนังสือพิมพ์ ให้นักเรียน

2.2 ดำเนินการสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสังคัลป์นี้

1. ขั้นทุกข์ ให้นักเรียนอ่านเอกสารเรื่อง "คนรักแผ่นดิน" เมื่ออ่านจบให้ประธานกลุ่มดำเนินการอภิปราย ในเรื่องนี้สถานการณ์ใดเกิดความเดือดร้อนบ้าง และเดือดร้อนอย่างไร

2. ขั้นสมุทัย นักเรียนพิจารณาสาเหตุของปัญหาที่เกิดความเดือดร้อนในขั้นทุกข์

3. ขั้นนิโรธ นักเรียนแก้ปัญหาจากสาเหตุในขั้นสมุทัยโดยการศึกษาค้นคว้าจากในหนังสือ จากการอภิปรายร่วมกันภายในกลุ่ม แล้วจดบันทึกผลการอภิปรายไว้พิจารณาในขั้นต่อไป

4. ขั้นมรรค นักเรียนคิดวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลที่รวบรวมได้ในขั้นนิโรธเพื่อหาวิธีการแก้ปัญหาคือที่สุด แล้วสรุปวิธีการแก้ปัญหานั้นไว้เป็นข้อปฏิบัติในครั้งต่อไป

2.3 ให้สังเกตตัวแทนของแต่ละกลุ่มออกมารายงานผลการอภิปราย นักเรียนกลุ่มอื่น ๆ ฟัง และเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมได้

2.4 ให้นักเรียนจดบันทึกผลการอภิปรายในแต่ละข้อตามขั้นทั้งสี่ของอริยสังคัลป์

3. ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญและความคิดรวบยอดของบทเรียน แล้วให้นักเรียนจดบันทึกลงสมุดตามความเหมาะสม

สื่อการเรียน

1. เอกสารประกอบการเรียนเรื่อง "คนรักแผ่นดิน"
2. ภาพขาวจากหนังสือพิมพ์
3. แบบเรียน ส 204

การวัดผล

1. จากการตอบคำถามตามขั้นทั้งสี่ของอริยสังคัลป์
2. จากการอภิปรายและการเสนอรายงานหน้าห้อง

เอกสารประกอบการเรียน

1. ขั้นทุกซ์ ให้นักเรียนอ่านเอกสารประกอบการเรียนเรื่อง "คนรักแผ่นดิน"
เพื่อตอบคำถามท้ายเรื่อง

คนรักแผ่นดิน

สถาบันพระมหากษัตริย์ของไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระบรมราชินีนาถรวมทั้งพระบรมวงศานุวงศ์ในรัชกาลปัจจุบัน ได้รับการยกย่องและเป็นที่เลื่อมใสในหมู่ชาวต่างชาติถึงพระราชจริยวัตรอันงดงามและพระราชกรณียกิจของพระองค์ที่ทรงเสียสละประโยชน์สุขเพื่อความสงบสุขของปวงชนชาวไทยอย่างใหญ่หลวง เป็นสิ่งที่คนไทยซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณ และเป็นการเผยแพร่เกียรติคุณของชาติไทยในต่างประเทศ แต่มีเหตุการณ์หนึ่งซึ่งเกิดขึ้นเมื่อเดือนสิงหาคม 2528 ที่ผ่านมานี้ เป็นเหตุการณ์ที่ทลายความภาคภูมิใจของคนไทย ชาติไทย และผู้ที่นับถือศาสนาพุทธทั้งหมด โดยที่นิตยสารนิตยสารของฝรั่งเศสได้ตีพิมพ์ภาพนางแบบที่ถูกกระทำว่าเป็นสาวไทยเปลือยกายในท่าต่าง ๆ โดยมีพระพุทธรูปรวมอยู่ด้วย ภาพลามกดังกล่าวเป็นภาพสีกลางเลนขนาดใหญ่ของนิตยสารดังกล่าว นอกเหนือจากการโชว์แง่มุมของเนื้อหามังสาผู้หญิงไทยเปลือยทั้งตัวแล้ว ส่วนประกอบที่สำคัญที่คณะผู้ถ่ายภาพได้ทำคือ นำพระพุทธรูปขนาดใหญ่เป็นพระพุทธรูปปางไสยาสน์ที่สร้างขึ้นในพม่า นักเลงของเก่าเมืองไทยเรียกว่าพระพุทธรูปแบบเชียงรุ่งมาเป็นส่วนประกอบที่สำคัญ และจัดทำทางของผู้หญิงให้ดูเหมือนการสมสู่ ซึ่งเป็นภาพที่ชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธเห็นแล้วคงทนไม่ได้ นายสัมพันธ์ ทองสมัคร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการชี้แจงว่า นอกจากภาพหมิ่นนํ้าใจชาวพุทธและคนไทย ชาติไทยในนิตยสารนิตยสารแล้ว ต่อมาได้มีการพบภาพเปลือยลักษณะคล้ายกันในนิตยสาร เกรตส์ เวิร์ลส์ เกรตส์ ของฝรั่งเศสเช่นเดียวกันอีก ที่ประชุมคณะกรรมการวัฒนธรรมเห็นว่าตัวการสำคัญก็คือสิ่งพิมพ์ลามกทั้งปวง ถ้ามันจะแก้กันเพียงมีหนังสือประท้วงไปยังสถานทูตฝรั่งเศสที่ผลิตหนังสือก็คิดว่าแก้กันไม่หมด เพราะคิดว่าผู้มีความคิดชั่วช้าลามกก็คงต้องคิดหาแนวทางวิธีอื่น ๆ ออกมาได้ก็อีกเรื่อย ๆ ซึ่งการกระทำดังกล่าวเรียกได้ว่ากลุ่มบุคคลดังกล่าวเกิดมารักแผ่นดินจริง ๆ ชาวต่างชาติ

จะนึกถึงคนไทย ชาติไทย และศาสนาประจำชาติไทยอย่างไร

- 1.1 จากเนื้อเรื่อง เกิดปัญหาความทุกข์ความเดือดร้อนกับสถาบันใดบ้าง
- 1.2 สถาบันเหล่านั้นเดือดร้อนอย่างไร

2. ขั้นสมุทัย

ปัญหาความทุกข์ความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นกับสถาบันเหล่านั้นมีสาเหตุมาจากอะไร

3. ขั้นนิโรธ

3.1 ถ้าแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ จะเกิดผลดีผลเสียต่อสถาบันเหล่านั้นอย่างไร

3.2 จากประสบการณ์และการศึกษาคุณค่าของนักเรียน มีวิธีการใดที่จะแก้ปัญหานี้ได้โดยนักเรียนเสนอวิธีการแก้ปัญหาเป็นข้อ ๆ แล้วจดบันทึกไว้เป็นข้อมูลในการพิจารณาขั้นต่อไป

4. ขั้นมรรค

4.1 จงพิจารณาวิธีการแก้ปัญหาในขั้นนิโรธ ในข้อ 3.2 เพื่อเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ได้ผลดีที่สุดและเป็นไปได้ในสถานการณ์ปัจจุบัน

4.2 สรุปวิธีการแก้ปัญหาจากข้อ 4.1 ไว้เป็นข้อ ๆ ให้ชัดเจน

แผนการสอนด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ

แผนการสอนที่ 6 เรื่อง ความมีวินัย (เวลา 1 คาบ)

ความคิดรวบยอดและหลักการ

ความมีวินัยต้องอาศัยการฝึกบังคับตนเองให้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือแนวทางที่วางไว้อย่างสม่ำเสมอจนติดเป็นนิสัย ซึ่งจะช่วยให้คนส่วนใหญ่อยูรวมกันอย่างเป็นสุข

จุดประสงค์การเรียนรู้ เมื่อนักเรียนเรียนจบบทเรียนนี้แล้วสามารถแสดงพฤติกรรมต่อไปนี้ได้

1. บอกความหมายความสำคัญและประโยชน์ของความมีวินัยได้ถูกต้อง
2. แยกแยะผลดีผลเสียของความมีวินัยและผลเสียของการขาดวินัยได้
3. บอกวิธีปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาการไม่มีวินัยได้ถูกต้อง

เนื้อหา

ความหมาย ความสำคัญ ของการมีวินัย

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ขั้นนำ

แบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม ๆ ละ 7 - 8 คน โดยการนับ 1 - 6 ผู้ที่ใดเลขเหมือนกันอยู่กลุ่มเดียวกัน ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานและประธานเลือกเลขานุการ

2. ขั้นสอน ดำเนินการสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ

1. ขั้นทุกข์ ให้นักเรียนอ่านเอกสารประกอบการเรียนเรื่อง "ศรีวิธรรมนาสงสาร" เมื่ออ่านจบ ประธานกลุ่มดำเนินการอภิปรายและตอบคำถามจากเอกสาร เลขานุการจดบันทึก

2. ขั้นสมุทัย นักเรียนอภิปรายเพื่อสรุปหาสาเหตุของปัญหา

3. ขั้นนิโรธ นักเรียนรวบรวมข้อมูลจากชั้นสมุทัยเพื่ออภิปรายหาวิธีการ

แก้ปัญหา

4. ขั้นมรรค นักเรียนคิดวิเคราะห์หาข้อมูลจากชั้นนิโรธและเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ได้ผลที่สุด

2.1 เมื่อแต่ละกลุ่มอภิปรายเสร็จแล้วให้ตัวแทนกลุ่มออกมารายงานหน้าชั้น โดยเปิดโอกาสให้เพื่อนในห้องแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้

3. ขั้นสรุป

เมื่อตัวแทนกลุ่มรายงานจบ ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญและความคิดรวบยอด นักเรียนจดบันทึกลงสมุด

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียนเรื่อง "ศรัทธาธรรมนุสาঙ্গสาร" และคำถาม 1 ชุด
2. แบบเรียน ส 204

การวัดผล

1. จากการรวมอภิปรายกลุ่ม
2. จากการเสนอรายงานหน้าชั้น
3. ตรวจสมุดของนักเรียน

เอกสารประกอบการเรียน

1. ขั้นทุกข ให้นักเรียนอ่านเอกสารประกอบการเรียนเรื่อง ศรีวรรณผู้
นางสงสาร

ศรีวรรณผู้นางสงสาร

สุบิและศรีวรรณ เป็นบุตรของนายอำนวยและนางมาลี บ้านของครอบครัวนี้
ตั้งอยู่ริมคลอง จึงต้องอาศัยเรือหางยาวเป็นพาหนะในการเดินทาง นางมาลีผู้เป็น
มารดาได้มอบหมายให้สุบิซึ่งเป็นพี่และโตกว่าช่วยดูแลศรีวรรณเวลาไปและกลับจาก
โรงเรียน เมื่อสัปดาห์ศรีวรรณกลับบ้านพบว่าโรงเรียนประถมศึกษาของศรีวรรณ
นักเรียนทุกคนเขาแถวเดินกลับบ้านทั้งพวกที่เดินควยเท้าและพวกที่กลับบ้านโดยทางเรือ
เป็นระเบียบเรียบร้อยติดกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาซึ่งเป็นโรงเรียนของตน นักเรียน
โรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งโตกว่ามักจะแซงคิว แย่งนักเรียนชั้นประถมศึกษาลงเรืออยู่เสมอ
มีอยู่หลายครั้งที่เรือยังจอดเทียบท่าไม่เรียบร้อย นักเรียนชั้นมัศึกษามักจะแย่งลงก่อน
จนเรือเอียงเกือบจะล่มหลายครั้ง คนขับเรือบอกให้เขาแถวเดินลงเรือทีละคนนักเรียน
เหล่านั้นก็ไม่เชื่อฟัง

เย็นวันหนึ่งหลังจากเลิกเรียนแล้ว สุบิได้ไปรับศรีวรรณกลับบ้านตามปกติแล้ว
มายังท่าเรือ ขณะที่ศรีวรรณกำลังจะก้าวลงเรือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาคนหนึ่งซึ่งมา
ที่หลังไคแยงศรีวรรณลงก่อนทำให้เรือก่อยหางออกจากท่า ศรีวรรณซึ่งกำลังจะก้าวลงเรือ
จึงตกลงไปในน้ำ สุบิตกใจมากเพราะรู้ว่าศรีวรรณว่ายน้ำไม่เป็น และน้ำในคลองก็ลึก
มากด้วย สุบิตะโกนให้คนช่วยน้องของตนสุดเสียง คนขับเรือกระโดดลงไปช่วย เวลา
ผ่านไป 5 นาทีจึงได้ตัวศรีวรรณขึ้นมาจากน้ำ ชาวบ้านได้มาช่วยกันผายปอดและนำ
ศรีวรรณส่งสถานอนามัยที่ใกล้ที่สุด สุบิคิดว่าถ้าผู้โดยสารลงเรือโดยเขาแถวอย่างเป็น
ระเบียบไม่แย่งกัน น้องของตนคงไม่เคราะห์ร้ายเกือบจะสูญเสียชีวิตเช่นนี้เป็นแน่

1.1 จากเรื่อง ใครเกิดความทุกข์ความเดือดร้อนบ้างและเดือดร้อน
อย่างไร

2. ขั้นสมมุติ

2.1 ความเดือดร้อนของบุคคลเหล่านั้น มีสาเหตุมาจากอะไร

2.2 การแก่งแย่งกันลงเรือแสดงว่านักเรียนผู้นั้นขาดคุณธรรมอะไร
คุณธรรมนั้นหมายความว่าอย่างไร

3. ขั้นนิรนัย

นักเรียนจงรวบรวมข้อมูลในขั้นสมมุติเพื่อเสนอวิธีการแก้ปัญหา

4. ขั้นบรรค

นักเรียนอภิปรายเพื่อเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดแล้วสรุปไว้เป็นข้อปฏิบัติ
ในครั้งต่อไป

แผนการสอนควยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ

แผนการสอนที่ 7 เรื่อง ความรับผิดชอบหน้าที่ ความอดทน ความกตัญญูกตเวที

(เวลา 2 คาบ)

ความกตัญญูและหลักการ

1. ความรู้สึกที่เกิดขึ้นด้วยตนเองในการรู้ถึงหน้าที่ที่ตนต้องกระทำจักว่าบุคคลนั้นมีความรับผิดชอบหน้าที่ซึ่งมีผลทำให้บุคคลที่เกี่ยวข้องและสังคมมีความสุข

2. ผู้ที่ไม่ทอดทิ้งอุปสรรคทาง ๆ สามารถแก้ปัญหาที่ประสบได้จักว่าผู้นั้นมี

ความอดทน

3. การรู้จักบุญคุณและการตอบแทนบุญคุณแก่ผู้ที่ทำประโยชน์ให้แก่ตนจักว่าเป็นบุคคลที่มีความกตัญญู

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบหน้าที่ ความอดทน และความกตัญญูกตเวที

2. บอกสาเหตุของบุคคลที่ไม่มีความรับผิดชอบหน้าที่ได้

3. วิเคราะห์สาเหตุที่บุคคลมีความอดทนและมีความกตัญญูกตเวทีได้

4. เสนอแนวทางแก้ปัญหาของผู้ที่ไม่มีความรับผิดชอบหน้าที่ได้

เนื้อหา

ความรับผิดชอบหน้าที่ ความอดทน ความกตัญญูกตเวที

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ขั้นนำ

ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่าวันนี้จะพานักเรียนไปชมเทพโทรทัศน์ห้องโสตฯ

2. ขั้นสอน

2.1 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม ๆ ละ 7 - 8 คน โดยการสุ่มให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานและประธานเลือกเลขานุการ

2.2 แจกเอกสารประกอบการชมเทพโทรทัศน์เรื่อง " ผู้มั่งเกิดเกล้า "

(การชมเทพโทรทัศน์เป็นเวลา 30 นาที)

2.3 คำเน้นการสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ

1. ขั้นทุกข์

ให้นักเรียนพบกับสภาพปัญหาจากการชมเพโทรทัศน์เรื่อง "ผู้บังเกิดเกล้า" แล้วอภิปรายเพื่อตอบคำถามท้ายเรื่องในเอกสารประกอบการเรียน

2. ขั้นสมุทัย

นักเรียนอภิปรายกลุ่มเพื่อหาสาเหตุของปัญหาจากในขั้นทุกข์

3. ขั้นนิโรธ

ให้นักเรียนเสนอวิธีการแก้ปัญหาโดยการอภิปรายกลุ่มและค้นคว้าจากเอกสาร แบบเรียน ส 204 รวมทั้งประสบการณ์เดิมที่นักเรียนได้ประสบมา แล้วบันทึกวิธีการแก้ปัญหาไว้เป็นข้อ ๆ

4. ขั้นมรรค

นักเรียนคิดวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลที่รวบรวมได้ในขั้นนิโรธ เพื่อหาวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด แล้วสรุปวิธีการแก้ปัญหาไว้เป็นข้อปฏิบัติในครั้งต่อไป

2.4 ให้ตัวแทนกลุ่มออกมารายงานผลการอภิปราย นักเรียนเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมได้

3. ขั้นสรุป

1. นักเรียนแต่ละคนจดบันทึกผลการอภิปรายในแต่ละข้อตามคำถามในขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ

2. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญ ความคิดรวบยอดจากการเรียนแล้วนักเรียนจดลงสมุดความเหมาะสม

สื่อการเรียน

1. เพโทรทัศน์เรื่อง "ผู้บังเกิดเกล้า"
2. เอกสารประกอบการเรียนเรื่อง "ผู้บังเกิดเกล้า"
3. แบบเรียน ส 204

การวัดผล

1. จากการตอบคำถาม
2. จากการอภิปรายภายในกลุ่ม

เอกสารประกอบการเรียน

1. สั้นทุกข ในให้นักเรียนชมเทปโทรทัศน์ประกอบการอ่านเอกสารประกอบการเรียนเรื่อง "ผู้บังเกิดเกล้า"

ผู้บังเกิดเกล้า

ครูจิตราซึ่ง เป็นครูประจำชั้นของวดี เอื่อมระอากับความประพฤติกของวดีเต็มที่ เพราะวดีชอบมาโรงเรียนสายเป็นประจำ ขาดเรียนบ่อย และไม่ทำงานตามที่ครูมอบหมาย มารดาของวดีมาโรงเรียนเพื่อจะให้วดีลาออกจากโรงเรียนแต่ครูหลายคนได้ทัดทานไว้ พ่อกับแม่ของวดีมักจะทุบตีและดูว่าวดีไปเรียนหนังสือ เพราะอุปการะของวดีต้องการให้วดีไปขายของเพื่อจะได้มีเงินมาให้พ่อ กินเหล้าและแม่เล่นไพ่ บางครั้งวดีต้องหยุดโรงเรียนติดต่อกันหลายวันเพื่อไปขายของหาเงินมาให้พ่อ แม่ใช้ วดีต้องหิวสั่นค้ำหนัก เติมสองมือ เดินทางไกลๆ กลางแดดทั้งวันไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ เพื่อขายสินค้า ลูกค้าบางคนก็เมตตา บางคนก็ขี้โลเลสั่ง แต่วดีก็ต้องทนเพื่อต้องการเอาเงินมาเป็นค่าเล่าเรียน ค่ากับข้าว และให้พ่อ แม่ใช้จ่าย พ่อกับแม่นักจะทวงบุญคุณกับวดีที่ได้เลี้ยงดูมาจนโต หมดเงินทองไปมากมาย วันหนึ่งวดีไปขายของได้เจอกับครูพิมพ์ซึ่งเป็นครูที่โรงเรียน ครูพิมพ์ชวนวดีไปบ้านและช่วยซื้อสินค้าของวดีรวมทั้งถามความเป็นไปในครอบครัวของวดีด้วย

ส่วนทางโรงเรียน ครูจิตราซึ่งมีอคติต่อวดีกล่าวหาว่าวดีเป็นเด็กไม่รักเรียน ชอบหนี โรงเรียน และขาดเรียนติดต่อกันบ่อย ๆ ครูคนอื่นช่วยกล่าวแก้ให้วดี แต่ครูจิตราไม่เห็นด้วยเพราะหาทางของวดี แข็งกระด้าง อารมณ์แรง โมโหร้าย เคยมีเรื่องทะเลาะวิวาทกับเพื่อนในห้อง วันรุ่งขึ้นวดีไปโรงเรียนแต่เช้า ครูจิตราบอกให้วดีนำจดหมายไปให้อุปการะ เมื่อกลับมาวดีถูกพ่อดูว่าวดีไปโรงเรียน ไม่ไปขายของหาเงิน พ่อกับแม่ไม่มีเงินใช้ วดีบอกจะไปทำงานที่เสมตอนเย็นเพื่อเก็บเงินไว้เรียนหนังสือและยืนยันว่าจะไม่ยอมออกจากโรงเรียน วดีต้องการเรียนหนังสือเพื่ออนาคตที่ดี วดีจึงถูกพ่อ แม่ตีและทวงบุญคุณอีก วดีได้หนีออกจากบ้านไปอยู่กับครูพิมพ์ พ่อของวดีไปพบครูและแจ้งความจำนงค์ที่จะให้วดีลาออกจากโรงเรียน วันรุ่งขึ้นวดีไปโรงเรียนแต่เช้า เพื่อน ๆ ได้แจ้งให้วดีทราบถึงเรื่องที่พอมาราวคือออกจากโรงเรียน วดีตกใจมากและไม่

เชื่อ แต่ครูจิตรายืนยันว่าเป็นความจริง และไม่ให้อดีเข้าห้องเรียน วดีเสียใจร้องไห้วิ่งออกจากห้องไป ส่วนทางกับครูพิมพ์พอดี ครูพิมพ์จึงเรียกวดีไว้ แต่ดีวิ่งหนีบริเวณโรงเรียนไปแล้ว ครูพิมพ์จึงเล่าความจริงเกี่ยวกับเรื่องภายในครอบครัวของวดีให้ครูท่านอื่น ๆ ทราบ ครูวิชเมื่อฟังเรื่องราวจบ รีบบอกให้ทุกคนตามวดีไปที่บ้าน เมื่อครูไปถึงพบวดีผูกคอตายขึ้นใจเสียแล้ว เมื่อพ่อ แม่ของวดีเห็นวดีตายจึงสำนึกผิดคิดได้และเสียใจ แต่ก็สายเกินไปเสียแล้ว

1.1 จากเนื้อเรื่องใครเกิดความทุกข์ความเดือดร้อนบ้าง

1.2 ความทุกข์ความเดือดร้อนเหล่านั้นเกิดกับใครมากที่สุด

2. ขั้นสมมุติ

2.1 ปัญหาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นในแต่ละบุคคลมีสาเหตุมาจากอะไร
จงแจกแจงโดยละเอียด

2.2 การที่วดีไปขายสินค้าเดินทางไกลๆ กลางแดดทั้งวันแสดงว่าวดีมี
คุณธรรมอะไร

2.3 บิคา มารดาของวดีขาดคุณธรรมข้อใด คุณธรรมนั้นมีความหมาย
ว่าอย่างไร

3. ขั้นนิโรธ

3.1 การแก้ปัญหาของวดีโดยการผูกคอตายเหมาะสมหรือไม่เพราะเหตุใด

3.2 นอกจากวิธีแก้ปัญหโดยการผูกคอตายแล้ว นักเรียนจงอภิปรายแสดง
ความคิดเห็นเพื่อเสนอวิธีการแก้ปัญหาวีธีอื่น ๆ ที่เป็นไปได้หลาย ๆ วิธี

4. ขั้นมรรค

4.1 จงพิจารณาวิธีการแก้ปัญหในข้อ 3.2 เพื่อเลือกวิธีการแก้ปัญหที่ดี
ที่สุด

4.2 สรุปวิธีการแก้ปัญหในข้อ 4.1 ไว้ใช้ปฏิบัติต่อไป

แผนการสอนด้วยวิธีตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ

แผนการสอนที่ 8 เรื่อง ความซื่อสัตย์

(เวลา 1 คาบ)

ความคิดรวบยอดและหลักการ

ผู้ที่มีความซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่น จะได้รับความสุขความเจริญทั้งทางร่างกายและจิตใจ อยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความสงบสุข

จุดประสงค์การเรียนรู้ เมื่อนักเรียนเรียนจบบทเรียนนี้แล้วสามารถแสดงพฤติกรรมต่อไปนี้ได้

1. บอกความหมายของความซื่อสัตย์ได้
2. ยกตัวอย่างบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ในประวัติศาสตร์ได้
3. สามารถแก้ไขปัญหาบุคคลที่ไม่มีความซื่อสัตย์ได้
4. สรุปการปฏิบัติที่ต้องอาศัยความซื่อสัตย์เป็นพื้นฐานได้

เนื้อหา ความซื่อสัตย์มี 3 ทางคือ

- ก. ทางกาย
- ข. ทางวาจา
- ค. ทางใจ

ความซื่อสัตย์มี 3 ประเภทคือ

1. ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง
2. ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน
3. ความซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่น

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ขั้นนำ

ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่า วันนี้นักเรียนจะได้ชมการแสดงละครเรื่อง "ใครโกงกันแน่"

2. ขั้นสอน

2.1 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม ๆ ละ 7 - 8 คนตามกระดานสีที่นักเรียนจับได้ ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน ๆ เลือกเลขานุการกลุ่ม

2.2 นักเรียนชมละครเรื่อง "ใครโง่กันแน่" ซึ่งได้มีการฝึกซ้อมไว้ก่อน

2.3 เมื่อนักเรียนแสดงละครจบครูดำเนินการสอบถามชั้นทั้งสี่ของอริยสัจโดย

1. ขั้นทุกข์ จากละครที่นักเรียนชมจบไปแล้ว บุคคลใดเกิด
ความเดือดร้อนบ้าง และเดือดร้อนอย่างไร
2. ขั้นสมุทัย นักเรียนอธิบายเพื่อหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นกับ
บุคคลเหล่านั้น

3. ขั้นนิโรธ นักเรียนศึกษาค้นคว้า อภิปราย เพื่อแก้ปัญหาที่
เกิดจากสาเหตุในขั้นสมุทัยโดยเสนอวิธีการแก้ปัญหาหลายวิธี

4. ขั้นมรรค นักเรียนเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด เพื่อสรุป
ไว้เป็นกฎเกณฑ์ใช้แก้ปัญหาในครั้งต่อไป

2.4 ตัวแทนกลุ่มของทุกกลุ่มออกมารายงานหน้าชั้นเรียน นักเรียนกลุ่ม
อื่นเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมได้

3. ขั้นสรุป

นักเรียนสรุปสาระสำคัญจากบทเรียน ความคิดรวบยอดและหลักการ
สื่อการเรียน

1. เอกสารประกอบการเรียนเรื่อง " ใครโง่กันแน่ "
2. อุปกรณ์ประกอบการแสดงละคร เช่น แผ่นภาพ ของจริงคือผักและผลไม้
และปูนปลาสเตอร์ที่ปั้นเป็นสัตว์ทะเลชนิดต่าง ๆ
3. แบบเรียน ส 204

การวัดผล

1. จากการตอบคำถาม
2. จากความสนใจในการชมละคร
3. จากงานที่มอบหมายให้ทำ

เอกสารประกอบการเรียน

บทละครเรื่อง " ใครโกงกันแน่ "

1. ขั้นทุกข์ ให้นักเรียนอ่านเอกสารประกอบการชมละครเพื่ออภิปราย

ใครโกงกันแน่

ที่ตลาดสดแห่งหนึ่ง สมศรีและสุภาขายของอยู่ร้านติดกัน สมศรีขายพวกอาหารทะเล เช่น ปลาหมึก ปลาทะเลชนิดต่าง ๆ กุ้ง หอยชนิดต่าง ๆ ส่วนสุภาขายผักและผลไม้หลายชนิด

วันหนึ่งได้มีลูกค้ามาซื้อสินค้าจากร้านของสุภา

ลูกค้า : สับปะรดหวานหรือเปรี้ยวจะ

สุภา : วันนี้มีแต่สับปะรดเปรี้ยวค่ะ

ลูกค้า : งั้นไม่เอาละ อยากได้หวาน ๆ วันหน้าค่อยมาอุดหนุนใหม่นะจะ และหันไปถาม

ถามสมศรีว่า กุ้งใหญ่กิโลละเท่าไรจะ

สมศรี : 90 บาทค่ะ

ลูกค้า : แล้วกุ้งขนาดกลางละ

สมศรี : กิโลละ 70 บาทค่ะ

ลูกค้า : เอากุ้งใหญ่กิโลหนึ่งนะ แล้วปลาละสคใหม่

สมศรี : สคคะ เพิ่งมาจากทะเลเมื่อเช้านี้เอง

ลูกค้า : เอาละเชื่อใจว่าสค เอาปลากระพงตัวใหญ่ ๆ ตัวหนึ่งนะ

สมศรี : ค่ะจะเลือกให้อย่างดีที่สุดเลย (พอลูกค้าไปแล้ว)

สมศรี : ก็หัวเราะเยาะสุภาและว่า เธอนี้โง่งิงเลย น่าจะโกหกว่าสับปะรดหวาน

จะได้ขายได้ สู้ฉันไม่ได้ ปลาไม่สดฉันก็บอกว่าสค กุ้งขนาดใหญ่ฉันก็เอา

กุ้งขนาดกลางมาปน แถมตาชั่งของฉันยังเดินหน้าด้วย เห็นไหมฉันกำไรไม่

รู้จักต่อ เธอนี้ซื่อจริง ๆ ไม่รู้จักมีเล่ห์เหลี่ยมซะบ้างเลย

สุภา : เอาเถอะฉันยอมโง่ ดีกว่าฉลาดแกมโกงเอาเปรียบลูกค้าอย่างเธอ ถ้าเธอทำ

แบบนี้บ่อย ๆ จะไม่มีลูกค้ามาซื้อสินค้าจากร้านของเธอ

สมศรี : ข้างฉันเถอะ ระวังผลไม้กับผักของเธอเถอะจะเน่าขายไม่ได้ ไม่ต้องมาเป็นห่วงฉันหรอก

วันรุ่งขึ้นได้มีลูกค้า 2 - 3 ราย มาบอกว่าสมศรีด้วยความโกรธที่สมศรีปะปนสินค้าขนาดเล็กขนาดใหญ่เข้าด้วยกัน รวมทั้งได้นำหนักสินค้าไม่เต็มจำนวนที่ซื้อไปจึงเกิดการทะเลาะวิวาทกันขึ้น บรรดาลูกค้าเหล่านั้นได้ประกาศไม่ให้ลูกค้าคนอื่น ๆ มาซื้อสินค้าที่ร้านของสมศรีอีกต่อไป ส่วนสุภามีลูกค้ามาซื้อผักและผลไม้มาเสมอ

1.1 จากเนื้อเรื่องใครเกิดปัญหาความเดือดร้อนบ้าง

1.2 บุคคลเหล่านั้นเดือดร้อนอย่างไร

2. ขั้นสมมติ

2.1 ความเดือดร้อนจากเรื่องนี้เกิดจากสาเหตุที่บุคคลขาดคุณธรรมอะไร

2.2 คุณธรรมนั้นมีความหมายว่าอย่างไร

2.3 คุณธรรมนั้นปฏิบัติได้กัทาง ทางใดบ้าง

2.4 คุณธรรมนั้นควรปฏิบัติต่อบุคคลใดบ้าง

3. ขั้นนิโรค

นักเรียนจะแก้ไขปัญหามาจากเรื่องนี้ได้โดยวิธีการใดบ้าง

4. ขั้นบรรค

นักเรียนเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดรวมทั้งเหตุผลประกอบการแก้ปัญหาคือ
แล้วสรุปไว้เป็นกฎเกณฑ์เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาในครั้งต่อไป

แผนการสอนด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ

แผนการสอนที่ 9 เรื่อง ความเสียสละ

(เวลา 1 คาบ)

ความคิดรวบยอดและหลักการ

การเสียสละเป็นการยอมเสียสิ่งต่าง ๆ ให้ผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน

จุดประสงค์การเรียนรู้ เมื่อนักเรียน ๆ จบบทเรียนสามารถแสดงพฤติกรรมต่อไปนี้ได้

1. ยกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงความเสียสละได้
2. สรุปความหมายของความเสียสละได้
3. เสนอแนะวิธีการแก้ไขบุคคลที่ไม่รู้จักคุณค่าของความเสียสละได้

เนื้อหา

ความเสียสละ เป็นธรรมอันสูงสุดในพุทธศาสนา

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ขั้นนำ

ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 7 กลุ่ม โดยแบ่งตามหมายเลขที่นักเรียนเป็นผู้เลือก

2. ขั้นสอน

2.1 ครูแจกเอกสารประกอบการเรียนเรื่อง " มานพญาลงฉิน "

2.2 ครูให้นักเรียนแก้ไขปัญห โดยใช้กรณีตัวอย่างที่แจกให้แก้ไขด้วย

วิธีการตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ

2.3 นักเรียนอภิปรายกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ

2.4 นักเรียนส่งตัวแทนมาเสนอผลการอภิปรายหน้าห้องเรียน

3. ขั้นสรุป

นักเรียนตอบสาระสำคัญและความคิดรวบยอดของบทเรียนรวมทั้งจับบันทึก

รายละเอียดเพิ่มเติมลงในสมุด

สื่อการเรียน

1. เอกสารประกอบการเรียนเรื่อง " มานพผู้หลงผิด "
2. แบบเรียน ส 204

การวัดผล

1. จากการอภิปรายภายในกลุ่ม
2. จากวิธีการแก้ปัญหาที่นักเรียนเสนอ
3. จากการตรวจสอบจุดบันทึกของนักเรียน

เอกสารประกอบการเรียน

1. ขั้นทบทวน ให้นักเรียนอ่านเอกสารประกอบการเรียนเรื่อง มานพผู้หลงผิด แล้วอภิปรายเพื่อแก้ปัญหาตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ

มานพผู้หลงผิด

นางนวลจันทร์มีอาชีพทำขนมขาย สามีของนางเป็นครู ถูกผู้ก่อการร้ายยิงตายเมื่อหลายปีก่อน นางมีบุตรชายคนเดียวชื่อมานพ นางนวลจันทร์มักจะพรีาสอนบุตรของตนอยู่เสมอให้ตั้งใจเรียน นางนวลจันทร์อยากให้ลูกของตนเรียนสูง ๆ จะได้ไม่ลำบากในอนาคต เมื่อนายมานพเรียนจบชั้น ม . 3 ก็ไปสมัครเรียนต่อและสอบได้ที่โรงเรียนอาชีวศึกษาแห่งหนึ่ง เมื่อนายมานพนำข่าวที่ตนสอบเรียนต่อได้มาบอกกับมารดา นางนวลจันทร์ดีใจมาก แต่นายมานพบอกว่าวันมอบตัวต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนเงินถึง 1,000 บาท นางนวลจันทร์กลัวใจเพราะไม่รู้จะหาเงินมาได้โดยวิธีใด ค่าเช่าบ้านก็ยังติดค้างอยู่ แต่นางบอกกับลูกว่า อย่างไรก็ตามแม่จะต้องหาเงินจำนวนนี้มาให้ได้

จนถึงวันมอบตัวหนึ่งวัน นางนวลจันทร์หยุดขายขนมและบอกกับลูกว่าตนจะไปธุระ จะกลับตอนเย็น ตกเย็นนางนวลจันทร์กลับถึงบ้าน นายมานพมีความรู้สึกว้าวุ่นมาก หงุดหงิดเสียใจไปมาก แต่ประกายตาแจ่มใสและมีความสุข นางนวลจันทร์บอกให้ลูกไปเตรียมเอกสารการมอบตัวให้เรียบร้อย นายมานพถามมารดาว่ามารดาหาเงินมาได้โดยวิธีใด นางนวลจันทร์ไม่ยอมบอก นางบอกเพียงแต่ว่า "แม่หาเงินมาด้วยความสุจริต แม่ขายของที่แม่มีอยู่ " แต่นายมานพก็ไม่ทราบว่ามารดาขายอะไร เพราะสมบัติหรือสิ่งของที่มีค่าในบ้านไม่มี แม่แต่ชิ้นเดียว แม่แต่ครกหินซึ่งใช้มานานแล้วเป็นของเก่ามารดาก็นำไปขายเมื่อเดือนที่แล้ว

เมื่อนายมานพไปเรียนที่โรงเรียนอาชีวศึกษา นายมานพมีเพื่อนฝูงมากมาย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลูกของผู้มีฐานะร่ำรวย นายมานพเริ่มคบเพื่อนออกเที่ยวเตร่ กลับบ้านไม่ตรงต่อเวลา บางครั้งก็ไม่กลับบ้าน การเรียนตกต่ำต้องสอบซ่อม และหนีชั่วโมงเรียนในที่สุด นางนวลจันทร์ได้พยายามตักเตือน นายมานพรับปากว่าจะกลับตนเป็นคนดีและจะตั้งใจเรียนหนังสือ

แต่แล้ววันหนึ่ง เจ้าหน้าที่ตำรวจได้มาพบนางนวลจันทร์และแจ้งให้ทราบว่า นายมานพถูกจับในข้อหา ครอบงำและข่มขืนซึ่งอยู่ที่สถานีตำรวจ นางนวลจันทร์ไปเยี่ยมลูกชายควายนาคานองหน้าและพูดกับนายมานพว่า "แม่ตั้งใจอยากให้ลูกมีวิชาดีตัวจะได้ไม่ลำบากเหมือนแม่ แต่ทำไมลูกถึงไม่รักดีประพฤติตนไม่เหมาะสมเช่นนี้" ลูกอยากรู้สักหน่อยว่าแม่หาเงิน 1,000 บาทมาให้ลูกเรียนหนังสือได้อย่างไร "แม่ขายของที่แม่มีอยู่ใกล้ลูก ก็เลื้อยในกายของแม่ละซี" พร้อมกับนางได้ร้องไห้ด้วยความเสียใจอย่างสุดที่จะบรรยาย มานพได้ยินแม่พูดเช่นนั้นถึงกับ หูอื้อ น้ำตาไหลพราก คั่นตันใจ และเสียใจที่ตนประพฤติตนไม่สมกับความรักของแม่เลย

- 1.1 จากเนื้อเรื่องเกิดปัญหาความทุกข์กับใครบ้าง
- 1.2 คนเหล่านั้นมีความทุกข์อย่างไร
2. ขั้นสมมุติ
 - 2.1 ความทุกข์ที่เกิดกับบุคคลเหล่านั้นมีสาเหตุมาจากอะไร
 - 2.2 การกระทำของนางนวลจันทร์แสดงถึงการมีคุณธรรมใดบ้าง
3. ขั้นนิโรธ
จะแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นกับบุคคลเหล่านั้นได้อย่างไรโดยเฉพาะเกี่ยวกับ

ความประพฤติของนายมานพ

4. ขั้นมรรค
จงสรุปวิธีการแก้ปัญหในขั้นนิโรธไว้เป็นข้อปฏิบัติในครั้งต่อไป

แผนการสอนด้วยวิธีตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ

แผนการสอนที่ 10 เรื่อง การงดเว้นจากการทำบาป

(เวลา 1 คาบ)

ความคิดรวบยอด

ผู้ละเว้นจากการทำบาปไม่ว่าจะเป็นทางกาย วาจา ใจ เป็นผู้ที่มีจิตใจผ่องใส
จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงการทำบาปทางกาย วาจา ใจ ได้
2. บอกปัจจัยที่ก่อให้เกิดการทำบาปและผลของการทำบาปที่มีต่อจิตใจได้
3. เสนอแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดจากการทำบาปทางกายได้

เนื้อหา

การทำบาปของคนเราทำได้ 3 ทางคือ

1. ทางกายมี 3 อย่างได้แก่ การฆ่า การลักทรัพย์ การผิดประเวณี
2. ทางวาจามี 4 อย่างได้แก่ การพูดโกหก การพูดคำหยาบ

การพูดส่อเสียด การพูดเหลวไหล

3. ทางใจมี 3 อย่างได้แก่ การโลภ พยาบาท เห็นผิดเป็นชอบ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ขั้นนำ

ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่าวันนี้จะพานักเรียนไปชม เทปโทรทัศน์เรื่อง

" การตัดสินใจของผู้หญิงคนหนึ่ง "

ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม โดยการแบ่งตามกระดานสีที่นักเรียน

จับได้

2. ขั้นสอน ดำเนินการสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ

1. ขั้นทุกข์ ให้นักเรียนชม เทปโทรทัศน์ เรื่องการตัดสินใจของผู้หญิงคนหนึ่ง
เป็นเวลา 15 นาที แล้วอภิปรายเพื่อตอบปัญหาตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ

2. ขั้นสมุทัย นักเรียนหาสาเหตุของปัญหาโดยระบุนออกมาเป็นข้อ ๆ

3. ขั้นนิโรธ นักเรียนเสนอวิธีการแก้ปัญหาโดยการอภิปรายกลุ่มและ

จากเอกสารที่แจกให้ รวมทั้งใช้ประสบการณ์เดิมของนักเรียนประกอบด้วย แล้วจกวิธี
การแก้ปัญหาไว้เป็นข้อ ๆ รวมทั้งผลดี ผลเสีย ที่เกิดขึ้นจากการแก้ปัญหา

4. ขั้นสรุป นักเรียนคิดวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลที่รวบรวมไว้ในชั้นนี้โรค
เพื่อหาวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด และสรุปวิธีการแก้ปัญหานั้นไว้

ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมารายงานผลการอภิปรายกลุ่ม นักเรียนเสนอความคิดเห็น
เพิ่มเติมได้

ขั้นสรุป

นักเรียนสรุปสาระสำคัญของบทเรียน ความคิดรวบยอด ชักถามข้อสงสัย
จากครู ครูอธิบายเพิ่มเติม

สื่อการเรียน

1. เทปโทรทัศน์เรื่อง "การตัดสินใจของผู้หญิงคนหนึ่ง"
2. เอกสารประกอบการเรียนพร้อมคำถาม
3. แบบเรียน ส 204

การวัดผล

1. จากความสนใจในการชมเทปโทรทัศน์
2. จากการรายงานหน้าชั้น
3. จากการเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติม
4. จากการทำแบบฝึกหัด

เอกสารประกอบการเรียน

1. ขั้นทุกซ์ ให้นักเรียนอ่านเอกสารประกอบการเรียนพร้อมกับการชมเทปโทรทัศน์เรื่อง "การตัดสินใจของผู้หญิงคนหนึ่ง"

การตัดสินใจของผู้หญิงคนหนึ่ง

ซูซานได้บอกกับแพ็คกี้เพื่อนของเธอว่า ประจำเดือนของเธอไม่มาตามกำหนด สงสัยจะมีเด็ก แพ็คกี้แนะนำให้ซูซานไปหาหมอตรวจให้แน่ใจ ซูซานจึงไปหาหมอเคมอนส์ คุณหมอเคมอนส์บอกว่าอีก 1 สัปดาห์ให้ซูซานมาฟังผล ซูซานได้บอกเรื่องที่ตนสงสัยให้กับ จิมแฟนหนุ่ม จิมปฏิเสธและบอกว่าเขายังต้องเรียนหนังสือ ยังไม่มีงานทำ ไม่สามารถเลี้ยงดูใครได้ จิมถามซูซานว่าแน่ใจหรือเด็กในท้องเป็นลูกของเขา ซูซานเสียใจและโกรธจิมมาก ต่อมาจิมคิดได้จึงโทรศัพท์มาขอโทษซูซาน และบอกว่าเขารู้จักสถานที่ทำแท้งโดยจิมรับอาสาจะพาซูซานไปรวมทั้งออกค่าใช้จ่ายให้ด้วย ซูซานปฏิเสธและขอเวลาตัดสินใจก่อน ซูซานไปพบหมอเคมอนส์ตามนัด คุณหมอแจ้งให้ซูซานทราบว่าซูซานตั้งครรภ์แน่นอน จะคลอดประมาณเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นเดือนที่ซูซานจบการศึกษาและจะรับประกาศนียบัตร ซูซานสับสน วุ่นวายใจมาก เมื่อพ่อและแม่ ของซูซานทราบเรื่องพ่อได้ตำหนิซูซานอย่างรุนแรง แม่เตือนสติให้ช่วยกันหาทางแก้ไข พ่อแนะนำให้ซูซานไปอยู่เพื่อนจนกว่าจะคลอดบุตร แม่แนะนำให้ไปปรึกษาหมอเคมอนส์ ทั้งหมดเดินทางไปพบหมอเคมอนส์ หมอกล่าวว่าการทำแท้งไม่ใช่การรักษาการเจ็บไข้ได้ป่วยธรรมดาเช่นการถอนฟัน แต่มีอันตรายมากและมากกว่าการคลอดบุตรธรรมดา อาจตาย ร่างกายพิการ หรืออาจมีผลทางด้านจิตใจต่อผู้เป็นมารดาได้ในภายหลัง หมอกล่าวว่าการจะคำนึงถึงเด็กที่จะเกิดมาใหม่จากนั้นคุณหมอได้อธิบายประกอบการฉายภาพยนตร์และใช้ของจริงเกี่ยวกับระยะเวลาที่เด็กก่อตัวขึ้นในครรภ์มารดาแต่ละช่วงว่ามีลักษณะอย่างไร มีขนาดเท่าใด มีการเคลื่อนไหวอย่างไร ซึ่งไม่ใช่ก่อนเลือกธรรมดาอย่างที่ซูซานและแพ็คกี้เข้าใจ หมอสรุปว่าการแก้ปัญหาโดยการทำแท้งเป็นทางออกที่โหดร้ายไม่มีมนุษยธรรม หมอได้แสดงถึงวิธีการทำแท้งและผลที่เกิดจากการทำแท้งให้ชม ซึ่งล้วนแต่ทรมานกลัวสยดสยองทั้งสิ้น รวมทั้งเสี่ยงต่ออันตรายที่จะเกิดขึ้นกับผู้เป็นมารดาด้วย

หมอเคมอนส์ให้ชุมชนไปคิดแล้วค่อยตัดสินใจอีกครั้งหนึ่งว่า ระหว่างใบประกาศนียบัตร
ลูก และชีวิตของชุมชนเอง ชุมชนจะเลือกสิ่งใด เมื่อเวลาผ่านไป 1 สัปดาห์
ชุมชนได้บอกกับมารดาของตนว่า คนตัดสินใจไม่ทำแท้ง

1.1 จากเนื้อเรื่องได้เกิดปัญหาขึ้นกับใครบ้าง

1.2 บุคคลเหล่านั้นมีปัญหาอย่างไร จงชี้แจงปัญหาของแต่ละคนโดย

ละเอียด

2. ขั้นสมมุติ

2.1 ปัญหาเหล่านั้นมาจากสาเหตุใด จงแยกแยะสาเหตุของปัญหา

ให้ชัดเจน

2.2 ถ้านักเรียนเป็นชุมชนจะตัดสินใจอย่างไร เพราะเหตุใดจึงตัดสินใจ

เช่นนั้น

2.3 ถ้าชุมชนตัดสินใจทำแท้งชุมชนมีข้อดีข้อเสียใด

3. ขั้นนิโรค

3.1 นักเรียนจะแก้ปัญหาเรื่องนี้ทั้งก่อนตั้งครรภ์และเมื่อตั้งครรภ์แล้ว
อย่างไรและโดยวิธีการใดบ้าง

4. ขั้นมรรค

4.1 ให้นักเรียนเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดขั้นนิโรค

4.2 สรุปวิธีการแก้ปัญหาในขั้น 4.1 ไว้เป็นข้อ ๆ เรียงตามลำดับ

ก่อนหลัง

แผนการสอนควยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ

แผนการสอนที่ 11 เรื่อง ความสามัคคี

(เวลา 1 คาบ)

ความคิดรวบยอดและหลักการ

ความสามัคคีคือพลังในการที่จะนำมาซึ่งความพร้อมเพรียงในการกระทำสิ่งหนึ่ง
สิ่งใดให้สำเร็จ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกลักษณะของความสามัคคีได้
2. วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่เกิดจากความไม่สามัคคีได้
3. เสนอแนวทางแก้ปัญหาและลงมือปฏิบัติในการแก้ปัญหาที่เกิดจากความ
ไม่สามัคคีได้

เนื้อหา

ความสามัคคี เป็นบ่อเกิดของความสำเร็จในการทำสิ่งใด ๆ ทั้งปวง

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ขั้นนำ

แบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม โดยการนับ 1 - 6 ให้แต่ละกลุ่มเลือก
ประธาน ๆ เลือกเลขานุการ

แจ้งให้นักเรียนทราบว่าจะมีการเล่นเกมในวันนี้

2. ขั้นสอน

2.1 ครูคิดแผนป้ายที่เขียนกติกาในการเล่น และชี้แจงกติกาในการ
เล่นเกมให้นักเรียนเข้าใจ นักเรียนคนใดสงสัยให้ซักถาม

2.2 ครูแจกของให้นักเรียนกลุ่มละ 6 ของ แต่ละกลุ่มจะมีผู้สังเกต
การณ์กลุ่มละ 1 - 2 คน (ในแต่ละของจะมีกระดาษอยู่ 3 ชิ้น) ผู้สังเกตการณ์จะ
ต้องสังเกตว่าแต่ละกลุ่ม ๆ ละฉีกกติกาข้อใดบ้างและการเล่นเกมครั้งแรกกับครั้งที่สอง
แตกต่างกันอย่างไร

2.3 คำเนิการสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ

ขั้นทุกซ์ นักเรียนทั้ง 6 กลุ่ม พบกับสภาพปัญหาจากการเล่นเกม เมื่อเล่นเกมเสร็จครั้งที่ 1 ให้ประธานกลุ่มดำเนินการอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเล่นเกม

ขั้นสมุทัย นักเรียนอภิปรายหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดจากการเล่นเกมในขั้นทุกซ์

ขั้นนิโรธ เมื่อนักเรียนอภิปรายหาสาเหตุของปัญหาเสร็จแล้วครู และนักเรียนร่วมกันสรุป ปัญหาและสาเหตุในขั้นทุกซ์และสมุทัย เสร็จแล้วให้นักเรียนลงมือปฏิบัติโดยการเล่นเกมครั้งที่ 2 โดยครูแจกของใหม่อีกครั้งซึ่งไม่ใช่ของครั้งที่ 1 ผู้สังเกตการณ์ ๆ เหมือนเดิม โดยครั้งนี้ไม่ต้องปฏิบัติตามกติกาที่วางไว้ แล้วให้เปรียบเทียบการเล่นเกมครั้งที่ 1 กับครั้งที่ 2 แล้วอภิปรายสรุปวิธีการแก้ปัญหาต่อไป

ขั้นมรรค นักเรียนและผู้สังเกตการณ์ร่วมกันสรุปผลที่ได้จากการเล่นเกมครั้งที่ 1 กับครั้งที่ 2 รวมทั้งตอบคำถามตามเอกสารที่แจกให้ด้วย ต่อจากนั้นนักเรียนสรุปวิธีการแก้ปัญหาเพื่อใช้เป็นข้อปฏิบัติในการทำงานอื่น ๆ ต่อไป

3. ขั้นสรุป

นักเรียนจดบันทึกเพิ่มเติมและสรุปสาระสำคัญ ความคิดรวบยอด

สื่อการเรียนรู้

1. ของใช้อุปกรณ์สำหรับเล่นเกมกลุ่มละ 6 ของ
2. กติกาในการเล่น
3. คำสั่งสำหรับผู้สังเกตการณ์
4. คำถามประกอบการเรียน 1 ชุด

การวัดผล

1. จากความกระตือรือร้นในการเล่น
2. ผลการอภิปรายจากการเล่นเกม
3. จากความคิดรวบยอดที่นักเรียนสรุป

คำถามตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ

1. ขั้นทุกข์ ให้นักเรียนเล่นเกมและตอบคำถามต่อไปนี้

1.1 เกิดปัญหาอะไรขึ้นระหว่างการเล่นเกม

2. ขั้นสมุทัย

สาเหตุที่เกิดจากการเล่นเกมคืออะไรบ้าง จงเสนอเป็นข้อ ๆ

3. ขั้นนิโรธ

วิธีการแก้ปัญหาที่นักเรียนคิดว่าดีที่สุดต้องปฏิบัติอย่างไรบ้าง

4. ขั้นมรรค

4.1 นักเรียนจงเลือกวิธีแก้ปัญหาที่สามารถแก้ปัญหาได้ผล

4.2 การเล่นเกมครั้งที่ 1 กับครั้งที่ 2 แตกต่างกันในด้านใดบ้าง

4.3 การเล่นเกมในครั้งที่ 1 มีอุปสรรคอะไรเกิดขึ้นบ้างและนักเรียน
จดบันทึกการแก้ไขปัญหานั้นไว้อย่างไร

4.4 ถ้าในสังคมขนาดใหญ่เช่นในระดับ โรงเรียน ชุมชน ประเทศชาติ

มีลักษณะที่แตกแยก ทะเลาะวิวาทโต้เถียงกัน ผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร

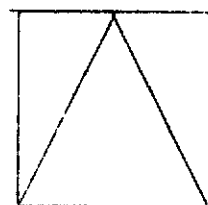
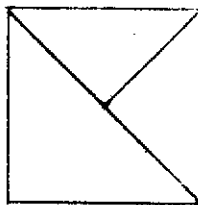
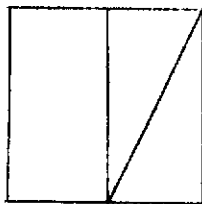
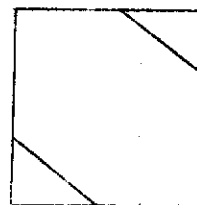
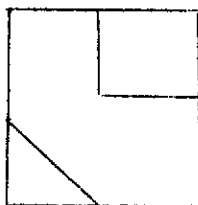
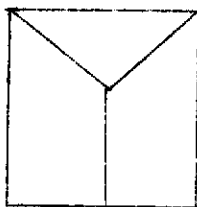
กติกาสำหรับการเล่นเกมครั้งที่ 1

1. ห้ามพูด
2. ห้ามขอชิ้นส่วนจากผู้อื่น
3. ห้ามหยิบชิ้นส่วนของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต
4. ห้ามจัดชิ้นส่วนให้ผู้อื่น
5. ยื่นชิ้นส่วนให้ผู้อื่นได้

คำสั่งสำหรับผู้สังเกตการณ์

1. ผู้เล่นเกมกติกาข้อใดมากที่สุด
2. การเล่นเกมครั้งที่ 1 กับครั้งที่ 2 แตกต่างในด้านใดบ้าง

แสดงชิ้นส่วนที่บรรจุในช่องทั้ง 6 ของ ดังภาพประกอบต่อไปนี้

หมายเหตุ

เมื่อจะบรรจุชิ้นส่วนลงในช่อง ต้องแยกชิ้นส่วนตามภาพนี้ออกจากกัน

แผนการสอนด้วยวิธีสอนตามขั้นหัตถ์ของอริยสัจ
 แผนการสอนที่ 12 เรื่อง ความมั่นคงในด้านการเมืองการปกครองและการป้องกันประเทศ

ความคิดรวบยอดและหลักการ

(เวลา 1 คาบ)

การร่วมมือกันปฏิบัติหน้าที่ของพลเมืองดี จะทำให้ประเทศชาติเกิดความมั่นคง
จุดประสงค์การเรียนรู้ เมื่อนักเรียนเรียนจบบทเรียนนี้สามารถแสดงพฤติกรรมต่อไปนี้ได้

1. บอกความหมายของความมั่นคงของชาติได้
2. อธิบายความหมายของการเมืองภายในและภายนอกประเทศได้
3. บอกหน้าที่ของทหารในการสร้างความมั่นคงของชาติได้
4. ระบุปัญหาที่ทำให้ชาติไม่มั่นคงด้านการปกครองประเทศได้
5. เสนอแนวทางแก้ปัญหาเกี่ยวกับการป้องกันประเทศได้

เนื้อหา

การเมืองภายในประเทศ

การเมืองภายนอกประเทศ

ความมั่นคงในด้านการทหารหรือการป้องกันประเทศ

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ขั้นนำ

ครูซักถามนักเรียนเกี่ยวกับการปกครองในระบบประชาธิปไตย การเมืองภายในและภายนอกประเทศว่าในปัจจุบันมีสภาพเป็นอย่างไร มีปัญหาอะไรเกิดขึ้นบ้าง

2. ขั้นสอน

2.1 แบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม โดยการสุ่มตามเลขที่ แต่ละกลุ่ม
 เลือกประธาน ฯ เลือกเลขานุการ

2.2 แจกเอกสารประกอบการเรียนเรื่อง " จดหมายจากเวไนย "

2.3 ดำเนินการสอนตามขั้นหัตถ์ของอริยสัจ โดยให้ประธานกลุ่มดำเนินการอภิปรายจากกรณีตัวอย่างเรื่องจดหมายจากเวไนยแล้วแก้ปัญหาตามขั้นตอนขั้นหัตถ์ของอริยสัจ

2.4 ตัวแทนกลุ่มแต่ละกลุ่มออกมาเสนอรายงานผลการอภิปราย นักเรียน
 แสดงความคิดเห็น ซักถามข้อสงสัย ครูอธิบายเพิ่มเติม

3. ขั้นสรุป

1. นักเรียนจดสาระสำคัญของบทเรียน
2. นักเรียนสรุปความคิดรวบยอด
3. นักเรียนตอบคำถามที่ครูถามเพิ่มเติมและนักเรียนซักถามข้อสงสัย

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียนเรื่อง "จดหมายจากเวไนย"
2. แบบเรียน ส 204
3. ภาพการรบตามชายแดน

การวัดผล

1. จากการอภิปรายภายในกลุ่ม
2. จากการรายงานหน้าชั้น
3. จากการเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติม

เอกสารประกอบการเรียน

1. ชั้นทุกข ให้นักเรียนอ่านเอกสารประกอบการเรียนเรื่อง "จดหมายจากเวไนย" แล้วอภิปรายเพื่อตอบปัญหาตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ

จดหมายจากเวไนย

2/34 บางพระ นครราชสีมา

20 ธันวาคม 2528

พรที่รัก

เมื่อพรได้รับจดหมายฉบับนี้ พี่คงออกนอกเขตแดนประเทศไทยไปเรียบร้อยแล้ว พรอย่าห่วงพี่เลยนะ เลี้ยงลูกของเราให้ดีที่สุด พี่ต้องรอนเรื่ออีกสักพักถ้ามีพี่อยู่ที่แน่นอน มีงานทำแล้วจะส่งเงินมาให้ บอกพ่อ และแม่ของพี่ด้วยว่า ไม่ต้องเสียใจและวิตกกังวลพี่ต้องปลอดภัยอย่างแน่นอน

พรเห็นควยไซ้ใหม่ พี่เห็นการคัดเลือกทหาร เพราะถ้าพี่ไปรบพี่อาจจะตายในสนามรบ พรต้องเป็นหม้าย เจ้าแดงคงกำพร้าพ่ออีกอาจเป็นได้ เพื่อน ๆ ของพี่ที่เคยไปรบเล่าให้ฟังว่า การไปเป็นทหารอยู่ชายแดนเหมือนทกนรกทั้งเป็น ทุกข์ทรมานออกอยาก เสี่ยงเป็นเสี่ยงตายอยู่เกือบตลอดเวลา อาหารการกิน ที่อยู่หลับนอนแย่มาก เสียทุกอย่าง ทั้งยังต้องฝึกอาวุธทั้งกลางวันและกลางคืนอีกด้วย พี่คิดว่าพี่คงทนสิ่งเหล่านี้ไม่ได้แน่ ๆ ประเทศชาติมิได้เป็นของพี่คนเดียว ถึงแม้พี่จะไม่ไปเข้ารับการคัดเลือกทหาร ทางกรมเขาก็เกณฑ์ทหารจนได้ครบตามจำนวนที่ทางการต้องการแน่ ๆ พี่ไม่อยากเอาชีวิตไปเสี่ยง เพราะไม่เห็นประโยชน์จะเกิดประโยชน์อะไรขึ้นมา

พรทำให้สบายไม่ต้องห่วงพี่นะ พี่เอาตัวรอดได้ บอกเจ้าแดงด้วยว่าอย่าเล่นซุกซนให้แม่ต้องเดือดร้อนละ อีกไม่นานคงได้พบกัน อยู่รวมกันอย่างมีความสุขเหมือนเดิม หมั่นดูแลสุขภาพให้ดีนะพร พี่ฝากแม่กับพ่อของพี่ด้วย

รักและคิดถึง

จากพี่เวไนย

1.1 จากเรื่องเกิดปัญหาความเดือดร้อนต่อความมั่นคงของชาติอย่างไร

1.2 ถ้าช่วยฉกรรจ์ทุกคนมีความคิดเช่นเดียวกับเวไนยประเทศไทยจะเป็นอย่างไรในด้านการป้องกันประเทศ

2. ขั้นสมมุติ

2.1 เพราะเหตุใดชายฉกรรจ์จึงมักชอบหนีการเข้ารับราชการทหาร

2.2 ถ้าแก้ปัญหาไม่ให้ชายฉกรรจ์หนีการเกณฑ์ทหารได้จะเกิดผลดี และผลเสียต่อประเทศชาติอย่างไร

3. ขั้นนิโรธ

3.1 นักเรียนจะมีวิธีการแก้ปัญหาการหนีเข้ารับราชการทหารของชายฉกรรจ์เหล่านั้นได้โดยวิธีการใดบ้าง

3.2 น้ำใจประชาธิปไตยหมายถึงอะไร มีส่วนช่วยในการก่อให้เกิดความมั่นคงของชาติได้หรือไม่

4. ขั้นมรรค

4.1 นักเรียนเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ได้ผลดีที่สุดจากข้อ 3.1

4.2 วิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดปฏิบัติอย่างไรจึงชี้แจงโดยละเอียด

แผนการสอนด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ
 แผนการสอนที่ 13 เรื่อง ความมั่นคงของชาติบ้านเศรษฐกิจ (เวลา 1 คาบ)

ความคิดรวบยอดและหลักการ

ความสมบูรณ์พูนสุขของประชาชนเกิดจากเศรษฐกิจของชาติมีความเจริญรุ่งเรือง
 และทำให้ประเทศชาติเกิดความมั่นคง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกปัญหาของชาติทางบ้านเศรษฐกิจได้
2. ระบุมูลเหตุที่เกิดจากสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันของประเทศไทยได้
3. เสนอแนวทางแก้ปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติได้

เนื้อหา

ความมั่นคงของชาติทางบ้านเศรษฐกิจ หมายถึง ประชาชนในชาตินั้นต้องประกอบ
 อาชีพสุจริต เพื่อมีรายได้เลี้ยงครอบครัวให้เจริญรุ่งเรือง เพื่อมีเงินเสียภาษี และนำมา
 ทำนุบำรุงประเทศชาติโดยส่วนรวมให้ก้าวหน้า เราจะต้องเข้มแข็งทั้งในด้านการเกษตร
 กรรม อุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรม

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ชี้แนะ

ครูซักถามนักเรียนเกี่ยวกับข่าวจากหนังสือพิมพ์ที่เป็นปัญหาทางบ้านเศรษฐกิจ
 ของประเทศไทยที่กำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน

2. ขั้นสอน

2.1 แบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม โดยการจับสลากตามหมายเลข
 แล้วแต่ละกลุ่มเลือกประธาน ฯ เลือกเลขานุการ

2.2 แจกเอกสารประกอบการเรียนเรื่อง การศึกษาที่สูงๆไป

2.3 นักเรียนอภิปรายเพื่อแก้ปัญหาจากกรณีตัวอย่างที่แจกให้โดยวิธีแก้
 ปัญหาตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ

2.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน นักเรียนเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติม นักเรียนซักถามข้อสงสัย

3. ขั้นสรุป

1. นักเรียนจดบันทึกสาระสำคัญของบทเรียน
2. นักเรียนสรุปความคิดรวบยอด
3. นักเรียนทำแบบฝึกหัดเพิ่มเติม

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียนเรื่อง "การศึกษาที่สูญเปล่า "
2. รูปภาพการออกหางานทำของประชาชนตามสำนักจัดหางาน
3. แบบเรียน ส 204

การวัดผล

1. จากการตอบคำถาม
2. จากการอภิปรายเสนอวิธีการแก้ปัญหา
3. จากการเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมของนักเรียน
4. จากการตรวจสมุดของนักเรียน

เอกสารประกอบการเรียน

1. ขั้นทุกซ์ ให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่างหรือเอกสารประกอบการเรียน เรื่อง " การศึกษาที่สูญเปล่า "

การศึกษาที่สูญเปล่า

ความมั่นคงของชาติทางด้านการเศรษฐกิจหมายถึง ประชาชนภายในชาติจะต้อง ประกอบสัมมาอาชีพด้วยความสุจริต มีการอยู่ดีกินดี และสมบูรณ์พูนสุข แต่ปัจจุบันนี้ ต้องยอมรับกันว่า การทำงานทำนั้นยากเย็นแสนเข็ญจริง ๆ บริษัท ห้างร้าน หน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ ปริมาณ การรับคนเข้าทำงานน้อยมาก

สถิติการว่างงานหลายสัปดาห์ไม่ตรงกันสักแห่งเดียว จะมีแต่การประมาณการไว้เท่านั้น ซึ่งจากถ้อยคำของ ดร. นิคม จันทรวิทุร ประธานสภาที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาแรงงาน เสนอตัวเลขล่าสุดมี คนว่างงานอยู่ประมาณ 1.7 ล้านคน หรือร้อยละ 6.2 ของกำลังแรงงาน

แนวโน้มต่อไปนี้เป็นวันคนจะว่างงานมากยิ่งขึ้นเพราะอัตราการเจริญเติบโตทางด้านการเศรษฐกิจจะลดลงอย่างมาก คนที่จะก้าวเข้าสู่ตลาดแรงงานดูเหมือนกำลังทึบตันไม่ว่าคนที่จบระดับอาชีวศึกษาที่ทางที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีเคยระบุว่าจะเป็นกำลังแรงงานที่ตกงานมากที่สุด หรือแม้กระทั่งคนที่จบทางครู คนที่จบปริญญาตรีสาขาสังคมศาสตร์ทางเผชิญภาวะการตกงานอยู่คาบคน

ไม่เพียงแต่กำลังแรงงานใหม่ที่เพิ่งจบการศึกษาออกมาเผชิญกับโลกกว้างเท่านั้นที่ตกงาน แม้กระทั่งคนที่ทำงานแล้วยังถูกปลดออกจากงานเป็นว่าเล่น ตัวเลขจากกรมแรงงานประมาณขึ้นก่อนว่าปี 2528 ที่ผ่านมา คนงานถูกปลดออกมานอนอยู่กับบ้านไม่ต่ำกว่า 5 หมื่นคน และจากสถิติช่วง 6 เดือนที่ผ่านมาสถานประกอบการเลิกจ้างคนงานถึง 1,525 แห่ง เป็นคนงานฝ่ายผลิต 46,687 คน ฝ่ายบริหาร 1,205 คน แยกเป็นอุตสาหกรรมการผลิตที่ปลดคนงานออกมากที่สุดถึง 858 แห่ง คนงานที่ต้องออกจากงาน 29,238 คน รองลงมาได้แก่อุตสาหกรรมขายปลีก ขายส่ง และโรงแรม เลิกจ้างงานไปแล้ว 6,755 คน กิจกรรมก่อสร้างประมาณ 4,699 คน ในภาวะการณ์ปัจจุบันปัญหาคนว่างงานที่ทำนายทายหักไว้ล่วงหน้าได้กลายเป็นปัญหาที่หนักหน่วงปัญหาหนึ่งของรัฐบาลที่จะต้องรีบแก้ไขโดยรีบด่วน

1.1 เกิดปัญหาอะไรขึ้นกับประชากรในประเทศไทย

1.2 ปัญหานั้นมีผลกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของชาติอย่างไร

2. ขั้นสมมุติ

ปัญหาในข้อ 1.1 มีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง

3. ขั้นนิโรธ

จงเสนอวิธีการแก้ปัญหาจากสาเหตุในข้อ 2 มาให้ชัดเจนและมีความเป็นไปได้

4. ขั้นมรรค

จงเลือกวิธีการแก้ปัญหาจากข้อ 3 ที่นักเรียนคิดว่าได้ผลมากที่สุด และอธิบายวิธีการนั้นโดยละเอียด

แผนการสอนด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ

แผนการสอนที่ 14 เรื่อง ความมั่นคงของชาติในค่านิยมของประชาชน

ความคิดรวบยอดและหลักการ

(เวลา 1 คาบ)

การที่ประชาชนมีสวัสดิภาพดีเป็นบ่อเกิดของความมั่นคงของประเทศชาติ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายถึงภัยที่กำลังคุกคามประเทศไทยได้
2. บอกจุดประสงค์ความมั่นคงของชาติได้
3. บอกความหมายของคำว่าสวัสดิภาพได้
4. เสนอวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดจากความไม่มั่นคงของชาติค่านิยมของประชาชนได้
5. วิเคราะห์ถึงความปลอดภัยที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติได้

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ขั้นนำ

ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติในค่านิยมของประชาชน ประกอบรูปภาพที่นำมาจากหนังสือพิมพ์

2. ขั้นสอน

- 2.1 แบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่มโดยการสุ่มตามเลขที่ แต่ละกลุ่มเลือกประธาน ฯ เลือกเลขานุการ
- 2.2 แจกเอกสารประกอบการเรียนเรื่อง "หลายโรงงานผลิตยาฆ่า " ซึ่งนำมาจากข่าวหนังสือพิมพ์
- 2.3 ให้นักเรียนอภิปรายเพื่อแก้ปัญหาจากเอกสารประกอบการเรียนที่แจกให้ ด้วยวิธีตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ
- 2.4 เมื่อนักเรียนอภิปรายจบแล้วให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน

3. ขั้นสรุป

1. นักเรียนสรุปสาระสำคัญของบทเรียนลงในสมุด
2. ครูซักถามความคิรวบยอดและหลักการ
3. นักเรียนบันทึกคำถาม คำตอบตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ

สื่อการเรียน

1. เอกสารประกอบการเรียนเรื่อง "หลายโรงงานผลิตยาฆ่า"
2. แบบเรียน ส 204

การวัดผล

1. จากการตอบคำถาม
2. จากการอภิปรายกลุ่ม
3. จากการรายงานหน้าชั้น
4. ตรวจสมุดบันทึกของนักเรียน

เอกสารประกอบการเรียน

1. ขั้นทุกซ์ นักเรียนอ่านเอกสารประกอบการเรียนเรื่อง "หลายโรงงานผลิตยามา" เพื่ออภิปรายตอบคำถามตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ

หลายแหล่งผลิตยามา

กองปราบไซค์ผลงานจีนโบว์แดงหลายแหล่งผลิตยามารายใหญ่กลางกรุง จับ 2 นักเฮโรอิน ซึ่งเป็นมือขวาประจำอยู่ในกองพล 93 หลบหนีออกไปปักหลักหากินอยู่ในญี่ปุ่น เมื่อถูกหลายแหล่งผลิตจึงหลบหนีเข้ามาอยู่ในไทย กบดานอยู่เกือบ 4 ปี เรงผลิตยามาส่งไปขายยังประเทศญี่ปุ่น

เมื่อเวลา 15.30 วันที่ 15 มกราคม 2528 เจ้าหน้าที่ตำรวจโดยการนำของนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่พร้อมกำลังอีกชุดหนึ่ง เข้าล้อมตึกแถว 2 คูหา เลขที่ 3597/60 - 61 ในซอยแฉดมนิมิต (ซอยแยกประตู 1) ถนนเจริญกรุง แขวงบางโคล่ เขตยานนาวา ปรากฏว่าที่ประตูหน้าตึกซึ่งเป็นประตูเหล็กม้วนปิดสนิท ตำรวจต้องใช้ระเบิดจี้ เมื่อเข้าไปในตึกพบชาย 2 คนกำลังสาละวนอยู่กับการผสมยามาฤดู ซึ่งตำรวจก็ทราบแต่แรกแล้วว่า เป็นยาเสพติดชนิดร้ายแรงที่เรียกว่า " ยามา "

ตำรวจควบคุมชายทั้งสองไว้ ซึ่งทราบชื่อภายหลังคือนายจิงซง แซ่ฟางอายุ 35 ปี เป็นชาวไต้หวัน อีกคนคือนายเซ็ง แซ่ฮู อายุ 41 ปี เป็นชาวฮ่องกง ส่วนอุปกรณ์ในการผลิตยาเสพติดร้ายแรงมีเป็นจำนวนมาก ต้องใช้รถ 10 ล้อถึง 2 คัน บรรทุกกลับไปตึกกองปราบ สำหรับผู้ต้องหาทั้งสองคือนายจิงซง เดิมเป็นจีนฮ่อเป็นนักเคมีอยู่ในกองพล 93 ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าเป็นผู้ผลิตเฮโรอินตัวยงร่วมกับนายเซ็ง แล้วหลบหนีไปหากินอยู่ในญี่ปุ่น จนถูกหลายแหล่งผลิตจึงหลบหนีเข้ามาอยู่ในประเทศไทย 4 ปีเศษแล้ว ซึ่งตำรวจก็ตามแกะรอยว่าทั้งสองไปหลบซ่อนที่ไหน ซึ่งก็หนีไม่พ้นมือกองปราบติดตามจนพบแล้วตำรวจบุกเข้าทำลายตึกถล่ม สำหรับยาเสพติดที่ผลิตนั้นเป็นยามาประเภทร้ายแรง ราคาที่ส่งไปขายซึ่งเป็นยามาอัดเม็ดเรียบร้อยแล้วคกราคากิโลกรัมละ 10,000 บาท แล้วส่วนหนึ่งก็นำออกไปขายในประเทศไทย มอมเมาประชาชนจนติดงอมแงม ในการเข้าตรวจค้นจับหลายแหล่งผลิตยามารายนี้ นับเป็นแหล่งที่ใหญ่ที่สุดในเอเชีย ที่กองปราบฯ สามารถเข้าจับกุมได้ พบว่ายามาที่ผลิตเรียบร้อยแล้วหนัก 40 กิโลกรัม และกำลังเร่งผลิตติดตามออกมาอีก ซึ่งอยู่ในขั้นตอนสุดท้ายเป็นจำนวนมาก

1.1 จากเรื่องเกิดปัญหาต่อความมั่นคงของประเทศไทยอย่างไร

2. ขั้นสมมุติ

ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นทุกขมีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง

ถ้าแก้ปัญหานี้ได้จะเกิดผลดีและผลเสียต่อประเทศไทยอย่างไร

3. ขั้นนิโรธ

จงเสนอวิธีการแก้ปัญหามาจากสาเหตุในชั้นสมมุติทั้งก่อนที่จะเกิดปัญหาและ

หลังจากที่ปัญหาเกิดขึ้นแล้ว

4. ขั้นมรรค

4.1 วิธีการแก้ปัญหานี้ที่ดีที่สุดควรปฏิบัติอย่างไร

4.2 สรุปวิธีการแก้ปัญหในข้อ 4.1 ให้ชัดเจน

การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 วิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยวิธีสอน
 ตามชั้นทั้งสี่ของอริยสัจกับการสอนตามคู่มือครู

บทคัดย่อ

ของ

ศิริพร เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

เมษายน 2529

๒๕

จุดมุ่งหมายในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ระหว่างนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ กับการสอนตามคู่มือครู

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2528 ของโรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำนวน 90 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 40 คน กลุ่มควบคุม 40 คน กลุ่มทดลองเรียนด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ กลุ่มควบคุมเรียนตามคู่มือครู ดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control-Group Pretest-Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้แก่ แผนการสอนด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ แผนการสอนตามคู่มือครู แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าความเชื่อมั่น .7359 และ .8828 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-test

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังนี้ คือ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7

A COMPARISON OF MATHAYOM SUKSA II STUDENTS' PROBLEM
SOLVING ABILITY AND ACADAMIC ACHIEVEMENT
IN SOCIAL STUDIES THROUGH THE FOUR
FORMAL STEPS OF THE NOBLE TRUTH
AND THROUGH THE METHODS IN
THE TEACHER'S MANUAL

AN ABSTRACT

BY

SIWAPORN SANEEWONG NA AYUTAYA

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

April 1986

The purpose of this study was to compare problem solving ability and academic achievement in Social Studies between two groups of students taught by The Four Formal Steps of the Noble Truth and by methods 's in the teacher's manual.

The sample in this study consisted of 90 Mathayom Suksa II students at Mathayom Wat Nongkham School, Bangkok during the academic year 1985. The sample was divided into two groups equally : the experimental and control groups. The experimental group was taught by The Four Formal Steps of the Noble Truth; whereas the control group was taught by methods in the teacher's manual. The Design used in this study was the Non randomized Control - group Pretest - Posttest.

The instruments to collect data were lesson plans of the Four Formal Steps of the Noble Truth, the methods in the teacher's manual, the problem solving ability test and the achievement test with the reliability of .7359 and .8828 respectively. The t-test was statistically used to analysis the data.

The results of this study revealed that the problem solving ability a both groups of students studying Social Studies was significantly different at the .01 level; whereas the problem solving ability development the two groups, compared between the pre-test

and the post - test, as significantly positive at the .01 level. The achievement of the experimental and control groups were significantly different at the .01 level.